

Ćwirko-Godycki, Michał / Wrzosek, Adam

Grzechotki z grobów cmentarzyska łużyckiego w Laskach, w pow. kępińskim

---

Światowit 17, 171-254

1936 - 1937

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MICHAŁ ĆWIRKO-GODYCKI i ADAM WRZOSEK

GRZECHOTKI Z GROBÓW CMENTARZYSKA
ŁUŻYCKIEGO W LASKACH, W POW. KĘPIŃSKIM

(LES HOCHETS DES TOMBES LUSACIENNES DU CIMETIÈRE DE LASKI,
DISTR. DE KĘPNO).

I. WSTĘP.

Cmentarzysko kultury łużyckiej w Laskach, powiatu kępińskiego¹, dostarczyło olbrzymiego materiału ceramicznego, wśród którego znalazła się pokaźna liczba grzechotek, a mianowicie 80. Z nich 78 znajdowało się w grobach, a dwie znalezione były luźnie przy wykopywaniu rowów. Prawdopodobnie zostały one, w czasie uprawy roli pługiem, zaczepione przez lemiesz i odwleczone na pewną odległość od grobów, w których pierwotnie się znajdowały.

Poszczególne grzechotki znajdowały się w grobach pojedynczo i tylko w sześciu grobach z ogólnej liczby 68, w których były, znalazło się ich po dwie, a w dwu grobach nawet po trzy.

Część grzechotek była zniszczona, większość jednak zachowała się w stanie doskonałym.

Grzechotki są znane w grobach łużyckich i uważane przez większość prehistoryków jako zabawki dziecięce². Występują one w różnych postaciach jak np. bębnow, beczulek, poduszek, czasem w kształcie zwierząt. Znane są grzechotki i z okresu kamiennego, aczkolwiek znacznie większych rozmiarów; poczytywane są one za rodzaj przedmiotów o znaczeniu religijnym³.

Duży zbiór grzechotek łużyckich z Lasków, bodaj największy w muzeach prehistorycznych polskich, daje możliwość poznania rozmaitych ich kształtów i techniki ich wyrobu, — znalazły się bowiem wśród nich niektóre jeszcze niewykończone. Analiza kości, zawartych w grobach, posiadających w swoim inwentarzu grzechotki, wyjaśnia również stosunek tych wyrobów do dzieci, bo, jak niżej będzie o tym mowa, grze-

¹ A. WRZOSEK i M. ĆWIRKO-GODYCKI. *Cmentarzysko kultury łużyckiej w Laskach, w powiecie kępińskim*. „Przeł. Antropologiczny” T. XI, zes. 1. Poznań, 1937.

² J. KOSTRZEWSKI. *Wielkopolska w czasach przedhistorycznych*. Wyd. II. Poznań 1923.

³ J. BANNER. *Die Steinzeitlichen Klappern von Gleiwitz und Kopáncs—Köténydomb*. „Altschlesien” Bd. 3. Hf. 2/3. Breslau 1931, str. 153.

chotki znajdowały się prawie wyłącznie w grobach, zawierających kości dziecięce. Szczegółowe rozpatrzenie inwentarza grobów z grzechotkami pozwoli na wniknięcie w sprawę chronologicznego występowania pewnych ich kształtów.

Większość grobów na zbadanym przez nas cmentarzysku pochodziła z V okresu epoki brązu lub z czasu nieco wcześniejszego, mianowicie z przejścia od okresu IV do V. Tylko nieliczne groby można zaliczyć bądź do IV okresu epoki brązu, bądź do okresu halsztackiego. — W określaniu chronologii grobów pomagała nam łaskawie dr A. Karpińska, za co składamy jej serdeczne podziękowanie.

Przechodząc do opisu grobów i ich inwentarza, zaznaczamy, że rysunki naczyń grobowych zrobione są metodą przez jednego z nas podaną, pozwalającą wiernie odrysowywać kształt naczyń⁴.

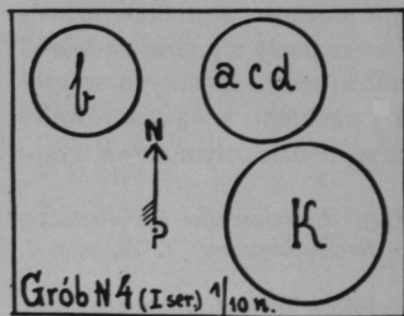
W opisach naczyń bardzo słabą chropowatość ich powierzchni oznaczamy stopniem 0—I, słabą — I, mocniej zaznaczoną — II, a silną — III.

Kształt powierzchni zewnętrznej dna naczyń określamy wyrazem „dno wciśnięte”, jeżeli wklęsłość w środku dna jest mocno zaznaczona, jak gdyby od wciśnięcia palcem.

II. OPIS GROBÓW, ZAWIERAJĄCYCH GRZECHOTKI.

I. Grób Nr 4 (serii I).

Grób składał się z urny i 3 przystawek, nie licząc grzechotki. Misa zawierała w sobie: kubeczek i grzechotkę, włożone jedno w drugie. Kości znajdowały się w urnie oraz w naczyniu doniczkowo-jajowatym, oznaczonym Nr 13.

Nr 9 (k). Dolna część urny, czer-niona do $\frac{1}{3}$ górnej wysokości brzuśca. Szyjka słabo się zaznacza. Ucha ułamane sięgają od granicy szyjki do górnej części brzuśca. Na brzuścu ornament w postaci grup żłobków pionowych, dosyć głębokich, przedzielonych zespołami dołków okrągłych (po 4). Pod uchem jeden dołek okrągły większy i obok ucha z każdej strony również po jednym dołku.

⁴ MICHAŁ ĆWIRKO-GODYCKI. *Metoda profilowania za pomocą kamery optycznej*. „Przegląd Antropologiczny” 1933, VII, 52—55.

Nr 10 (a). Głęboka misa o wyraźnie zaznaczonym załamaniu. Część górna posiada mocne wygięcie na zewnątrz. Brzeg zdobią 2 rożki, odległe wzajemnie o mniej więcej $\frac{1}{3}$ obwodu misy.

Nr 11 (c). Kubek dwustożkowy z górną linią profilu wgiętą. Wewnątrz dno nieco wypukłe.

Nr 12 (d). *Grzechotka dwustożkowa, dobrze zachowana, o krótkiej szyjce, tępo zakończonej. Szyjka przedziurkowana.*

Nr 13 (b). Ułamek naczynia kształtu doniczkowo-jajowatego o powierzchni chropowatej, koloru jasno-brunatnego.

II. Grób Nr 64 (I serii).

Grób składał się z urny i 4 przystawek, z których 2 znajdowały się jedna w drugiej, a mianowicie miseczka oznaczona Nr 248 w misie Nr 249. Kości zawierała jedynie urna Nr 252.

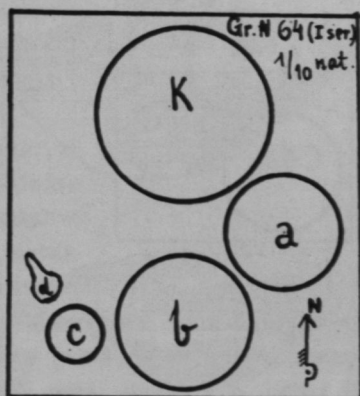
Nr 247 (a). Dolna część naczynia kształtu jajowatego. Dno wklęsłe, ostro odcięte. Powierzchnia chropowata, obmazywana palcami. Wewnątrz kolor szaro-brunatny, zewnątrz jasno-brunatny. Razem z resztą tego naczynia znajdowały się w grobie skorupy innego podobnego naczynia.

Nr 248 (b). Miseczka mała. Dolna część stożkowata z słabo zaznaczoną podstawą. Dno małe, płaskie. Szyjka ostro się oddziela, początkowo cylindryczna, na brzegu nieco się wychyla.

Małeńkie ucho łączy szyjkę z brzuścem. Kształt ucha sztabkowaty, nieco zaokrąglony. Nad uchem na brzegu 2 rożki, 2 inne zdobią brzeg naczynia symetrycznie. Wewnątrz naczynie grafitowane, zewnątrz czernione przy brzegu, poza tym brunatne.

Nr 249 (b). Misa średniej wielkości. Dolna część zaokrąglona, ku dołowi znacznie się zwęża. Szyjka wychyla się na zewnątrz, przejście w brzusec zatarte. Ucho bardzo małe, sztabkowane, osadzone na największej wypukłości, sięga do połowy szyjki. Wewnątrz naczynie grafitowane, zewnątrz brzeg i częściowo brzusec czernione, zresztą brunatne.

Nr 250 (c). Kubek mały z zaznaczoną podstawą, brzuścem stożkowatym; załamaniem słabo zaokrąglone, szyjka słabo wygięta na zewnątrz. Ucho taśmowate kończy się na załamaniu. Brzeg naczynia od

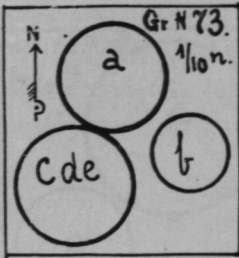
przodu wyższy. Prawie cały kubek czerniony, miejscami plamy szaro-brunatne.

Nr 251 (d). *Grzechotka, mocno zniszczona, dwustożkowa, o przedziurkowanej w dolnej części szyjce krótkiej, nieco przyplaszczonej, z tendencją do tworzenia rożków na zakończeniu.*

Nr 252 (k). Dolna część urny o powierzchni chropowatej, obmazywanej palcami. Część górna gładzona. Na chropowatości przy załamaniu brzuśca znajdują się dwuguzkowe listwy w liczbie 4, rozmieszczone na krzyż. Urna wewnątrz czerniona, zewnątrz brunatna.

III. Grób Nr 73 (serii I).

Grób składał się z urny kształtu naczynia jajowatego z kośćmi, oraz 3 przystawek; czerpak (Nr 286) i grzechotka znajdowały się w misie, oznaczonej Nr 285.

Nr 283 (a). Naczynie kształtu jajowatego, służące jako urna; w nim kości. Powierzchnia chropowata, obmazywana palcami. Wewnątrz i zewnątrz naczynie brunatne.

Nr 284 (b). Naczynie kształtu jajowatego o powierzchni gładzonej z 2 małymi uszkami sztabkowatymi. Brzeg słabo odchylony na zewnątrz. Wewnątrz i zewnątrz naczynie brunatne.

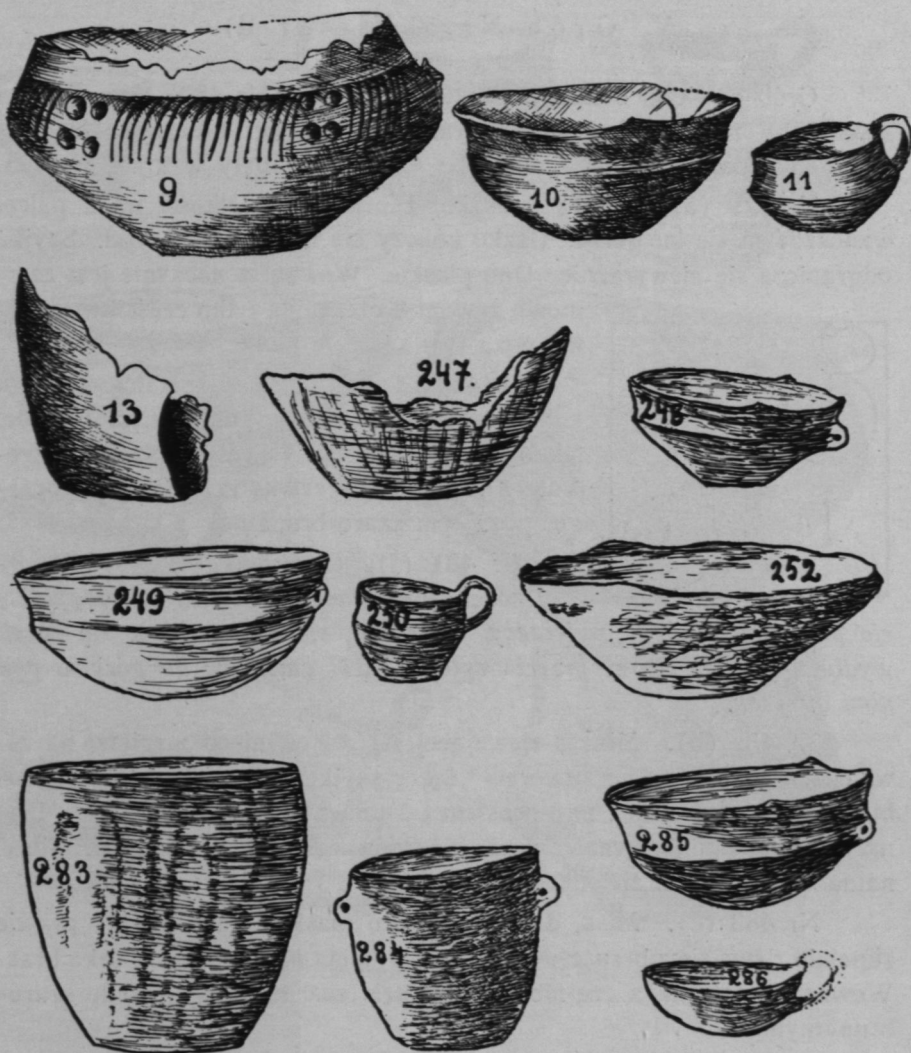
Nr 285 (c). Miseczka. Część dolna stożkowata, szyjka wysoka, odchylna nieco na zewnątrz, granica jej słabo zaznaczona. Małe uszko, osadzone na największej wydętości, przechodzi na szyjkę. Brzeg zdobią 3 rożki, z których jeden znajduje się nad uchem, dwa drugie symetrycznie po bokach w pewnej odległości. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz tylko miejscami, poza tym brunatne.

Nr 286 (d). Czerpak w kształcie odcinka kuli, z dnem wciśniętym do środka. Ucho sterczące ku górze, kończy się powyżej połowy wysokości czerpaka. Prawie cały czerpak jest czerniony, zewnątrz miejscami brunatny. W czerpaku znajdowała się grzechotka.

Nr 287 (e). *Grzechotka mała dwustożkowa, o wyraźnie zaznaczonym załamaniu, z przedziurawioną szyjką, małą, słabo odcinającą się od górnego stożka.*

IV. Grób Nr 5 (serii II).

Grób zawierał 2 okazy ceramiczne. Grzechotka była włożona do kubka. Grób prawdopodobnie był zniszczony przez orkę.

Tablica I. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

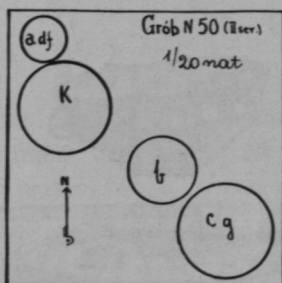
Nr 316 (a). Kubek z ułamanym uchem, które prawdopodobnie wznosiło się pionowo. Ucho kończy się na granicy szyjki. Szyjka wyraźnie zaznaczona. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione z polyskiem, zewnątrz tylko częściowo, poza tym szaro-brunatne.

Nr 317 (b). Grzechotka dwustożkowa, o stosunkowo krótkiej szyjce, nieco spłaszczonej, przedziurkowanej w górnej części.

V. Grób Nr 50 (serii II).

Grób zawierał 6 naczyń, z których jedno (Nr 480) i grzechotka (Nr 481) zawarte były w dużym kubkowatym naczyniu Nr 479, a Nr 484 znajdował się w misie Nr 483. Kości były w urnie Nr 485.

Nr 479 (a). Kubek o uszku, z otworem wielkości na 2 palce, wznoszącym się ku górze. Uszko kończy się na granicy szyjki. Szyjka odgranicza się niewyraźnie. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie jest czernione, zewnątrz czerniona tylko częściowo szyjka, poza tym szaro-brunatne.

Nr 480 (d). Czerpak w kształcie odcinka kuli. Uszko z otworem w średnicy na 1 palec, lekko wzniesione. Dno wciśnięte. Naczynie wewnątrz czernione, z zewnątrz tylko przy brzegu, poza tym szaro-brunatne.

Nr 481 (f). Grzechotka o dosyć wysokiej nóżce, osadzonej na podstawie, o kształcie przypominającym zwierzęcy. Z jednej strony znajduje się rożek wydłużony, a ze strony przeciwległej 2 rożki uniesione do góry, a pod nimi otworek.

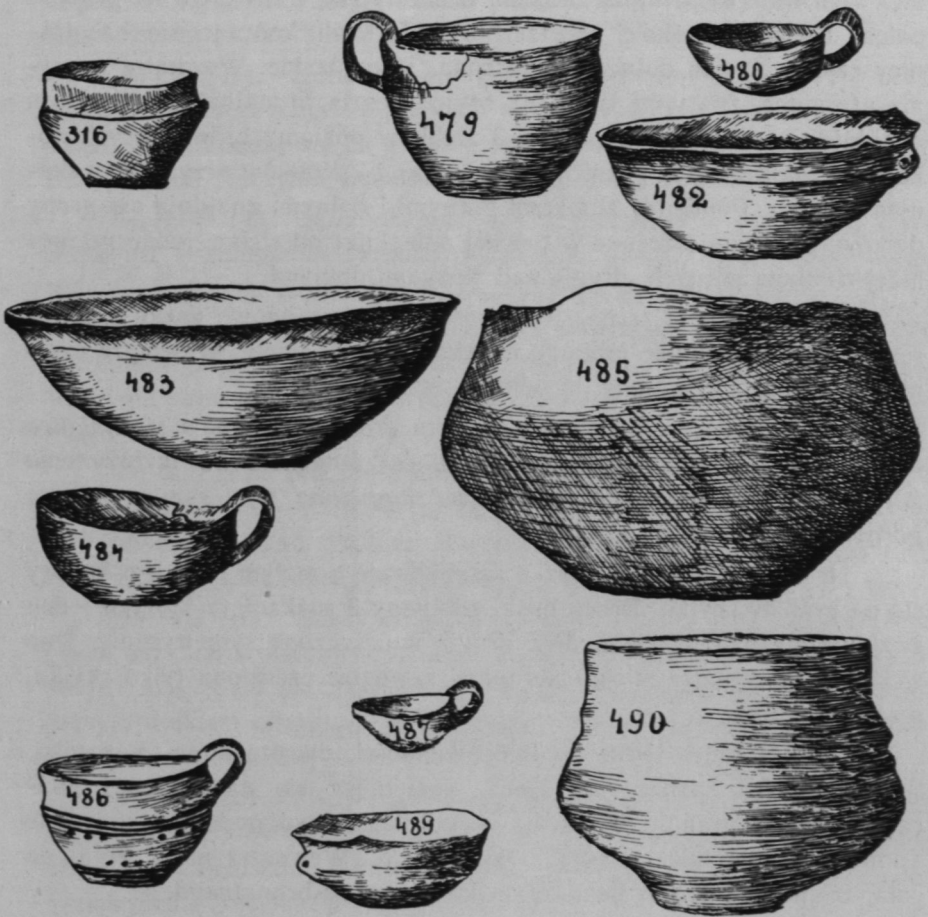
Nr 482 (b). Misa o zlewającej się szyjce, nieco wygiętej na zewnątrz. Uszko z małym otworem⁵ łączy szyjkę z brzusem. Brzeg zdobiony 3 rożkami: jeden nad uszkiem i 2 umieszczone symetrycznie. Dno naczynia płaskie. Wewnątrz misa czerniona, z zewnątrz brudno-szaro-brunatna (z odcieniem zielonkawym).

Nr 483 (c). Misa, dosyć wielka, o płaskim dnie. Szyjka prawie zupełnie zlewa się z brzusem; krawędź wygięta na zewnątrz. Uszka brak. Wewnątrz cała misa czerniona, z zewnątrz czarne plamy na tle szaro-brunatnym.

Nr 484 (g). Czerpak o wzniesionym wstęgowatym uszku, z otworem średnicy palca. Dno wciśnięte. Profil otworu czerpaka nerkowaty. Wewnątrz czerpak szaro-brunatny, z zewnątrz nieco jaśniejszy.

Nr 485 (k). Urna dwustożkowa, gładzona, załamane łagodne. Dno płaskie. Z zewnątrz czerwona, wewnątrz brudno-szaro-brunatna.

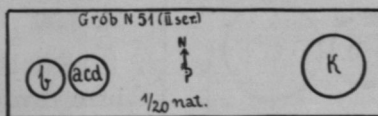
⁵ Otwór wielkości sznurka średniej grubości, a mniejszy niż średnica palca lub zwykłego ołówka, nazywamy małym; małym zaś, jeżeli przez otwór dałoby się przeciągnąć tylko cienki sznurek.

Tablica II. Około 1/2 nat. wielkości.

VI. Grób Nr 51 (II serii).

Grób zawierał 4 naczynia, z których jedno i grzechotka (Nr 487 i 488) były włożone do naczynia kubkowego Nr 486.

Nr 486 (a). Kubek o uszku taśmowatym, z otworem na grubość palca. Uszko unosi się nieznacznie ku tyłowi, kończąc się na granicy szyjki. Szyjka dobrze zaznaczona. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz tylko na szyjce, reszta brunatna. Na brzuścu znajduje się ornament w postaci 3 żłobków poziomych, biegnących dookoła naczynia tuż pod granicą dolną szyjki, i 2 żłobków przy brzegu dolnym brzuśca. Pomiędzy żłobkami górnymi i dolnymi znajdują się grupy dołków, po 3, umieszczone w pewnej odległości od siebie, jedno tuż poniżej żłobków górnych, drugie nad żłobkami dolnymi.

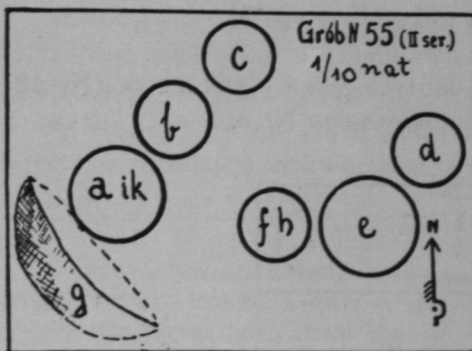
Nr 487 (c). Czerpak, o wznoszącym się pionowo uszku z otworem, mającym średnicę grubego ołówka. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerniony, zewnątrz czerniony do połowy, reszta brunatna.

Nr 488 (d). *Grzechotka, kształtu gruszkowatego, o stosunkowo krótkiej szyjce, spłaszczonej, wykazującej tendencję do wytworzenia 2 rożków przy brzegu górnym. Przedziurawiona przy samym brzegu górnym szyjki.*

Nr 489 (b). Miska. Uszko sztabkowate z małym otworem kończy się na granicy szyjki. Brzeg miski zdobiony 3 rożkami, z których jeden znajduje się nad uszkiem, dwa drugie umieszczone symetrycznie. Dno wciśnięte. Wewnątrz miska czerniona, zewnątrz czerniona tylko szyjka, reszta brunatna.

Nr 490 (k). Urna średniej wielkości, dwustożkowa z szyjką. Szyjka dobrze zaznaczona. Ucha, znajdujące się na szyjce i kończące się na granicy brzuśca, — odbite, prawdopodobnie umyślnie (powierzchnia odbicia stara). Dno płaskie. Wewnątrz urna czerniona cała, zewnątrz tylko szyjka, reszta koloru szaro-brunatnego.

VII. Grób Nr 55 (II serii).

Grób zawierał 10 okazów ceramicznych, z których Nr 503 i grzechotka 504 były włożone do naczynia Nr 502, a grzechotka 510 była w naczyniu Nr 509.

Nr 502 (a). Urna z dobrze zaznaczoną, wyżłobioną szyjką, posiada uszka z otworami o średnicy ołówka, koń-

czące się na granicy szyjki. Dno płaskie. Wewnątrz urna cała czerniona, zewnątrz czerniona do połowy, reszta brudno-brunatna.

Nr 503 (i). Kubek mały, (mylnie oznaczony Nr 502 na tablicy III), o wznoszącym się pionowo uchu z otworem o średnicy małego palca. Ucho kończy się na granicy szyjki. Szyjka wyraźnie zaznaczona. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 504 (k). „Grzechotka” pusta, czerniona z połyskiem, dwustożkowa o załamaniu brzuśca wyraźnym, niskiej szyjce zakończonej przyplaszczaniem. Szyjka nie posiada otworu do zawieszania.

Nr 505 (b). Czerpak o pionowo wznoszącym się uszku z otworem o średnicy palca. Otwór czerpaka w profilu nerkowaty, dno wciśnięte. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz połowicznie czernione, reszta szaro-brunatna.

Nr 506 (e). Naczynie kształtu beczkowatego, o powierzchni chropowatej stopnia O—I. Nieco poniżej brzegu 2 uszka sztabkowate z małymi otworami. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz brunatne z czarnymi plamami.

Nr 507 (d). Naczynie kształtu wazy, o słabo zaznaczonej szyjce i dwu uszkach z małymi otworami. Uszka kończą się na granicy szyjki, Na brzuścu ledwo widoczne grupy żłobków pionowych, poprzedzielanych jednym dołkiem okrągłym. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz brunatne z zielonkawym odcieniem.

Nr 508 (c). Misa o słabo odcinającej się szyjce. Uszko z małym otworem, sztabkowate, łączy szyjkę z brzuścem. Dno płaskie. Brzeg zdobiony trzema różkami, z których jeden znajduje się nad uchem, dwa inne symetrycznie po bokach. Naczynie wewnątrz grafitowane, zewnątrz brzeży czernione, reszta brudno-brunatna.

Nr 509 (f). Kubek o pionowo wznoszącym się uchu z otworem o średnicy palca. Ucho kończy się na granicy szyjki; szyjka odcina się b. słabo. Wewnątrz naczynie całe czernione, zewnątrz czernione do połowy, reszta brunatnawa.

Nr 510 (h). Grzechotka dwustożkowa o łagodnym, zaokrąglonym załamaniu stożków; dno szerokie, szyjka bez dziurki, niska, zakończona przyplaszczaniem.

Nr 511 (g). Misa wielka. Szyjka słabo zaznaczona. Uszko o średnicy ołówka, kończy się na granicy szyjki. Na brzegu misy nad uszkiem znajduje się mały różek, dwa inne umieszczone są symetrycznie po bokach. Misa wewnątrz czerniona, zewnątrz ciemno-brunatna.

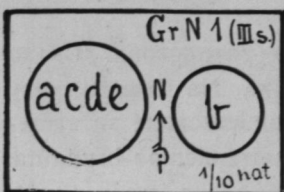
Tablica III. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

VIII. Grób Nr 1 (serii III).

Grób zawierał 4 naczynia, z których dwa i grzechotka (Nr 562, 563, 564) złożone były do miski Nr 561.

Nr 561 (a). Misa o stożkowatym brzuścu.

Szyjka zaznaczona. Uszko z małym otworem, sztabkowate, łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem brzeg miski zdobiony różkiem; nadto dwa różki umieszczone symetrycznie po bokach. Misa wewnątrz i zewnątrz brunatna.

Nr 562 (c). Czerpak o dnie mocno wciśniętym. Ucho wznosi się lekko ku górze. Otwór ucha średnicy małego palca. Brzeg przedni unosi się ku górze. Naczynie wewnątrz czerwonawe, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 563 (d). Kubek o pionowo wznoszącym się, taśmowatym uszku. Szyjka dobrze się zaznacza. Ucho kończy się na granicy szyjki i brzuśca, zachodząc lekko na brzusiec. Dno płaskie, podstawa zaznaczona. Na brzuścu znajduje się kilka lekkich pasemek radełkowych koło ucha. Naczynie wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatne.

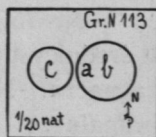
Nr 564 (e). *Grzechotka kształtu gruszkowatego o bardzo krótkiej szyjce, tępo zakończonej. Przedziurawienie przy górnym brzegu szyjki.*

Nr 565 (b). Naczynie beczułkowate o dobrze gładzonej powierzchni. Uszka sztabkowate z małymi otworami, osadzone nieco poniżej brzegu górnego. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz czerwono-brunatne.

IX. Grób Nr 113.

Grób zawierał 4 naczynia, z których dwa (739, 740) i grzechotka były włożone do misy Nr 738. Grób częściowo prawdopodobnie był zniszczony, gdyż brakuje urny z kośćmi. Na planie grobu nie zaznaczono, że w misie (a) znajdowały się także naczynia d i e.

Nr 738 (a). Misa o wyraźnie oddzielonej wyźlobieniem szyjce. Dno b. lekko wklęsłe. Uszko nie zachowane. Na brzegu zachował się jeden rożek. Naczynie wewnątrz grafitowane, zewnątrz na szyjce czernione, reszta szaro-brunatna.

Nr 739 (d). Czerpak. Uszko z otworem o średnicy małego palca, taśmowate, wznosi się ku górze. Brzeg przedni uniesiony nieco wyżej. Asymetryczne dno wciśnięte do wewnątrz. Naczynie wewnątrz grafitowane, zewnątrz szaro-brunatne.

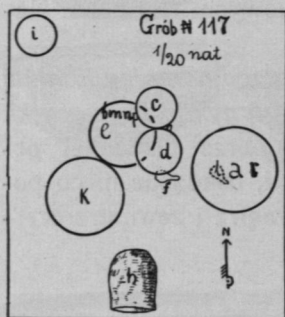
Nr 740 (e). Kubek o pionowym, wznoszącym się, taśmowatym uszku, z otworem o średnicy palca. Uszko kończy się na granicy szyjki. Szyjka zaznaczona wyźlobieniem. Naczynie wewnątrz lekko czernione, zewnątrz jasno-brunatno-żółte.

Nr 741 (b). *Grzechotka dwustożkowa, o łagodnym zaokrąglonym załamaniu. Szyjka dosyć wysoka, tępo zakończona, przedziurawiona w dolnej części. Podstawa dosyć szeroka.*

Nr 742 (c). Naczynie kształtu jajowatego (mocno zniszczone). Uszka sztabkowate o otworze małym. Dno płaskie. Powierzchnia chropowata I stopnia, obmazywana pionowo palcami. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz brunatne.

X. Grób Nr 117.

Grób zawierał 12 naczyń. Z pośród ceramiki grobowej kubek Nr 757 znajdował się w urnie z kośćmi Nr 755, natomiast grzechotka (Nr 768) była pod wspomnianą urną. Misa Nr 761 zawierała w sobie naczynia Nr 762, 763 i 764, oraz grzechotkę Nr 756.

Nr 755 (a). Urna gładzona, dwustożkowa o łagodnym załamaniu. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz cała czerniona, zewnątrz brudno-brunatna.

Nr 756 (b). Grzechotka kształtu gruszkowatego, o stosunkowo małym dnie, o średniej szyjce, zakończonej spłaszczeniem (krążkiem). Przedziurkowanie w środku szyjki i dwie dziurki na krążku.

Nr 757 (r). Kubek o pionowo wznoszącym się uchu. Ucho kończy się nad załamaniem brzuśca. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz jasno-brunatne.

Nr 758 (c). Naczynie jajowate z zaznaczoną szyjką. Dno płaskie. Powierzchnia chropowata II stopnia. Uszka z otworami o średnicy ołówka. Na brzegu, w środku między uchami, znajduje się po 1 guzku. Zewnątrz i wewnątrz kolor naczynia ceglasto-brunatny.

Nr 759 (d). Kubek o lekko wznoszącym się uszku, z otworem o średnicy palca. Uszko kończy się na granicy szyjki. Szyjka lekko się zaznacza. Naczynie wewnątrz czarnawo-brunatne, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 760 (f). Grzechotka o kształcie gruszkowatym baniastym; załamanie brzuśca zaokrąglone, szyjka dosyć wysoka, zakończenie spłaszczone. Przedziurkowanie zbliża się do górnego brzegu szyjki. Nadto przedziurkowanie spłaszczonego zakończenia, sięgające do środka grzechotki.

Nr 761 (e). Misa z uszkiem o otworze wielkości średnicy ołówka. Uszko łączy szyjkę z brzuścem. Szyjka dobrze zaznacza się. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz jasno-żółtawo-brunatne.

Nr 762 (m). Czerpak. Uszko unosi się lekko ku górze. Otwór o średnicy palca. Dno niezaznaczone. Kolor naczynia wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 763 (n). Kubek o wznoszącym się pionowo uchu, z otworem o średnicy palca; ucho kończy się na granicy brzuśca. Dno lekko wklęsłe. Szyjka zlewa się z brzuścem. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz żółtawo-brunatne.

Nr 764 (p). Czerpak. Ucho wznosi się ku tyłowi; otwór o średnicy palca. Dno płaskie. Kolor naczynia wewnątrz i zewnątrz jasno-brunatny.

Nr 765 (i). Dno naczynia prawdopodobnie kształtu jajowatego. Chropowatość powierzchni I stopnia. Kolor naczynia wewnątrz i zewnątrz brunatny. Na dnie widoczne nakłucia.

Nr 766 (h). Naczynie kształtu baniastego bez uch. Powierzchnia chropowata I stopnia. Dno wklęsłe. Kolor brunatno-ceglasty zewnątrz i wewnątrz.

Nr 767 (k). Misa. Szyjka lekko zaznaczona z krawędzią wyginającą się na zewnątrz. Dno lekko wklęsłe. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz czarnawo-brunatne.

Nr 768 (l). *Grzechotka kolbowata o dosyć szerokim dnie i wysokiej szyjce, zakończonej przyplaszczaniem. Przedziurawienie w górnej części szyjki. Załamanie bardzo łagodne. W środku przyplaszczonego zakończenia szyjki otworek, drążący do środka grzechotki.*

XI. Grób Nr 150.

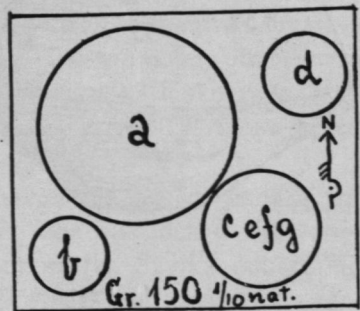
Grób zawierał 6 naczyń, z których dwa (Nr Nr 935, 938) i grzechotka znajdowały się w misie Nr 934.

Nr 932 (a). Urna dwustożkowa. Powierzchnia dolnego stożka chropowata (I stopień) z zaznaczającym się poziomym obmazywaniem palcami. Poniżej załamania brzuśca znajdują się 4 listwy dwuguzkowe. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz urna czarno-brunatna z odcieniem zielonkawym.

Nr 933 (b). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej II stopnia. Uszka sztabkowe, z małymi otworami. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie jasno-brunatne.

Nr 934 (c). Misa o wyraźnie zaznaczonej szyjce. Uszko, z małym otworem, łączy szyjkę z brzuścem; brzeg naczynia ozdobiony 3 różkami, z których jeden znajduje się nad uchem, dwa pozostałe w pewnej odległości. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-czarnawo-brunatne.

Nr 935 (f). Naczynie kubkowate (połowy z uchem brakuje). Szyjka dobrze zaznaczona wyłobieniem, dno płaskie. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz szyjka i górna część brzuśca czerniona, reszta

Tablica IV. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

szaro-brunatna. Brzusiec zdobiony guzkami, otoczonymi półkolami, obróconymi otworem ku dołowi. Między guzkami grupy żłobków pionowych.

Nr 936 (g). *Grzechotka dwustożkowa, załamanie nieco zaokrąglone, dno stosunkowo małe; szyjki nie ma; przedziurawienie u podstawy szyjki.*

Nr 937 (d). Naczynie kubkowate, o wyraźnie zaznaczonej szyjce przez wyżłobienie, o brzuscu dwustożkowym. Szyjka bardzo wysoka. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz z odcieniem żółtawym, częściowo przycernione. Na brzuscu ornament w postaci 4-ch podwójnych guzków, przedzielonych kreskami skośnymi, dochodzącymi w górnej części do linii poziomych.

Nr 938 (e). Czerpak o uszku unoszącym się lekko ku górze, z otworem o średnicy palca. Dno małe, wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz brudno-brunatny.

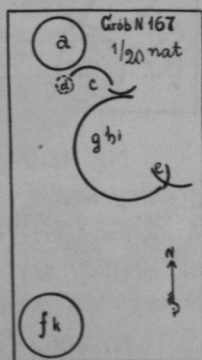
XII. Grób Nr 167.

Grób zawierał 8 naczyń, z których Nr 1005, 1006 i 1007 znajdowały się w misie Nr 1004, a naczynie Nr 1009 — misie Nr 1008.

Nr 1000 (a). Misa. Szyjka słabo zaznaczona. Uszko dosyć wielkie, z otworem o średnicy grubego ołówka, kończy się poniżej granicy szyjki na brzuchu. Dno wklęsłe. Wewnątrz jasno-szaro-brunatna, zewnątrz z mocnym odcieniem żółtawo-czerwonym.

Nr 1001 (b). *Zniszczona grzechotka.*

Nr 1002 (c). Urna dwustożkowa o b. łagodnym załamaniu. Dno lekko wklęsłe. Powierzchnia cała gładzona. Wewnątrz jasno-szaro-brunatna, zewnątrz nieco ciemniejsza z czarnymi plamami.

Nr 1003 (d). *Grzechotka rozbita, koloru jasno-żółtawego.*

Nr 1004 (e). Resztki wielkiej misy. Szyjka dobrze zaznaczona, nieznacznie wygięta, dno proste. Naczynie wewnątrz i zewnątrz brunatne.

Nr 1005 (g). Kubek o wznoszącym się pionowo uchu; otwór ucha na 1 palec. Ucho kończy się na granicy szyjki. Szyjka lekko zaznaczona. Dno płaskie. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz czerniona część szyjki, reszta brunatna z odcieniem żółtawym.

Nr 1006 (h). Wielki czerpak o sztabkowatym, nieco unoszącym się uszku, z otworem o średnicy ołówka. Po obu stronach uszka znajdują się rożki. Uszko kończy się na granicy szyjki. Szyjka dobrze się odcina. Profil otworu czerpaka nerkowaty. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz brudno-brunatne z plamami.

Nr 1007 (i). Czerpak z ułamanym uchem. Dno lekko wciśnięte. Kolor wewnątrz brunatno-ceglasty, zewnątrz brudno-brunatny.

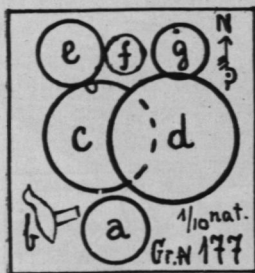
Nr 1008 (f). Misa o słabo zaznaczonej szyjce. Uszko z małym otworem łączy szyjkę z brzuchem. Dno płaskie. Wewnątrz szaro-brunatna, zewnątrz również szaro-brunatna, lecz z lekko żółtawym odcieniem.

Nr 1009 (k). Kubek. Szyjka mocno odcięta. Uszko unosi się pionowo, kończy się na brzuchu. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brunatne z odcieniem czerwono-żółtawym i kilku czarnymi plamami.

XIII. Grób Nr 177.

Grób zawierał 5 naczyń, ustawionych pojedynczo jedno obok drugiego.

Nr 1058 (a). Górna część naczynia jajowatego, wewnątrz i zewnątrz gładzonego. Uszko odbite. Kolor jasno-brunatny.

Nr 1060 (c). Wielki kubek. Uszko wstęgowe. Otwór ucha na 2 palce, kończy się powyżej granicy szyjki. Szyjka zaznaczona przez żłobki poziome. Na brzuszku ornament w postaci ciągłych żłobków ukośnych. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 1059 (b). *Grzechotka w postaci ptaka, przedziurkowana na granicy szyjki i tułowia.*

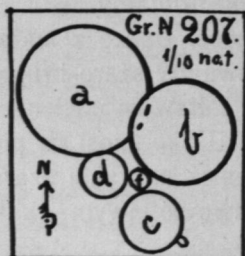
Nr 1061 (d). Misa. Szyjka słabo się zaznacza. Ucho kończy się na granicy szyjki. Wielkość otworu ucha na mały palec. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 1062 (e). Kubek. Granica szyjki z brzuszkiem słabo zaznaczona. Ucho o otworze na palec kończy się na granicy szyjki. Na brzegu naczynia w pewnej odległości od ucha znajdują się 2 symetryczne różki. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz szaro-brunatne z żółtym odcieniem.

Nr 1063 (f). *Grzechotka w kształcie dwu stożków uciętych, zestawionych dnem do siebie. Przy górnym zakończeniu grzechotka przedziurkowana na krzyż. Załamanie grzechotki wybitnie się zaznacza.*

Nr 1064 (g). Czerpak. Uszko, o otworze na 1 palec, kończy się poniżej granicy szyjki. Granica szyjki dobrze uwidoczniła. Dno lekko wciśnięte. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szaro-brunatne. Na brzegu znajdują się 2 symetryczne różki po bokach ucha.

XIV. Grób Nr 207.

Grób zawiera 5 naczyń, ustawionych pojedynczo. Na planie grobu opuszczono naczynie (e), które znajdowało się obok (d).

Nr 1191 (a). Dno płaskie od naczynia jajowatego. Boki naczynia wykazują chropowatość I stopnia. Wewnątrz naczynie ceglasto-szare, zewnątrz brunatne.

Tablica V. Około $\frac{1}{4}$ nat. wielkości.

Nr 1192 (b). Misa. Uszko o otworze małym, sztabkowate, łączący szyjkę z brzuścem. Szyjka słabo się odcina. Dno płaskie. Naczynie zewnątrz i wewnątrz szaro-brunatne. Brzeg misy ozdobiony 2 symetrycznymi różkami.

Nr 1193 (c). Kubek o wznoszącym się pionowo uszku. Wielkość otworu uszka na 1 palec. Ucho kończy się na załamaniu. Szyjka odgraniczona słabo. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz brudno-brunatne.

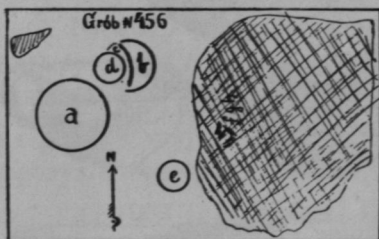
Nr 1194 (d). Dolna część kubka. Dno płaskie. Wewnątrz kubek szaro-brunatny, zewnątrz brunatny.

Nr 1195 (e). Czerpaczek mały.

Nr 1196 (f). *Grzechotka dwustożkowa z krótką szyjką, nieco przyplaszczoną; przedziurawienie przy dolnym brzegu szyjki. Załamanie łagodne.*

XV. G r ó b N r 456.

Grób zawiera 5 naczyń. Grzechotka znajdowała się w misie Nr 2275. Obok grobu duża warstwa popiołu wielkości 1,10 m × 0,96 m. Grubość warstwy wynosiła 30 cm. W popiele, w odległości 18 cm od brzegu znalazły się jeszcze 3 naczynia rozbite. Bardzo możliwe, że popielisko stanowi osobny grób, aczkolwiek kości wśród popiołu nie stwierdzono.

Nr 2274 (a). Urna o 2 uszkach z małymi otworami. Uszka znajdują się nad załamaniem. Dno lekko wklęsłe. Urna wewnątrz czerniona, zewnątrz szaro-brunatna.

Nr 2275 (b). Misa o dobrze odgraniczającej się szyjce. Uszko sztabkowane, z małym otworem, łączy szyjkę z brzuścem. Na brzegu nad uszkiem znajduje się rożek; dwa inne są umieszczone symetrycznie w pewnej odległości po bokach. Dno wklęsłe. Naczynie wewnątrz i zewnątrz czarnawo-brunatne.

Nr 2276 (c). Czerpak o wznoszącym się ku górze uszku. Wielkość otworu ucha na mały palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz naczynie czernione całkowicie, zewnątrz tylko przy brzegach, reszta szaro-brunatna.

Nr 2277 (k). *Grzechotka dwustożkowa, o krótkiej szyjce. Szyjka przy zakończeniu wykazuje dążność do wytworzenia 2 rożków. Przedziurawienie w dolnej części szyjki. Załamanie brzuśca ostre.*

Nr 2278 (d). Naczynie beczułkowane o powierzchni chropowatej i stopnia, obmazywane pionowo palcami. Uszka sztabkowane z małymi otworami. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brunatne.

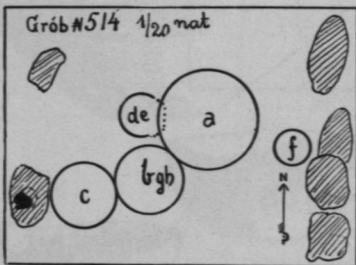
Nr 2279 (e). Kubek o uszku wznoszącym się lekko pionowo; wielkość otworu uszka na mały palec. Szyjka zlewa się z brzuścem, słabo zaznaczona. Uszko kończy się na szyjce. Dno wklęsłe. Kubek wewnątrz cały czerniony, zewnątrz czerniony do $\frac{1}{3}$ wysokości.

XVI. Grób Nr 514.

Grób zawiera 7 naczyń, z których Nr 2520 i grzechotka Nr 7445 znajdowały się w misie Nr 2519, a czerpak Nr 2523 znajdował się w innym czerpaku Nr 2522. Grób był obstawiony z dwu stron kamieniami, przy czym kamienie te nie wykazywały żadnych śladów obróbki.

Nr 2518 (a). Urna gładzona. Nad załamaniem brzuśca znajdują się 4 guzki na krzyż. Dno płaskie. Urna wewnątrz czerniona, zewnątrz szaro-brunatna.

Nr 2519 (b). Misa. Szyjka wyraźnie odgraniczona. Uszko sztabkowane łączy szyjkę z brzuścem. Brzeg misy nad uszkiem ozdobiony jednym rożkiem, a dwa inne znajdują się symetrycznie po bokach. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione całkowicie, zewnątrz czerniona tylko szyjka, reszta naczynia brudno-popielato-brunatna.

Nr 2520 (g). Kubek dwustożkowy; uszko taśmowate o otworze na 1 palec, lekko unosi się ku górze, kończąc się ponad załamaniem brzuśca. Załamanie brzuśca łagodne. Otwór naczynia lekko nerkowaty. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione całkowicie, zewnątrz czernione do połowy, reszta popielato-brunatna.

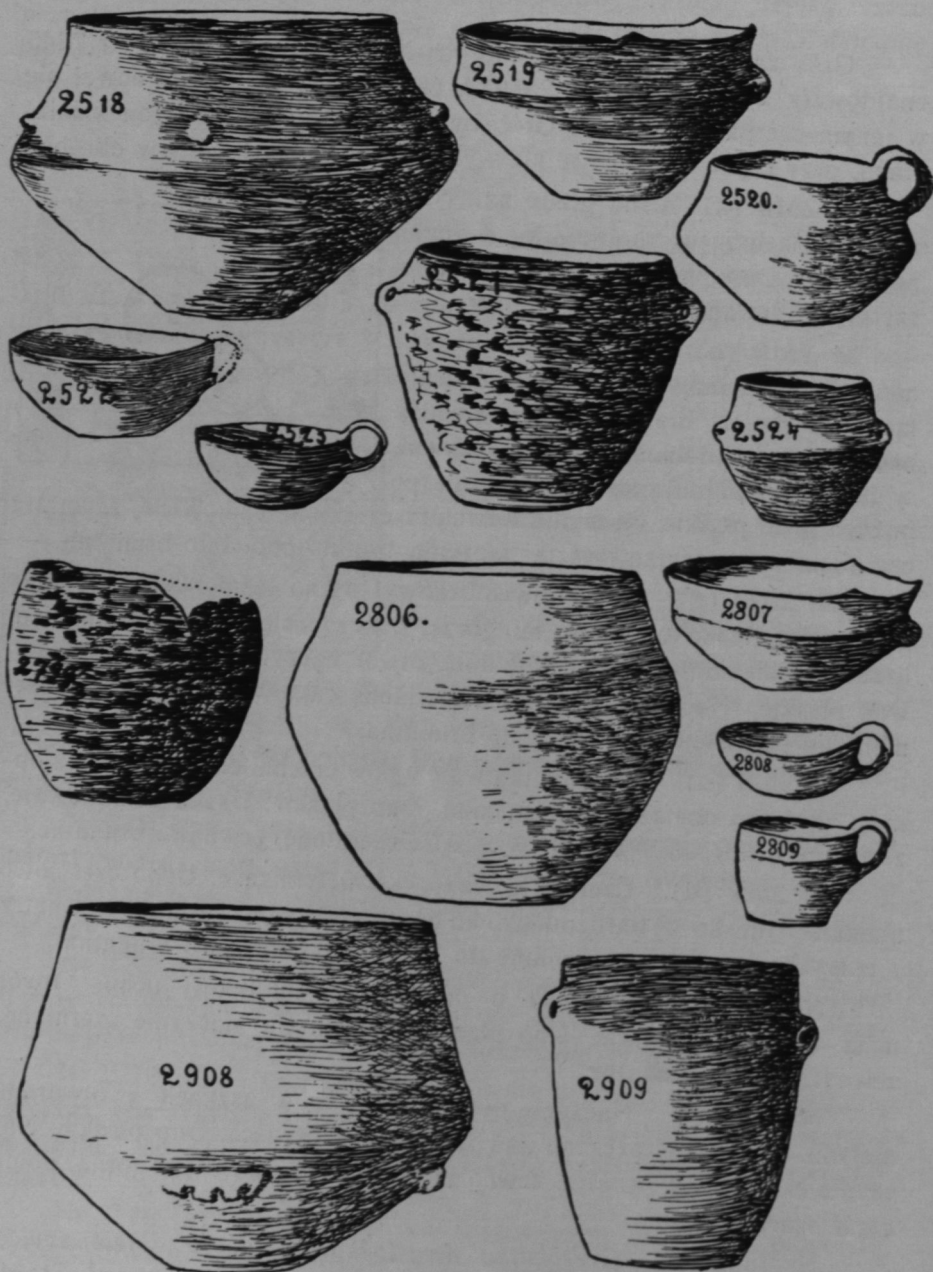
Nr 2521 (c). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej I stopnia i skośnym obmazywaniu palcami. Dno płaskie. Uszka sztabkowane, z małymi otworami. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz brunatne.

Nr 2522 (d). Czerpak o lekko wciśniętym dnie. Ucho częściowo ułamane. Unosiło się bardzo lekko ku górze. Naczynie czernione wewnątrz z połyskiem, zewnątrz czernione do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 2523 (e). Czerpak o odchylonym ku tyłowi uchu. Otwór ucha na grubość palca. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 2524 (f). Naczynie dwustożkowe o 2 uszkach z otworami małymi. Uszka umieszczone nad załamaniem brzuśca. Dno płaskie. Naczynie czernione wewnątrz, zewnątrz czerniona tylko część górna, dolna część szaro-brunatna.

Nr 7445 (h). Grzechotka dwustożkowa o dosyć długiej szyjce, zakończonej rożkami. Przedziurawienie szyjki tuż pod rożkami. Stożek górny cały dziurkowany. (Grzechotka ta jest reprodukowana na tablicy XXIII na początku czwartego rzędu).

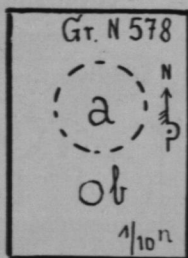
Tablica VI. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

XVII. Grób Nr 578.

Grób zawierał jedno naczynie, obok którego stała grzechotka.

Nr 2799 (a). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej II stopnia. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 2800 (b). Grzechotka dwustożkowa o stosunkowo długiej szyjce, zakończonej tępo. Przedziurawienie w górnej części szyjki.

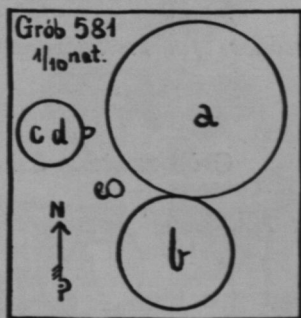

XVIII. Grób Nr 581.

Grób zawierał 4 naczynia, z których naczynie Nr 2809 było w czepaku Nr 2808.

Nr 2806 (a). Urna o lekko zaznaczonej szyjce. Uszka, łączące szyjkę z brzuścem, odbite przed włożeniem do grobu, gdyż wykazują starą powierzchnię odbicia. Brzusiec o powierzchni chropowatej I stopnia. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 2807 (b). Misa. Szyjka dobrze zaznaczona. Uszko sztabkowate o małym otworze łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem na brzegu rożek, obok 2 inne umieszczone symetrycznie. Dno lekko wklęsłe. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz ciemno-brunatne.

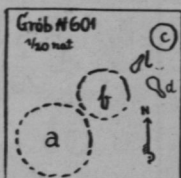
Nr 2808 (c). Czepak o uchu bardzo lekko wzniesionym. Otwór ucha na 1 palec. Pod uchem wyciśnięty dołek. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione całkowicie, zewnątrz tylko przy brzegu, reszta brudno-brunatna.

Nr 2809 (d). Kubek o dobrze zaznaczonej szyjce. Uszko wznosi się lekko ku górze, kończy się na granicy szyjki. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz brunatne.

Nr 2810 (e). Grzechotka dwustożkowa o stosunkowo krótkiej szyjce. Załamanie lekko zaokrągła się. Szyjka zakończona tępo. Przedziurkowanie przy samym górnym końcu szyjki.

XIX. Grób Nr 601.

Grób zawierał 3 naczynia, stojące jedno obok drugiego.

Nr 2907 (a). Dolna część urny. Poniżej załamania powierzchnia chropowata, mazana palcami. Na powierzchni chropowatej nieco poniżej załamania znajdują się 3 listwy czteroguzkowe. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie szaro-brunatne.

Nr 2908 (b). Urna dwustożkowa. Dolna część chropowata 0—I stopnia, mazana palcami poziomo. Poniżej załamania 4 listwy trzechguzkowe. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz górna część brunatna, dolna — szaro-brunatna.

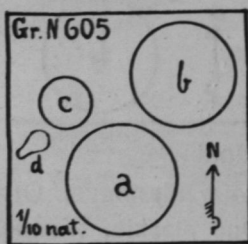
Nr 2909 (c). Naczynie beczkowate, powierzchnia gładzona, dno proste, uszka sztabkowe z małymi otworami. Wewnątrz naczynie czerwone, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 2910 (d). Grzechotka dwustożkowa o dosyć ostro zarysowanym załamaniu. Szyjka bardzo krótka, zakończona tępo. Przedziurawienie szyjki w górnej części.

Nr 2911 (l). Grzechotka dwustożkowa, załamanie ostre, szyjka krótka, tępo zakończona; przedziurawienie w górnej części szyjki.

XX. Grób Nr 605.

Grób zawierał 3 naczynia, stojące obok siebie.

Nr 2935 (a). Naczynie kubkowe z ułamanym uchem. Ucho ułamane kończy się nad dolną granicą szyjki (wznosiło się prawdopodobnie pionowo). Szyjka wyraźnie odcięta. Dno płaskie. Profil otworu nerkowaty. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 2936 (b). Misa o wyraźnie odcinającej się szyjce. Ucho sztabkowe, z małym otworem, łączy szyjkę z brzuścem. Dno wklęsłe. Brzeg zdobiony 3 różkami: jeden nad uszkiem, dwa obok symetrycznie położone. Wewnątrz misa cała czerniona, zewnątrz część górna czerniona, reszta szaro-brunatna.

Nr 2937 (c). Czerpak o taśmowatym uchu, odchylonym ku tyłowi, o otworze na grubość małego palca. Dno bardzo wciśnięte. Czerpak wewnątrz czerniony, zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 2938 (d). Grzechotka dwustożkowa, o dosyć ostrym załamaniu i średniej długości szyjki. Szyjka ma zakończenie dwurożkowe. Przedziurawienie szyjki znajduje się w górnej części.

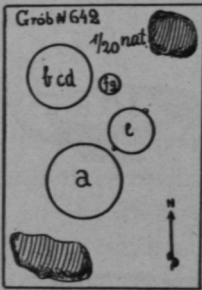

Tablica VII. Około 1/8 nat. wielkości.

XXI. Grób Nr 642.

Grób zawiera 6 naczyń, z których Nr 3120 i 3121 znajdowały się w misie Nr 3119, a grzechotka Nr 3124 była w czerpaczku Nr 3123. Grób z dwu stron był obstawiony kamieniami (po jednym kamieniu).

Nr 3118 (a). Urna w kształcie naczynia jajowatego bez uszek. Powierzchnia chropowata I stopnia. Dno lekko wklęsłe. Naczynie brunatne zewnątrz, czernione wewnątrz.

Nr 3119 (b). Misa o wyraźnie zaznaczonej szyjce. Uszko sztabkowane, z małym otworem, kończy się na granicy szyjki. Brzeg zdobiony nad uszkiem i po bokach symetrycznie dwurożkowym ornamentem. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz popielato-brunatne.

Nr 3120 (c). Czerpak o lekko wznoszącym się uszku. Otwór uszka na 1 palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz tylko przy brzegu, reszta jasno-szaro-brunatna.

Nr 3121 (d). Kubek. Ucho sztabkowane, posiadające otwór na grubość 1 palca, kończy się ponad granicą szyjki. Szyjka wyraźnie zaznaczona. Dno wciśnięte. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz przy brzegu czerniony, reszta szaro-brunatna.

Nr 3122 (e). Naczynie jajowate o 2 uszkach sztabkowatych z małymi otworami. Powierzchnia chropowata stopnia 0—I. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 3123 (f). Czerpak. Uszko małe o otworze na mały palec. Dno wciśnięte. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz czernione przy brzegach, reszta szaro-brunatna.

Nr 3124 (g). *Grzechotka dwustożkowa, niska, o krótkiej szyjce, zakończonej 2 rożkami. Przedziurkowanie w górnej części.*

XXII. Grób Nr 670.

Grób zawierał 5 naczyń, z których Nr 3238, 3239 oraz grzechotka Nr 3240 były w misie Nr 3237.

Nr 3235 (a). Dolna część urny, ornamentowanej grupami pionowych żłobków na załamaniu.

Nr 3236 (b). Naczynie doniczkowate o 2 uszkach sztabkowatych, z małymi otworami, o powierzchni chropowatej stopnia I. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie szaro-brunatne.

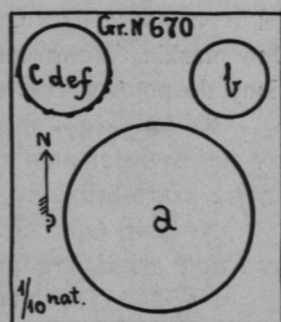
Nr 3237 (c). Misa o brzegu zagiętym do wewnątrz, z małym uszkiem. Nad uszkiem na brzegu rożek, a po bokach 2 inne symetrycz-

ne. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz czernione z jednej strony do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 3238 (d). Czerpak z uszkiem lekko wznoszącym się, o wielkości otworu na 1 palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony z połyskiem, zewnątrz czerniony do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 3239 (e). Kubek o sztabkowatym uchu, unoszącym się lekko pionowo. Otwór wielkości na mały palec, kończy się na granicy szyjki. Szyjka lekko zaznaczona. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz tylko szyjka, reszta szarawo-brunatna.

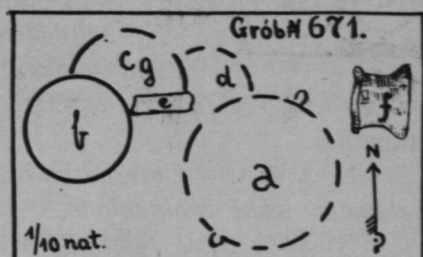
Nr 3240 (f). *Grzechotka dwustożkowa, o łagodnym załamaniu brzośca. Szyjka bardzo krótka, zakończona różkami. Przedziurawienie w górnej części.*

XXIII. Grób Nr 671.

Grób zawierał 6 naczyń, z których Nr 3245 znajdowało się w misie Nr 3243.

Nr 3241 (a). Urna kształtu naczynia jajowatego. Szyjka dobrze zaznaczona o powierzchni gładzonej. Uszka sztabkowate, z małymi otworami, łączą szyjkę z brzoścem. Cała powierzchnia chropowata I—II st. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie mocno czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 3242 (b). Naczynie doniczkowate o 2 uszkach sztabkowatych; otwór uszek wielkości przekroju ołówka. Powierzchnia chropowata II—III stopnia. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czerwawo-brunatne.

Nr 3243 (c). Misa o lekko odcinającej się szyjce. Uszko o otworze małym, łączy szyjkę z brzoścem. Brzeg zdobiony różkiem nad uchem i 2-ma symetrycznymi po bokach. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz czerniona tylko szyjka, reszta popielato-brunatna.

Nr 3244 (d). Czerpak o szerokim taśmowatym uchu (ułamane). Dno płaskie. Wewnątrz czerniony z domieszką grafitu, zewnątrz czerniony do połowy, reszta popielato-brunatna.

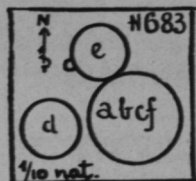
Nr 3245 (g). Kubek o zaznaczonej szyjce. Ucho taśmowate kończy się na załamaniu brzuśca. Dno płaskie. Wewnątrz czerniony, zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 3246 (e). *Grzechotka kształtu beczkowatego, gładzona, w górze i dole przedziurkowana.*

Nr 3247 (f). Naczynie w postaci spłaszczonej menażki, t. zw. „tabakierka”, przedziurawiona z boku przy dnie i przy otworze. Wewnątrz i zewnątrz czerwono-brunatna.

XXIV. Grób Nr 683.

Grób zawierał 5 naczyń, z których Nr 3281, 3282 i grzechotka 3283 znajdowały się w misie Nr 3280. Czerpak Nr 3282 w drobnych kawałkach.

Nr 3280 (a). Głęboka misa. Szyjka słabo zaznaczona. Uszko sztabkowane łączy szyjkę z brzuścem. Nad uchem na brzegu rożek, obok 2 różki symetryczne. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne z czarnymi plamami.

Nr 3281 (b). Kubek o uszku wznoszącym się pionowo, kończącym się na szyjce. Dno płaskie. Wewnątrz cały czerniony, zewnątrz tylko część szyjki, reszta szaro-brunatna.

Nr 3283 (c). *Grzechotka kształtu butelkowatego. Szyjka ułamana. Załamanie lekko zaokrąglone.*

Nr 3284 (d). Naczynie kubkowane o zaznaczonej szyjce, dwuszkowe. Uszka z małymi otworami zaczynają się od szyjki. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz tylko szyjka, reszta szaro-brunatna.

Nr 3285 (e). Czerpak o lekko wznoszącym się uszku, z otworem na 1 palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz czerpak trochę czerniony, zewnątrz popielato-brunatny.

XXV. Grób Nr 686.

Grób zawierał 5 naczyń, z których Nr 3297 znajdowało się w kubku Nr 3296. Obok grobu były 2 kamienie, dość duże. Ze skorupek,

oznaczonych na planie grobu literą „a”, nie udało się nic zrekonstruować. Były to widocznie skorupy luźne, wrzucone do grobu. Kości (oznaczone krzyżykami) były rozrzucone luźnie wśród piasku.

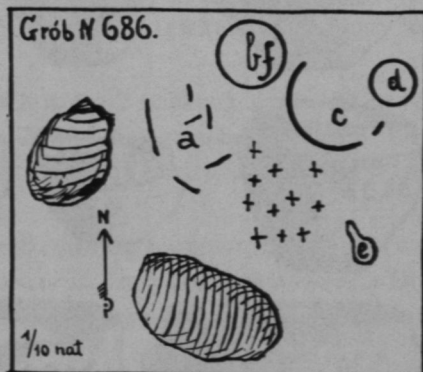
Nr 3296 (b). Naczynie kubkowane. Szyjka wyraźnie się odcina. Uszka sztabkowane, z małymi otworami, zaczynają się od granicy szyjki. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione z połyskiem, zewnątrz czernione do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr. 3297 (f). Kubek o pionowo wznoszącym się uszku, z otworem o średnicy ołówka. Szyjka zlewa się z brzuścem. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz czerniona szyjka i do połowy brzusiec.

Nr 3298 (c). Misa o dobrze zaznaczonej szyjce; uszko z małym otworem łączy szyjkę z brzuścem; nad uszkiem na brzegu rożek oraz 2 rożki po bokach symetrycznie. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie całe czernione, zewnątrz tylko szyjka, reszta szaro-brunatna.

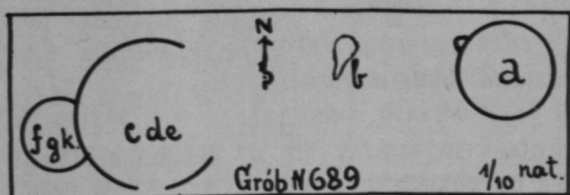
Nr 3299 (d). Czerpak; uszko ułamane, prawdopodobnie wznosiło się pionowo. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerniony z połyskiem, zewnątrz czerniony do połowy, reszta ciemno-brunatna.

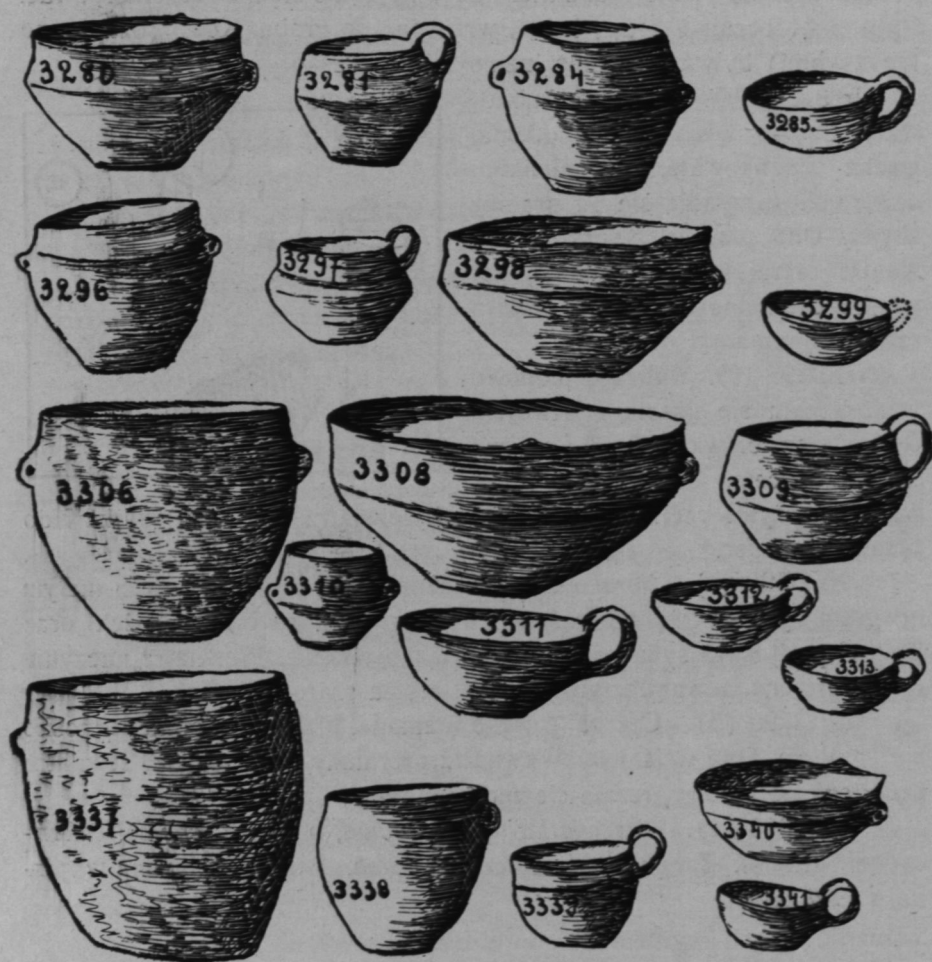
Nr 3300 (e). *Grzechotka dwustożkowa, o długiej szyjce, zakończonej rożkami. Załamanie zaznacza się ostro. Przedziurkowana w górnej części szyjki.*

XXVI. Grób Nr 689.

Grób zawierał 7 naczyń, z których Nr 3309 i 3310 znajdowały się w misie Nr 3308, a Nr 3312 i 3313 w czerpaku Nr 3311. W grobie znalazły się jedynie ślady drobnych kości w czerpaku Nr 3311.

Tablica VIII. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

Nr 3306 (a). Naczynie jajowate. Uszka z małymi otworami. Powierzchnia chropowata I stopnia. Dno bardzo lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 3307 (b). Grzechotka dwustożkowa o dosyć ostrym załamaniu. Szyjka długa z zakończeniem, wykazującym dążność do ukształtowania rożków. Przedziurkowanie w górnej części.

Nr 3308 (c). Misa o słabo zaznaczonej szyjce. Uszko sztabkowe z małym otworem, kończy się na granicy szyjki. Nad uchem na brzegu rożek, a po bokach dwa inne, symetrycznie rozmieszczone. Dno

płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czerwono-brunatne z czarnymi plamami.

Nr 3309 (d). Naczynie kubkowate o lekko wznoszącym się uszku; wielkość otworu ucha na 1 palec; szyjka prawie zlewa się z brzuścem. Dno płaskie. Wewnątrz kubek szaro-brunatny, zewnątrz czerniony na szyjce, reszta brunatna.

Nr 3310 (e). Naczynie dwustożkowe o 2 uszkach z małymi otworami. Ucha kończą się na załamaniu. Załamanie brzuśca wyraźne. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie brunatne, zewnątrz szaro-brunatne z czarnymi plamami.

Nr 3311 (f). Czerpak o wznoszącym się pionowo uszku z otworem wielkości na 1 palec. Profil otworu czerpaka nerkowaty. Dno płaskie. Wewnątrz czerpak szaro-brunatny, zewnątrz brunatny z odcieniem czerwonym. Brzegi czernione.

Nr 3312 (g). Czerpak o lekko wznoszącym się uszku, o średnicy grubego ołówka. Dno płaskie. Wewnątrz czerpak szaro-brunatny, zewnątrz czerwono-brunatny.

Nr 3313 (k). Czerpak o uszku pionowo wznoszącym się, o średnicy grubego ołówka. Dno płaskie, lekko wklęsłe. Kolor naczynia zewnątrz i wewnątrz szaro-brunatny.

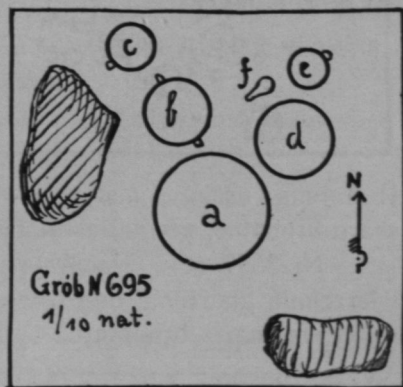
XXVII. Grób Nr 695.

Grób zawierał 5 naczyń, stojących jedno obok drugiego. Z dwu stron grobu były dwa dość duże kamienie.

Nr 3337 (a). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej I stopnia; zamiast uszek występują guzowatości. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 3338 (b). Naczynie jajowate o jednym uchu z małym otworem. Dno płaskie. Powierzchnia gładzona. Wewnątrz i zewnątrz naczynie koloru brunatnego.

Nr 3339 (c). Kubek o pionowo wznoszącym się uchu, które kończy się na granicy szyjki. Wielkość otworu ucha na 1 palec. Szyjka lekko zaznaczona. Dno płaskie. We-

wnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz czerniona tylko szyjka, reszta popielato-brunatna.

Nr 3340 (d). Misa o zaznaczonej szyjce. Uszko sztabkowane z małym otworem łączy szyjkę i brzusec. Nad uszkiem znajduje się rożek na brzegu misy, po bokach usadowione są 2 rożki symetrycznie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie szaro-brunatne z odcieniem czerwonym.

Nr 3341 (e). Czerpak z uszkiem lekko się unoszącym. Otwór ucha wielkości małego palca. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak czarno-brunatny, zewnątrz częściowo koloru jak wnętrze, reszta jaśniejsza.

Nr 3342 (f). *Grzechotka dwustożkowa. Załamanie brzuśca dosyć ostre. Szyjka krótka, tępo zakończona, przedziurkowana w dolnej części.*

XXVIII. Grób Nr 750.

Grób zawierał 12 naczyń, z których NrNr 3559, 3560, 3561 znajdowały się w misie Nr 3558, przy czym misa ta była w ułamkach, a razem z ułamkami misy były pomieszane również ułamki dwu czerpaków

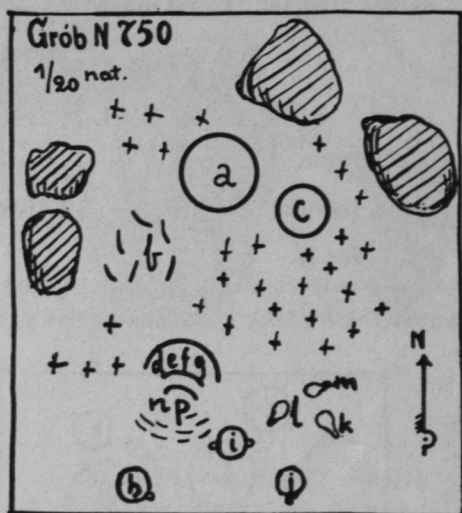
Nr 3562 i 3563, które udało się całkowicie zlepić. Naczynie z kośćmi Nr 3556 było całkowicie w ułamkach. Z dwu stron grobu znajdowały się po 2 kamienie. Pomiędzy naczyniami w piasku było rozsianych немало dość dużych ułamków kości.

Nr 3555 (a). Urna dwustożkowa o uszkach z małymi otworami, umieszczonych nad załamaniem. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, starte, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 3556 (b). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej

II stopnia; uszko z małym otworem. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brunatne.

Nr 3557 (c). Naczynie jajowate. Uszka z otworami małymi. Powierzchnia gładzona, dno płaskie. Wewnątrz kolor naczynia szaro-brunatny, zewnątrz brunatny.

Nr 3558 (d). Kilka ułamków misy. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz szaro-brunatna.

Nr 3559 (e). Górna część czepaka z uszkiem pionowo się wznoszącym. Otwór uszka na 1 palec. Wewnątrz czepak czerniony, zewnątrz czerniony przy brzegu, reszta szaro-brunatna.

Nr 3560 (f). Czepak. Uszko wznosi się pionowo. Otwór uszka na mały palec. Dno lekko wciśnięte, szerokie. Wewnątrz czepak czerniony, zewnątrz brudno-brunatny.

Nr 3561 (g). Czepak o lekko zaznaczonej szyjce z uszkiem o przekroju ołówka; pod uszkiem dołek, na brzegu, symetrycznie od uszka, ledwo zaznaczone rożki. Dno płaskie. Wewnątrz czepak czerniony, zewnątrz popielato-brunatny.

Nr 3562 (n). Czepak o uchu lekko wznoszącym się. Wielkość otworu ucha na mały palec. Dno lekko wciśnięte. Otwór czepaka w profilu nerkowaty. Wewnątrz i zewnątrz czepak czerwono-brunatny.

Nr 3563 (p). Część czepaka. Dno wciśnięte. Wewnątrz czepak czerniony, zewnątrz popielato-brunatny.

Nr 3564 (h). Kubek z uszkiem pionowo wznoszącym się. Wielkość otworu uszka na 1 palec. Uszko kończy się na górnej części brzuśca. Dno płaskie. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz popielato-brunatny.

Nr 3565 (i). Naczynko beczkowate o 2 uszkach sztabkowatych z małymi otworami. Uszka ustawione w stosunku do siebie skośnie. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz brunatne.

Nr 3566 (j). Czepak o płaskim dnie. Ucho odłamane. Wewnątrz i zewnątrz kolor szaro-brunatny.

Nr 3567 (k). *Grzechotka dwustożkowa o bardzo długiej szyjce, zakończonej rożkami. Załamane brzuśca ostre. Przedziurkowanie w górnej części. Dno szerokie.*

Nr 3568 (l). *Grzechotka dwustożkowa o załamaniu brzuśca dość ostrym, krótkiej szyjce, zakończonej rożkami. Górna połowa dziurkowana. Przedziurawienie szyjki w górnej części.*

Nr 3569 (m). *Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzuśca. Szyjka ułamana. Dno dosyć szerokie.*

XXIX. G r ó b N r 760.

Grób zawierał małe płaskie naczynko w rodzaju menażki, t. zw. „tabakierkę” oraz obok leżącą grzechotkę. Pod wspomnianymi naczy-

niami znajdowała się bardzo mała warstewka popiołu, w którym nie stwierdzono kości.

Nr 3593 (a). Naczynie płaskie, przedziurkowane na 4 kątach jakby dla zawieszania na sznurze.

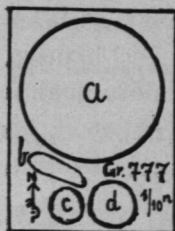
Nr 3594 (b). *Grzechotka dwustożkowa o stosunkowo krótkiej szyjce, tępo zakończonej, jednak z tendencją do wytworzenia rożków. Cały brzusiec grzechotki podziurkowany. Dolny brzeg szyjki przebity na wylot.*

XXX. Grób Nr 777.

Grób zawierał 3 naczynia, stojące każde z osobna.

Nr 3682 (a). Kubek dwustożkowy. Szyjka wyraźnie oddzielona od brzuśca. Ucho ułamane, kończy się nad granicą dolną szyjki. Dno wklęsłe. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szyjka czerniona, reszta popielato-brunatna.

Nr 3684 (c). Czerpak o uchu taśmowatym, wznoszącym się pionowo, o średnicy otworu na grubość ołówka. Dno płaskie. Wewnątrz kolor naczynia szarobrunatny, zewnątrz jaśniejszy.

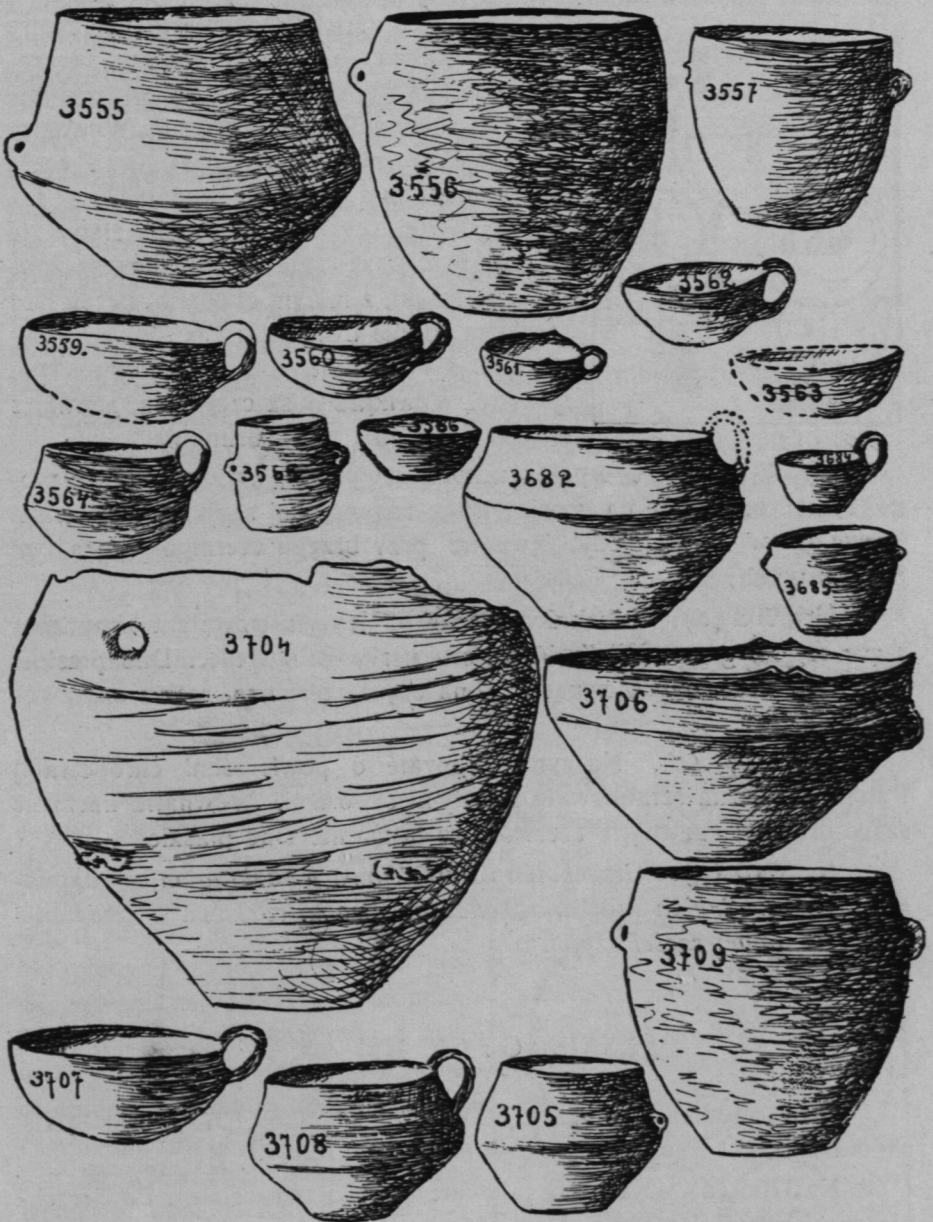
Nr 3685 (d). Naczynie doniczkowate o powierzchni chropowatej I stopnia. Uszka sztabkowate przebite od góry, z małymi otworkami. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie szarobrunatne, zewnątrz jaśniejsze.

Nr 3683 (b). *Grzechotka kształtu butelkowego o szyjce krótkiej, zakończonej rożkami. Przedziurkowanie szyjki tuż pod rożkami.*

XXXI. Grób Nr 781.

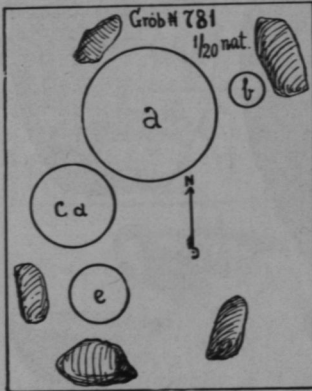
Grób zawierał 6 naczyń, z których NrNr 3707, 3708 i grzechotka Nr 3710 znajdowały się w misie Nr 3706. Grób obstawiony był 5 kamieniami. Na planie grobu nie zaznaczono, że w misie (c) znajdowały się: naczynie (f) i grzechotka (g), obok naczynia (d).

Nr 3704 (a). Uрна wewnątrz czerniona, zewnątrz górna część czerniona, dolna czerwono-brunatna. Na dolnej części urny o chropowatości I stopnia zaznaczone obmazywanie palcami poziome. Na środku

Tablica IX. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

dolnej części występują 4 listwy trójguzkowe, a na załamaniu zaokrąglonym 2 guzki. Dno lekko wklęsłe.

Nr 3705 (b). Naczynie dwustożkowe (rodzaj kubka) o załamaniu lekko zaokrąglonym. Uszko z małym otworem znajduje się nad załamaniem. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione. Zewnątrz górna część czerniona, dolna popielato-brunatna.

Nr 3706 (c). Misa. Szyjka zlewa się z brzuścem. Uszko sztabkowane, umieszczone poniżej szyjki, z małym otworem. Brzeg nad uszkiem zdobią dwa rożki i po bokach również 2 symetryczne rożki podwójne. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz szyjka czerniona, reszta brunatna.

Nr 3707 (f). Czerpak o uchu taśmowatym, wznoszącym się pionowo, kończącym się na granicy lekko zaznaczonej szyjki. Dno płaskie. Wewnątrz w $\frac{3}{4}$ czerniony, zewnątrz przy brzegu czerniony poza tym jasno-brunatny.

Nr 3708 (d). Kubek dwustożkowy. Ucho taśmowate, lekko wznoszące się ku górze. Wielkość otworu uszka na 1 palec. Dno płaskie. Wewnątrz czerniony. Zewnątrz górna część czerniona, reszta szarawo-brunatna.

Nr 3709 (e). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej I stopnia. Uszka sztabkowane z małymi otworami. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czerwonawo-brunatne. Dno płaskie.

Nr 3710 (g). *Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, zakończona dwoma rożkami. Przedziurawienie w dolnej części szyjki.*

XXXII. Grób Nr 794.

Grób zawierał 5 naczyń, z których Nr 3769, 3770 oraz grzechotka Nr 3771 znajdowały się w misie Nr 3768.

Nr 3766 (a). Naczynie jajowate (mocno zniszczone). Powierzchnia chropowata II stopnia. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz brunatne.

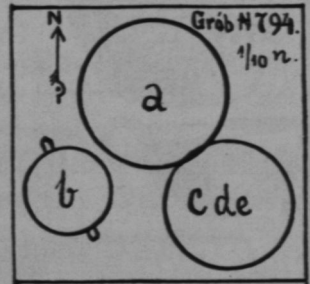
Nr 3767 (b). Naczynie jajowate, gładzone. Uszka sztabkowane z małymi otworami. Dno mocno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz koloru brązowego z czerwonym odcieniem.

Nr 3768 (c). Misa. Szyjka słabo zaznaczona. Uszko sztabkowane z małym otworem łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem rożek i dwa symetryczne po bokach. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz część szyjki czerniona, reszta szaro-brązowa.

Nr 3769 (d). Czerpak. Uszko lekko wzniesione, taśmowate z otworem na palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz do $\frac{1}{2}$ czernione z jednej strony. Reszta szaro-brązowa.

Nr 3770 (f). Czerpak kształtu odcinka kuli, o uszku lekko wznoszącym się, taśmowatym. Otwór o średnicy przekroju grubego ołowka. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak czarny z połyskiem, zewnątrz szaro-brązowy.

Nr 3771 (e). *Grzechotka dwustożkowa o lekko zaokrąglonym załamaniu. Szyjka krótka z zakończeniem, wykazującym dążność do ukształtowania rożków. Przedziurawienie w górnej części szyjki.*

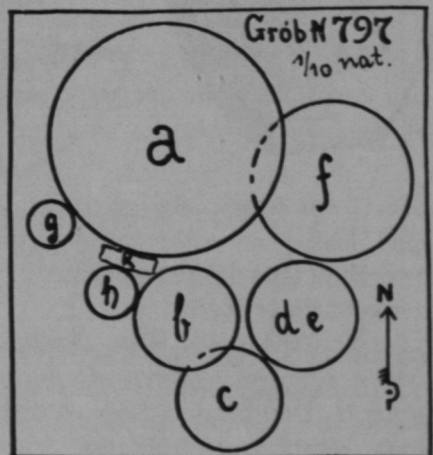

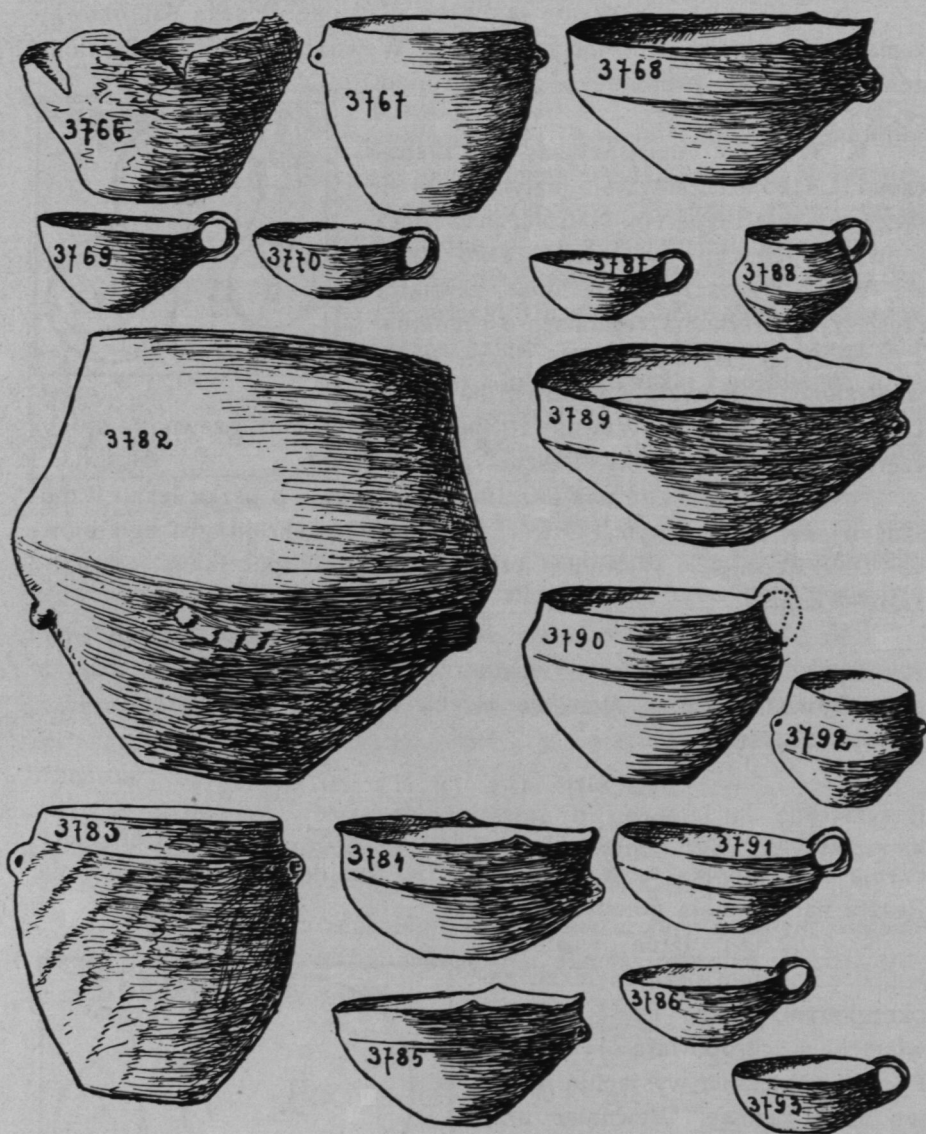
XXXIII. Grób Nr 797.

Grób zawierał 12 naczyń. W misie Nr 3785 znajdowały się 3 naczynia i grzechotka, a w misie Nr 3789 znajdowały się 2 naczynia. Reszta naczyń stała pojedynczo.

Nr 3782 (a). Urna dwustożkowa, o załamaniu brzuśca lekko zaokrąglonym. Dolna część ma powierzchnię chropowatą I stopnia. Poniżej załamania występują 4 listwy czteroguzowe. Wewnątrz urna czerniona, zewnątrz przy brzegu czerniona, reszta szaro-brązowa.

Nr 3783 (b). Naczynie jajowate, o powierzchni chropowatej II stopnia. Znać ślady mazania w kierunku skośnym. Szyjka krótka. Uszka umieszczone na górnej granicy brzuśca, sztabkowane z małymi

Tablica X. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

otworami. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czerwonawo-brunatne.

Nr 3784 (e). Misa. Szyjka zlewa się z brzuścem. Uszko sztabkowe z małym otworem. Brzeg ornamentowany 4 różkami, ułożonymi na krzyż. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz szyjka czerniona, reszta szaro-brunatna.

Nr 3785 (d). Misa z szyjką zaznaczoną. Uszko sztabkowane łączy szyjkę z brzuścem. Nad uchem rożek, po bokach 2 rożki symetryczne. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona z połyskiem, zewnątrz szyjka czerniona, reszta brunatno-popielata.

Nr 3786 (n). Czerpak. Ucho lekko wznoszące się, taśmowate, otwór wielkości małego palca. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czernione przy brzegu, reszta szaro-brunatna.

Nr 3787 (l). Czerpak nieco niższy od strony ucha. Uszko taśmowate lekko wznoszące się ku górze, z otworem na mały palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz czarno-brunatny.

Nr 3788 (m). Kubek o dość ostrym załamaniu brzuśca. Uszko taśmowate wznosi się lekko ku górze. Otwór o średnicy przekroju grubego ołówka. Uszko kończy się nad załamaniem brzuśca. Otwór kubka nerkowaty. Dno płaskie. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz czerniony do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 3789 (f). Misa o lekko zaznaczonej szyjce. Uszko sztabkowane, łączące szyjkę z brzuścem. Otwór ucha mały. Nad uchem rożek; po bokach dwa rożki umieszczone symetrycznie. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz tylko szyjka czerniona, a reszta szaro-brunatna.

Nr 3790 (o). Naczynie kubkowane o słabo zaznaczonej szyjce. Ucho ułamane, kończy się powyżej granicy szyjki. Dno bardzo lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czernione tylko przy krawędzi, reszta szaro-brunatna.

Nr 3791 (p). Czerpak znacznie niższy po stronie ucha. Uszko wstęgowe z otworem na 1 palec, kończy się na granicy szyjki, która jest dobrze zaznaczona. Dno wciśnięte. Wewnątrz na pół czerniony, zewnątrz tylko przy brzegach, reszta szaro-brunatna.

Nr 3792 (g). Naczynie dwustożkowe o wyraźnym załamaniu brzuśca. Uszka sztabkowane z maleńkimi otworami, umieszczone są nad załamaniem. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz do połowy, reszta szaro-brunatna.

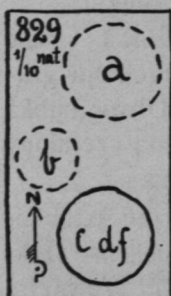
Nr 3793 (h). Czerpak. Kształt otworu prawie nerkowaty. Uszko taśmowate, wznosi się lekko; wielkość otworu ucha na palec. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, również zewnątrz w $\frac{1}{3}$ od strony ucha, reszta szaro-brunatna.

Nr 3786 (e). *Grzechotka dwustożkowa z łagodnym załamaniem brzuśca i dość długiej szyjce. Zakończenie szyjki wykazuje dążność do wytworzenia rożków. Przedziurkowanie szyjki znajduje się w górnej części.*

Nr 3794 (k). *Grzechotka dwustożkowa o dość niskiej szyjce przedziurkowanej w środku. Szyjka zakończona wyraźnymi różkami. Załamane brzuśca grzechotki dość ostre.*

XXXIV. Grób Nr 829.

Grób zawierał 4 naczynia. W misie Nr 3924 znajdowało się jedno naczynie (czerpak) i grzechotka.

Nr 3922 (a). Naczynie beczkowate. Powierzchnia chropowata I stopnia. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz kolor naczynia brunatny.

Nr 3923 (b). Naczynie jajowate. Uszko sztabkowe z małym otworem. Powierzchnia chropowata stopnia I. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz brunatne.

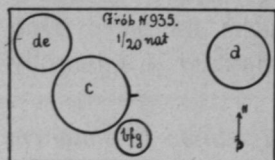
Nr 3924 (c). Miseczka o dobrze zaznaczonej szyjce, wygiętej na zewnątrz. Uszko łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem różek, po bokach dwa symetryczne. Dno płaskie.

Nr 3925 (d). Czerpak z otworem kształtu nerkowatego. Przednia część wyższa. Uszko taśmowate z otworem o średnicy przekroju ołówka. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz brunatny.

Nr 3926 (f). *Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzuśca. Szyjka dość długa, brzeg górny szyjki wykazuje tendencję do tworzenia różków. Przedziurawienie w dolnej części szyjki.*

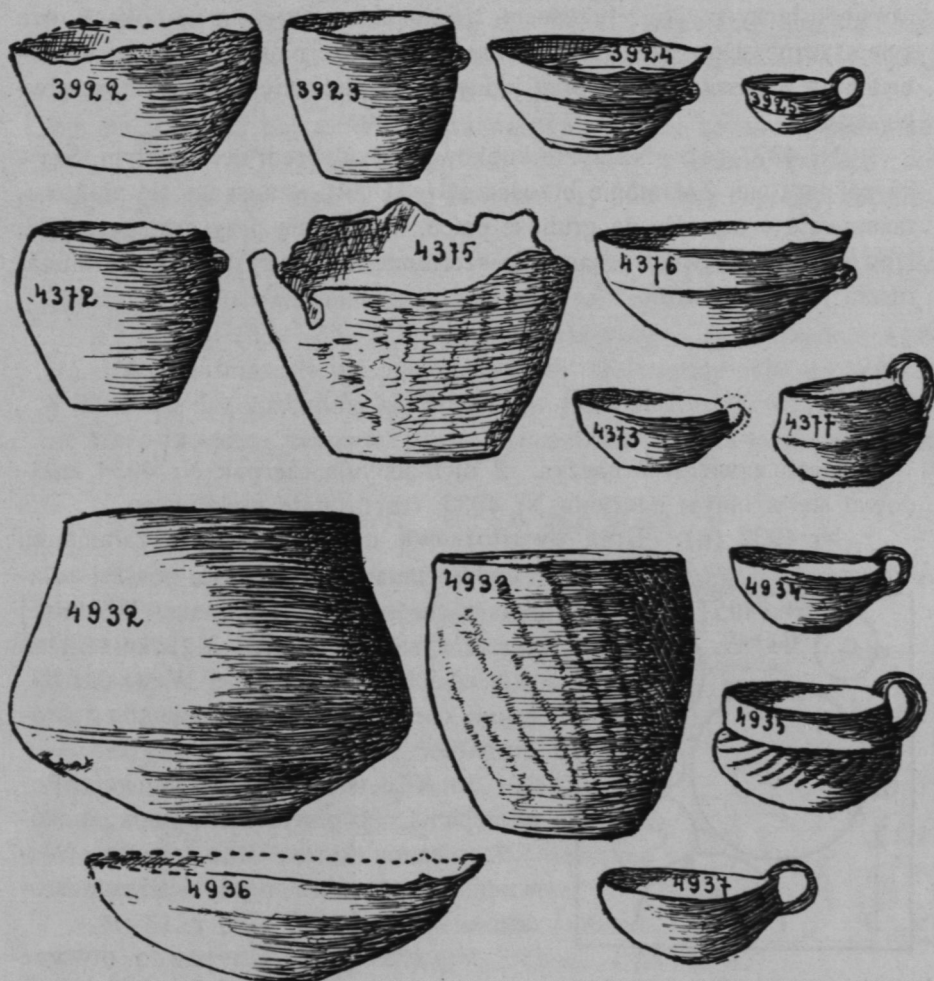
XXXV. Grób Nrr 935.

Grób zawierał 6 naczyń. W naczyniu Nr 4372 znajdował się czerpak Nr 4373 i grzechotka. W miseczce Nr 4376 znajdowało się naczynie Nr 4377.

Nr 4371 (a). Dno płaskie naczynia czerwonawo-brunatnego. Powierzchnia chropowata I stopnia, obmazywana palcami ukośnie. Wewnątrz naczynie czernione.

Nr 4372 (b). Naczynie beczkowate o powierzchni chropowatej II stopnia. Uszko sztabkowe z otworem małym. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz brunatne.

Tablica XI. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

Nr 4373 (f). Czerpak. Przednia jego część nieco wyższa. Uszko ułamane. Dno wklęsłe. Wewnątrz czerniony z połyskiem, zewnątrz czerniony tylko przy brzegu naprzeciw ucha, reszta brudno-brunatna.

Nr 4374 (g). Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzośca. Szyjka odbita.

Nr 4375 (c). Dolna część naczynia jajowatego, o powierzchni chropowatej I stopnia. Wyraźnie zaznaczone mazanie palcami, pionowe. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brunatne.

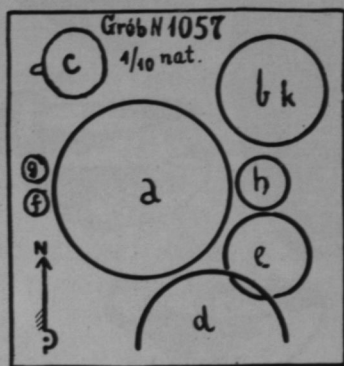
Nr 4376 (d). Misa o dobrze zaznaczonej szyjce. Uszko z małym otworem łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem rożek, a po bokach dwa symetryczne. Dno wklęsłe. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz szaro-brunatna z czarną plamą przy jednym brzegu, mniej więcej naprzeciwko uszka.

Nr 4377 (e). Naczynie kubkowe z otworem nerkowatym. Szyjka zaznaczona. Załamania brzuśca ostre. Ucho, wznoszące się pionowo, taśmowate o otworze na grubość palca, kończy się przy granicy szyjki. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szyjka czerniona, reszta jasno-brunatna.

XXXVI. Grób Nr 1057.

Grób zawierał 7 naczyń. Z nich jedynie czerpak Nr 4934 znajdował się w innym naczyniu Nr 4933, reszta stała pojedynczo.

Nr 4932 (a). Urna dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu.

Powierzchnia górna gładka, poniżej załamania chropowata II stopnia. W dolnej części występują 4 listwy 3-guzkowe. Dno proste, dobrze zaznaczone. Wewnątrz naczynie czernione (stare), zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 4933 (b). Naczynie jajowate. Powierzchnia chropowata II stopnia; mazanie palcami skośne. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie jasno-brunatne.

Nr 4934 (k). Czerpak o otworze nerkowatym; ucho taśmowate, wznoszące się pionowo. Przednia część czerpaka wyższa. Dno, wielkości opuszki palca, mocno wklęsłe. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz tylko przy brzegu, a reszta brunatna.

Nr 4935 (c). Kubek o otworze nerkowatym, o szyjce bardzo dobrze zaznaczonej. Uszko, wznoszące się pionowo, wstęgowe, ozdobione dwoma żłobkami, przechodzącymi wzdłuż uszka. Uszko kończy się na granicy szyjki. Na brzuścu ornament w postaci skośnych żłobków dosyć szerokich. Wewnątrz całe naczynie, a zewnątrz szyjka i część brzuśca grafitowane. Reszta brudno-brunatna. Dno wciśnięte.

Nr 4936 (d). Część misy, z ornamentem na dnie wewnątrz naczynia w kształcie 3 kół koncentrycznych. Od brzegu dna na ściankach występują wyraźnie 4 grupy żłobków, po 8 w każdej, ułożone w sto-

sunku do dna na krzyż. Dno wklęsłe. Szyjka prawie niezaznaczona z dwoma różkami. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz brunatna.

Nr 4937 (e). Czerpak. Otwór w postaci koła spłaszczonego przy uchu. Dno wklęsłe, wielkości opuszki palca. Ucho taśmowate, z otworem na grubość palca. Wewnątrz naczynie szare, zewnątrz brunatne.

Nr 4938 (f). *Grzechotka dwustożkowa o załamaniu brzuśca zokrąglonym. Szyjka krótka, tępo zakończona, w dolnej części przedziurkowana.*

Nr 4939 (g). *Grzechotka gruszkowata. Szyjka w górnej części zniszczona. Przedziurawienie w dolnej części szyjki.*

Nr 4940 (h). Czerpak. Otwór nerkowaty. Część przednia wyższa. Uszko taśmowate wznosi się pionowo. Od nasady ucha na brzuścu w kierunku dna rozchodzi się 6 żłobków promienisto. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz przy uchu czernione, reszta jasno-brunatna.

XXXVII. Grób Nr 1098.

Grób zawierał 8 naczyń. W misie Nr 5126 znajdowała się grzechotka. Reszta naczyń stała pojedynczo.

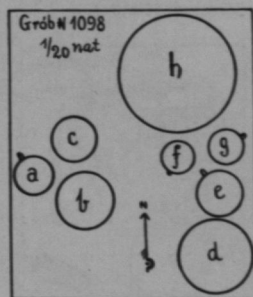
Nr 5123 (a). Naczynie kubkowate. Ucho taśmowate z otworem na $1\frac{1}{2}$ palca. Ucho kończy się nad brzuścem. Po bokach na brzegu, w pewnej odległości od uszka, znajdują się 2 różki symetryczne. Od granicy szyjki na brzuścu, w kierunku dna, znajdują się grupy żłobków prostych. Dno płaskie, dobrze zaznaczone. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 5124 (b). Naczynie jajowate (utłuczone) o powierzchni chropowatej I stopnia. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz koloru brunatnego z odcieniem czerwonym, zewnątrz brunatne.

Nr 5125 (c). Kubek. Szyjka wyraźnie oddzielona od brzuśca. Ucho odłamane. Dno lekko wypukłe. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz szyjka czerniona, reszta szaro-brunatna.

Nr 5126 (d). Misa. Szyjka zaznaczona, krawędź górna wygięta na zewnątrz. Ucho odłamane. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz brunatno-czerwone.

Nr 5127 (k). *Grzechotka dwustożkowa o ostrym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, tępo zakończona. Przedziurawienie znajduje się na granicy szyjki z brzuścem. Dno zlewa się z brzuścem, posiadającym na załamaniu guzki.*

Nr 5128 (e). Czerpak półkulisty, znacznie niższy od strony ucha. Ucho taśmowate. Dno wciśnięte, małe. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brunatne.

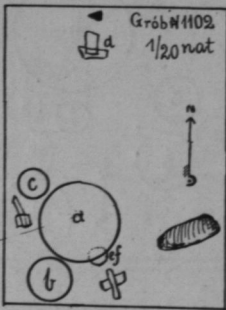
Nr 5129 (f). Małe naczynie kształtu do urny podobnego. Szyjka wyraźnie odcina się od brzuśca. Uszka taśmowate, z małymi otworami, znajdują się na granicy szyjki z brzuścem. Dno płaskie. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 5130 (g). Naczynie dwustożkowe. Załamanie brzuśca zaokrąglone. Uszka sztabkowate (jedno utracone) z małymi otworami. Dno płaskie. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz brunatny.

Nr 5131 (h). Urna (zachowana część dolna do załamania brzuśca). Powierzchnia chropowata. Wewnątrz urna szaro-brunatna, zewnątrz jasno-szaro-brunatna. Dno lekko wciśnięte.

XXXVIII. Grób Nr 1102.

Grób zawierał 6 naczyń. Grzechotka znajdowała się w czerpaku Nr 5157. Nr 5156 składa się z luźnych skorup kubka. Koło grobu stał jeden kamień.

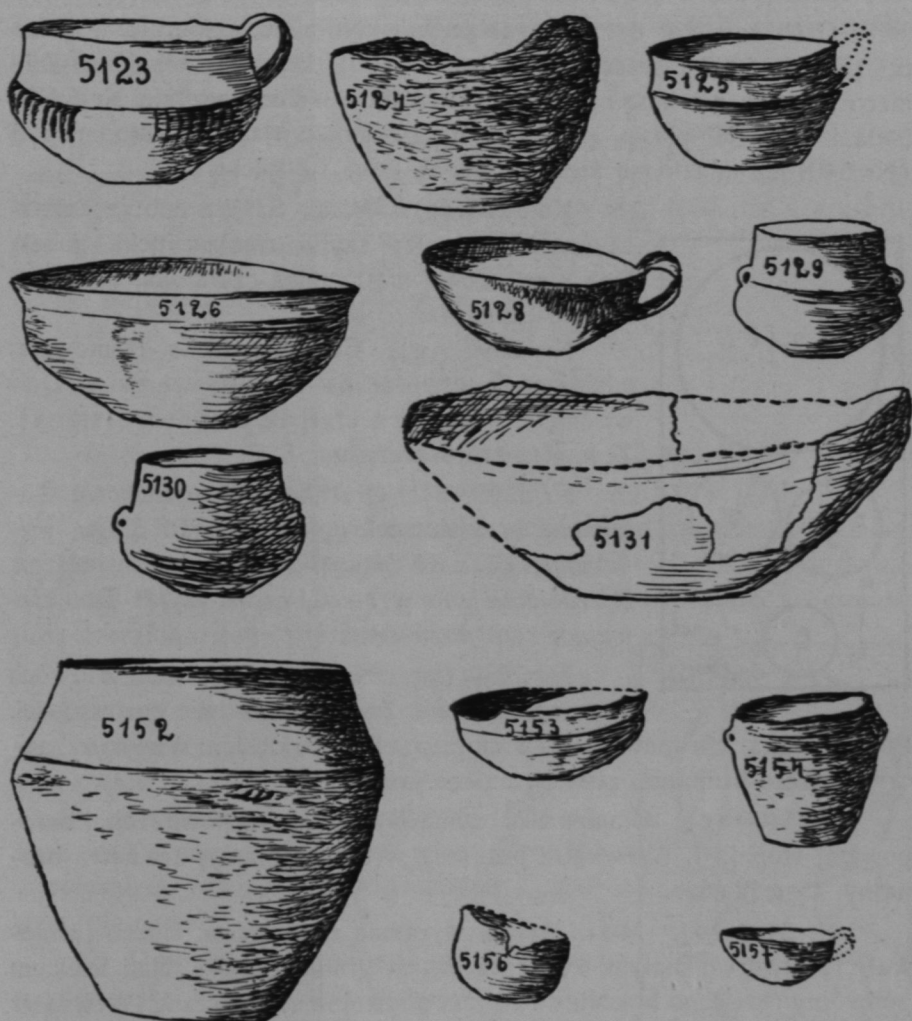
Nr 5152 (a). Urna dwustożkowa. Szyjka zaznaczona. Poniżej szyjki na brzuścu 4 małe listwy dwuguzkowe. Dolna część chropowata I stopnia. Dno wklęsłe. Wewnątrz urna czerniona, zewnątrz część szyjki czerniona, reszta brunatna.

Nr 5153 (b). Miseczka. Uszko ułamane, zaczyna się na granicy szyjki. Nad uszkiem rózek a po bokach umieszczone symetrycznie dwa inne rózki. Szyjka ledwo zaznaczona. Dno małe, wciśnięte. Wewnątrz naczynie grafitowane, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 5154 (c). Naczynie jajowate. Uszko sztabkowate, z małymi otworami. Dno płaskie. Powierzchnia chropowata I stopnia. Wewnątrz i zewnątrz naczynie brunatne z odcieniem czerwonym.

Nr 5155 (d). Kawałek powierzchni bocznej kubka. Szyjka lekko zaznaczona. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brunatne z odcieniem czerwonym.

Nr 5156 (g). Reszta kubka małego o kształtach zaokrąglonych. Szyjka ledwo odcina się. Dno płaskie zlewające się z brzuścem. Wewnątrz kubek szaro-brunatny, zewnątrz brunatny.

Tablica XII. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

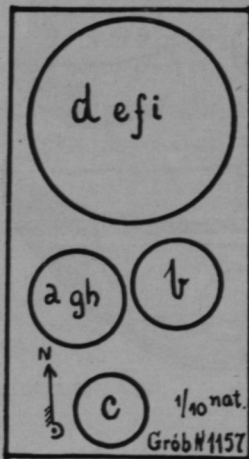
Nr 5157 (e). Czerpak półkulisty. Ucho ułamane. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak grafitowany, zewnątrz czerniony z polyskiem.

Nr 5158. Grzechotka dwustożkowa. Załamanie brzuśca zaokrąglone. Szyjka krótka, tępo zakończona, przedziurkowana w dolnej części.

W skorupkach luźnych, należących do grobu, znalazło się dno, na którym znać ornament paznokciowy, skośny.

XXXIX. Grób Nr 1157.

Grób zawierał 8 naczyń. Naczynie Nr 5396 zawierało w sobie czerpak Nr 5397 i grzechotkę. Misa Nr 5401, która stała na poziomie nieco niższym niż inne naczynia, zawierała w sobie naczynia Nr 5402, 5403 i 5404. W piasku pomiędzy naczyniami, zwłaszcza koło misy d (Nr 5401), znalazło się nieco drobnych kości i popiołu.

Nr 5396 (a). Misa. Szyjka dobrze zaznaczona. Na granicy szyjki zamiast ucha guzek. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz brudno-brunatna.

Nr 5397 (g). Czerpak. Ucho taśmowate, odstające, o otworze na 1 palec szerokim. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony (starty). Zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 5398 (h). Grzechotka dwustożkowa. Załamania brzuśca zaokrąglone. Szyjka długa, wykazująca dążność do wytworzenia dwóch rożków. Przedziurawienie w górnej części szyjki. Dno zlewające się z brzuścem.

Nr 5399 (b). Naczynie jajowate. Z dwóch stron spłaszczone. Zamiast uch dwie guzowatości. Powierzchnia chropowata 0—I stopnia. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz nieco jaśniejsze.

Nr 5400 (c). Ułamek z naczynia jajowatego, o powierzchni chropowatej stopnia I. Wewnątrz brunatny w czarne plamy, zewnątrz brunatny. Dno płaskie.

Nr 5401 (d). Misa. Szyjka wyraźnie zaznaczona. Uszko taśmowate, z otworem małym, kończące się na granicy szyjki. Nad uszkiem podwójny rożek, po bokach dwa rożki podwójne symetryczne. Wewnątrz naczynie czernione z domieszką grafitu, zewnątrz szyjka czerniona w ten sam sposób, reszta szaro-brunatna.

Nr 5402 (e). Naczynie kubkowate. Szyjka zaznaczona. Na brzuścu od jego górnej granicy ku dołowi ornament w postaci żłobków pionowych od 13—15 w grupie. Każda grupa żłobków przedzielona dołkami po 4 w zespole. Zespołów takich jest 5. Ucho wstęgowe, kończące się na granicy szyjki. Otwór ucha szeroki na 2 palce. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz tak samo do załamania brzuśca, reszta popielato-brunatna.

Nr 5403 (f). Naczynie w rodzaju głębokiego czerpaka o lekko wznoszącym się uszku taśmowatym z otworem na grubość jednego palca. Szyjka dobrze zaznaczona. Dno zaokrąglone. Profil otworu lekko nerkowaty. Kolor naczynia wewnątrz szaro-brunatny, zewnątrz brudno-brunatny z odcieniem czerwawym.

Nr 5404 (i). Czerpak półkulisty. Otwór nerkowaty. Ucho wstążkowe, wznoszące się pionowo, z otworem na 1 palec. Dno bardzo lekko wciśnięte. Wewnątrz naczynie mocno czernione, zewnątrz szaro-brunatne z czarnymi plamami.

XL. Grób Nr 1159.

Grób zawierał 5 naczyń. W misie Nr 5412 znajdowały się dwa inne naczynia. Grzechotka przełamana na połowę leżała obok urny.

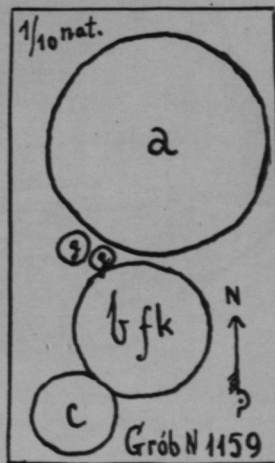
Nr 5411 (a). Urna dwustożkowa. Tuż pod załamaniem brzuśca znajdują się 4 listwy trójguzkowe. Dolna część urny, począwszy od załamania, chropowata, obmazywana palcami. Dno płaskie. Wewnątrz urna czerniona, zewnątrz szaro-brunatna.

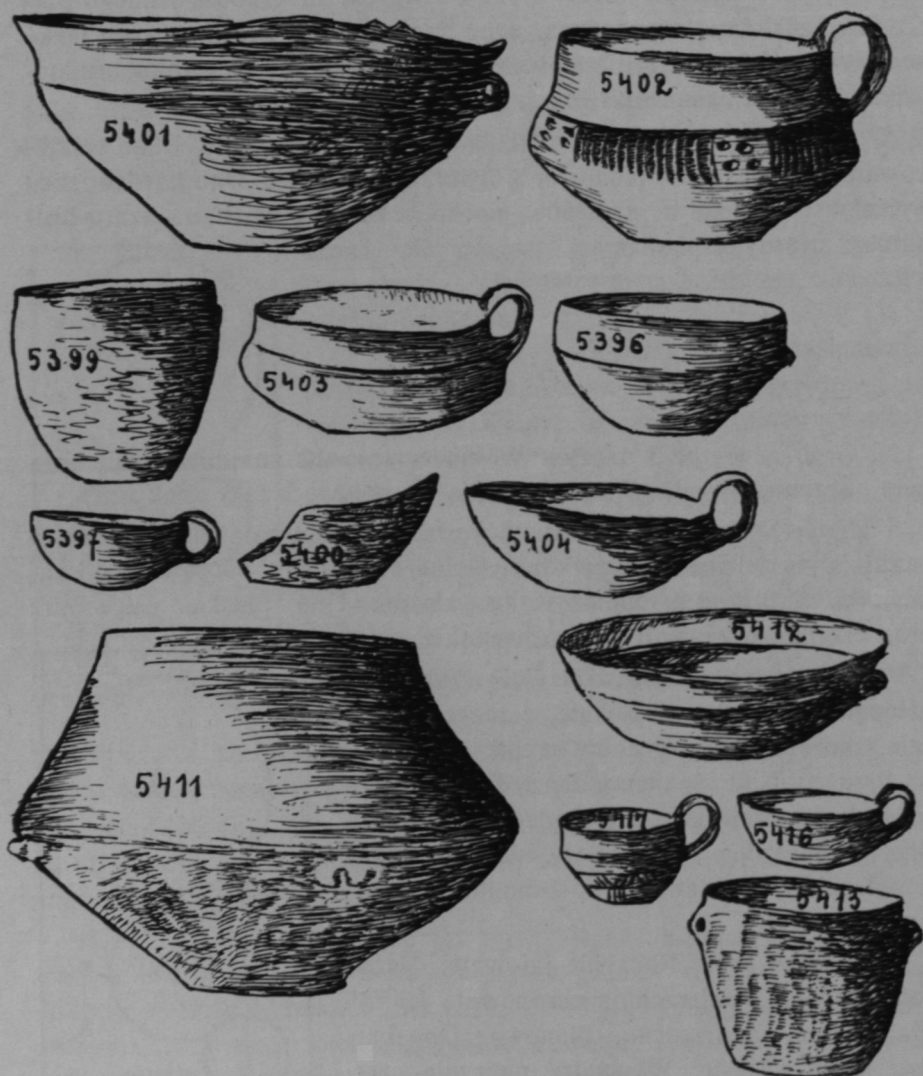
Nr 5412 (b). Misa o szyjce wygiętej na zewnątrz. Uszko sztabkowane, z małym otworem, zaczyna się od granicy szyjki, kończy się na brzuścu. Nad uszkiem jeden rożek, a po bokach dwa symetryczne (uszkodzone). Dno dobrze zaznaczone. Wewnątrz misa czerniona z połyskiem, zewnątrz szaro-brunatna z czarnymi plamami.

Nr 5413 (c). Naczynie jajowate. Uszka sztabkowane. Powierzchnia chropowata I stopnia, obmazywana palcami pionowo. Dno bardzo lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czerwono-brunatne, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 5416 (f). Czerpak w kształcie odcinka kuli. Uszko taśmowate wznosi się pionowo. Otwór ucha na 1 palec. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony z połyskiem, zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 5417 (k). Kubek. Szyjka zaznaczona, lekko wygięta na zewnątrz. Ucho taśmowate, ku górze wzniesione. Otwór ucha na mały palec. Dno płaskie. Pod uchem dołek lekko wciśnięty. Na brzuścu, poniżej jego załamania, aż do dna, widoczny jest ornament kreskowy,

Tablica XIII. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

składający się z linii poziomych, między którymi są ryte kreski skośne i pionowe. Wewnątrz kubek szaro-brunatny, zewnątrz ciemniejszy.

Nr 5418 (g), (g). Grzechotka w dwóch kawałkach, gruszkowata o zaokrąglonym załamaniu. Szyjka cienka dość długa, tępo zakończona, przedziurkowana w dolnej części.

XLI. Grób Nr 1187.

Grób zawierał 5 naczyń. W naczyniu Nr 5554 znajdowały się dwa czerpaki.

Nr 5553 (a). Naczynie jajowate, gładzone. Uszka sztabkowane o maleńkich otworkach. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz brunatno-czerwonawe.

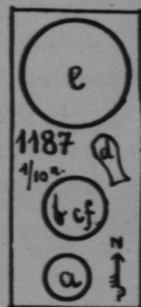
Nr 5554 (b). Miseczka o zaznaczonej szyjce. Uszko sztabkowane, z otworem małym; zaczyna się od dolnej granicy szyjki, kończy się na brzuscu. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona z połyskiem, zewnątrz brunatna.

Nr 5555 (c). Naczynie jednostronkowe, rodzaj głębokiego czerpaka. Uszko taśmowate, z otworem średnicy ołówka. Dno płaskie. Wewnątrz $\frac{2}{3}$ naczynia czernione, reszta wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatna.

Nr 5556 (f). Czerpak. Uszko z otworem na mały palec. Dno płaskie mało odcinające się od brzusca. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz żółtawo-brunatny.

Nr 5557 (d). *Grzechotka dwustronkowa o dość ostrym załamaniu. Szyjka krótka, zakończona dwoma rożkami. Przedziurkowanie w środku szyjki.*

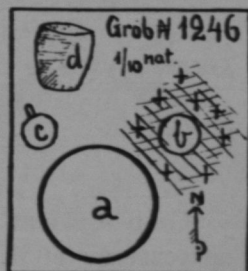
Nr 5558 (b). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej II stopnia. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

XLII. Grób Nr 1246.

Grób zawierał 4 naczynia. Grzechotka znajdowała się w misie Nr 5819. Około naczyń były widoczne ślady popiołu, a pod naczyniami warstwa drobnych kości dziecięcych grubości m. w. 5 cm.

Nr 5819 (a). Misa o lekko zaznaczonej szyjce. Uszko z otworem maleńkim, sztabkowane, łączy szyjkę z brzuscem. Nad uszkiem jeden rożek, a po bokach dwa symetryczne. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz część misy naprzeciwko uszka czerniona, reszta wewnątrz brudno-brunatna, a zewnątrz o odcieniu szaro-zielonkawym.

Nr 5820 (b). Kubek. Szyjka słabo zaznaczona. Ucho pionowe, taśmowate o otworze na 1 palec, kończy się na granicy szyjki. Dno płaskie. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz do połowy (od strony ucha), reszta jasno-brunatna.

Nr 5821 (c). Czerpak. Ucho pionowe, z otworem na $1\frac{1}{2}$ średnicy ołówka, taśmowate. Dno wciśnięte. Wewnątrz i zewnątrz czerpak dobrze czerniony.

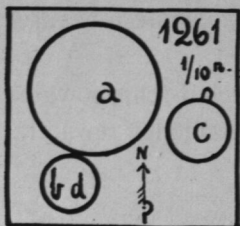
Nr 5822 (d). Naczynie prawie cylindryczne. Uszka sztabkowate, o otworze małym. Przy szyjce bardzo lekkie wygięcie. Dno wygięte (wypukłe). Wewnątrz naczynie szare, zewnątrz brudno-brunatne.

Nr 5823. *Grzechotka dwustożkowa o wyraźnym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, zakończona dwoma różkami. Przedziurawienie w dolnej części szyjki.*

XLIII. Grób Nr 1261.

Grób zawierał 3 naczynia, z nich grzechotka znajdowała się w naczyniu Nr 5874.

Nr 5873 (a). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej I stopnia, z wyraźnie zaznaczonym mazaniem skośnie palcami. Przy krawędzi znajdują się cztery małe guzki. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czerwone.

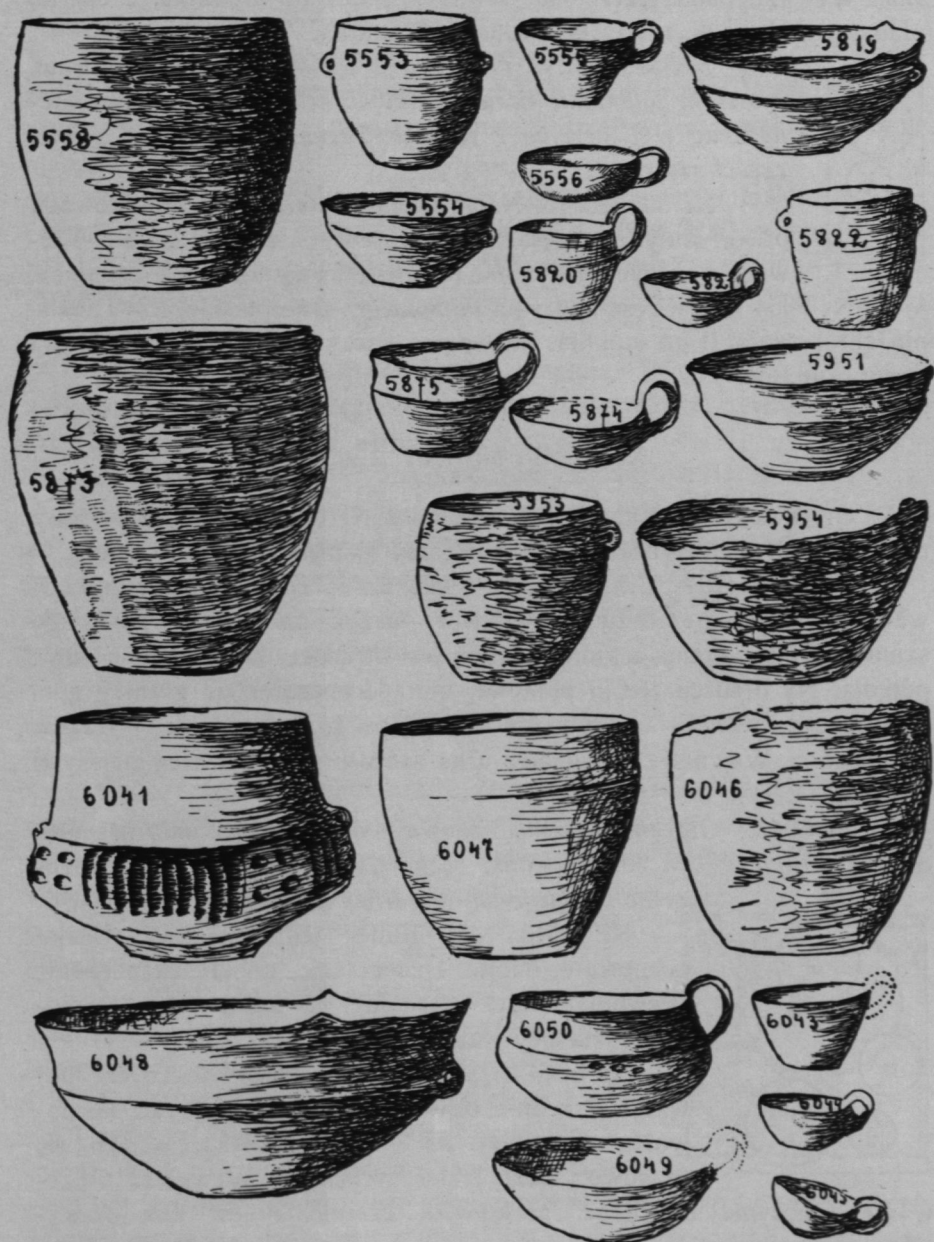
Nr 5874 (b). Czerpak o otworze nerkowatym. Uszko taśmowate, wzniesione pionowo, z otworem na 1 palec. Przednia część czerpaka wyższa. Dno wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony w $\frac{3}{4}$, zewnątrz brudno-brunatny z czarną plamą przy brzegu.

Nr 5875 (c). Kubek. Uszko wzniesione ku górze, taśmowate, o otworze szerokim na 1 palec, kończy się na granicy szyjki, która wyraźnie odcina się od brzuśca. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz jasno-brunatne z czarną plamą na szyjce i uchu.

Nr 5876 (d). *Grzechotka dwustożkowa o wyraźnym załamaniu brzuśca. Szyjka dość długa, tępo zakończona, przedziurawiona w górnej części.*

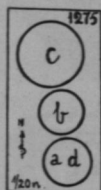
XLIV. Grób Nr 1275.

Grób zawierał 3 naczynia i grzechotkę, która znajdowała się w miseczce Nr 5951.

Tablica XIV. Około 1/3 nat. wielkości.

Nr 5951 (a). Misa. Szyjka słabo odcina się od brzuśca. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz popielato-brunatna, z czarną plamą przy brzegu, reszta czerwono-brunatna.

Nr 5952 (d). *Grzechotka dwustożkowa, wydłużona, o ostrym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, wykazująca dążność do wytworzenia 2 rożków. Przedziurawienie w górnej części szyjki.*

Nr 5953 (b). Naczynie jajowate. Uszko sztabkowane, otwór mały. Powierzchnia chropowata stopnia I—II. Wewnątrz naczynie czernione (starte), zewnątrz brudno-brunatne.

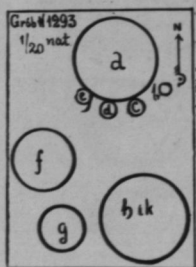
Nr 5954 (c). Część naczynia jajowatego. Dno płaskie. Powierzchnia chropowata II-go stopnia. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

XLV. Grób Nr 1293.

Grób zawierał 9 naczyń. Z nich misa Nr 6048 obrócona do góry dnem a pod nią czerpak Nr 6049. Reszta naczyń stała pojedynczo.

Nr 6041 (a). Urna. Szyjka lekko zaznaczona. Uszka sztabkowane łączą szyjkę z brzuścem. Otwory uszek na grubość średniego sznurka. Pod uszkami, z których jedno jest utracone, wyżłobione po dwa półkola. Na brzuścu żłobki pionowe, biorące początek od granicy górnej brzuśca, przedzielane grupami dołków po 4. Dno płaskie, wyraźnie zaznaczone. Wewnątrz i zewnątrz urna szaro-brunatna z ciemniejszymi plamami.

Nr 6042. *Grzechotka dwustożkowa o ostrym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, zakończona dwoma rożkami. Przedziurawienie niezupełne znajduje się w górnej części szyjki.*

Nr 6043 (c). Kubek jednostożkowy. Uszko taśmowate, odbite. Dno płaskie, dobrze zaznaczone. Wewnątrz kubek czerniony, zewnątrz w $\frac{3}{4}$ czerniony, reszta popielato-brunatna.

Nr 6044 (g). Czerpak (gruby) lekko chropowaty. Przednia część nieco wyższa. Uszko taśmowate, o otworze na grubość ołówka, wznosi się pionowo. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz i zewnątrz naczynie czernione, aczkolwiek czernienie jest mocno wytarte.

Nr 6045 (e). Czerpak półkulisty bez dna. Uszko taśmowate z otworem na grubość ołówka. Wewnątrz czerpak czerniony, a zewnątrz do połowy; reszta szaro-brunatna.

Nr 6046 (f). Naczynie jajowate, spłaszczone. Powierzchnia chropowata I stopnia. Dno bardzo lekko wypukłe. Wewnątrz naczynie szarobrunatne, zewnątrz jasno-brunatne.

Nr 6047 (g). Naczynie jajowate, spłaszczone, bez uszek, z lekko zaznaczoną szyjką. Dno płaskie, wyraźnie zaznaczone. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz nieco jaśniejsze, z dwiema szarymi plamami.

Nr 6048 (h). Misa. Szyjka zaznaczona, uszko taśmowate zaczyna się na granicy szyjki, kończy się na brzuścu. Nad uszkiem jeden rożek, a po bokach 2 symetryczne. Wewnątrz misa czerniona z połyskiem, zewnątrz część szyjki czerniona, reszta brunatna. Dno bardzo lekko wklęsłe.

Nr 6049 (i). Czerpak. Uszko ułamane. Dno wciśnięte. Otwór nerkowaty. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz trochę przy brzegu, reszta brudno-brunatna.

Nr 6050 (k). Kubek. Szyjka ledwo zaznaczona. Ucho taśmowate, wznosi się pionowo; otwór ucha szeroki na palec. Ucho kończy się na granicy szyjki. Na brzuścu, przy jego górnej granicy znajdują się grupy dołków, poprzecznie wydłużonych. Dno szerokie, wciśnięte, zaokrąglone. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz tylko szyjka, reszta brudno-brunatna.

XLVI. Grób Nr 1305.

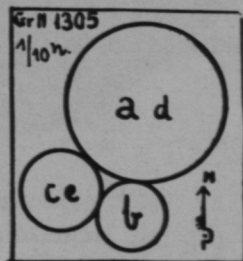
Grób zawierał 4 naczynia, z których naczynie Nr 6106 znajdowało się w miseczce Nr 6105, a grzechotka była nad urną.

Nr 6103 (a). Urna dwustożkowa. Ucho ułamane. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz szaro-brunatne z czarnymi plamami.

Nr 6104 (b). Naczynie jajowate. Uszka sztabkowate z otworami małymi. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie szaro-brunatne.

Nr 6105 (c). Miseczka. Szyjka zaznaczona. Uszko sztabkowate, o otworze maleńkim, łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem jeden rożek, a po bokach dwa, umieszczone symetrycznie. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz miseczka czerniona z połyskiem, zewnątrz szyjka czerniona, reszta popielata.

Nr 6106 (e). Kubek asymetryczny, brzeg naprzeciw ucha wyższy. Uszko taśmowate, pionowo wzniesione, z otworem grubości ołów-

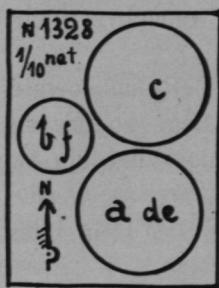
ka. Dno płaskie, słabo zaznaczone. Wewnątrz kubek czerniony; zewnątrz połowicznie czerniony, reszta szaro-brunatna.

Nr 6107 (d). *Połowa grzechotki dwustożkowej, o krótkiej szyjce, tępo zakończonej. Przedziurawienie w górnej części szyjki.*

XLVII. Grób Nr 1328.

Grób zawierał 5 naczyń, z których Nr 6211 i 6212 znajdowały się w misie Nr 6210, a grzechotka w naczyniu Nr 6213.

Nr 6210 (a). Misa. Szyjka zaznaczona. Uszko sztabkowane z otworem niedużym, umieszczone na brzuscu. Dno lekko wklęsłe. Nad uchem jeden rożek oraz 2 symetryczne po bokach. Wewnątrz misa szaro-brunatna, zewnątrz brunatna.

Nr 6211 (d). Dolna część naczynia jajowatego, gładzonego. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie brunatne, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 6212 (e). Czerpak. Otwór nerkowaty. Uszko taśmowate, ułamane. Dno wciśnięte. Wewnątrz naczynie czernione starte, zewnątrz brunatne.

Nr 6213 (b). Naczynie dwustożkowe. Szyjka dobrze zaznaczona. Na dolnej części szyjki widoczne są wąskie żłobki poziome. Brzusiec zdobity żłobki pionowe, poprzedzielane dołkami.

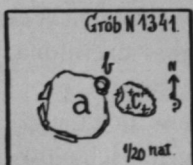
Nr 6214 (f). *Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzusca. Szyjka krótka, wykazująca dążność do wytworzenia na końcu dwóch rożków. Przedziurawienie w dolnej części szyjki.*

Nr 6215 (c). Dno i część brzusca naczynia jajowatego, dno płaskie.

XLVIII. Grób Nr 1341.

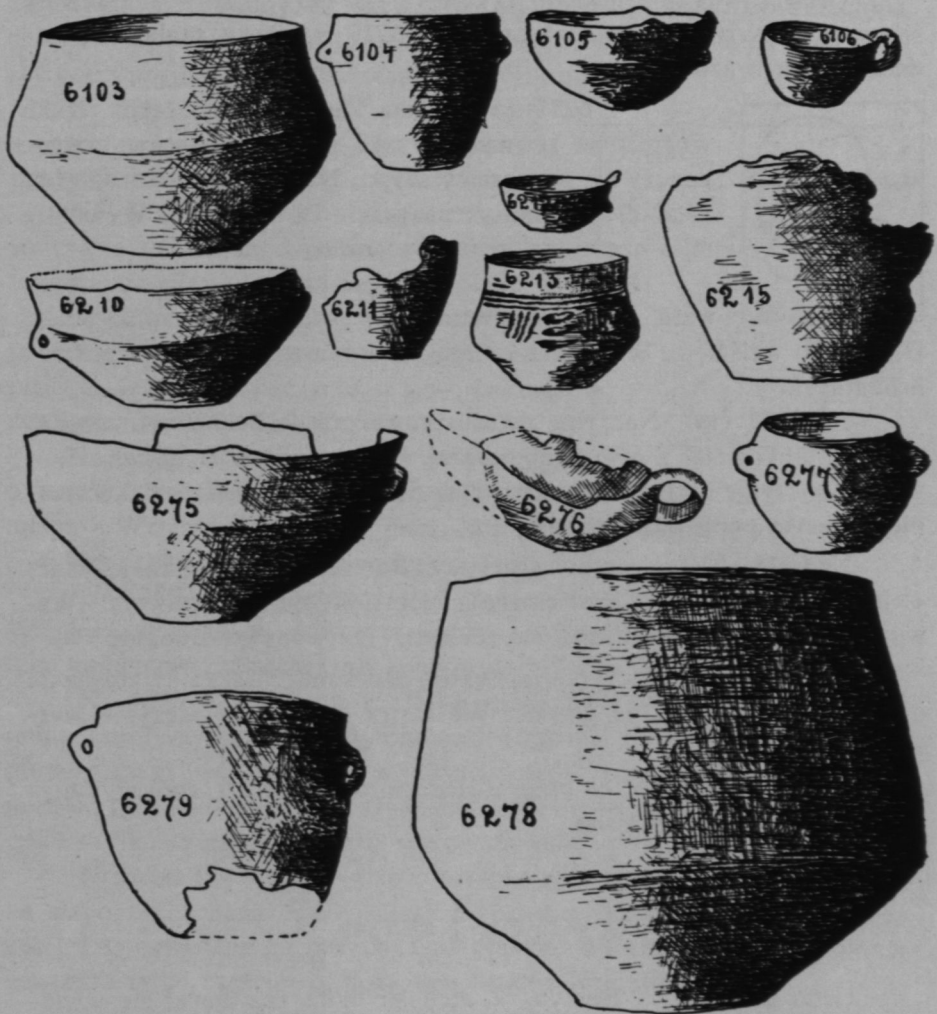
Grób zawierał 2 naczynia, z których jedno (urna) było rozbite i zupełnie zmuszałe, a od drugiego naczynia pozostało jedynie dno.

Grzechotka zachowana w dobrym stanie.

Nr 6261 (a). Urna do połowy ścięta prawdopodobnie pługiem, zmuszała tak, iż rozsypała się przy wyjmowaniu. Zawierała niedużą ilość drobnych kosteczek.

Nr 6262 (b). *Grzechotka, dwustożkowa o dość*

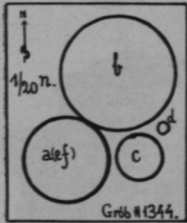
Tablica XV. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

krótkiej szyjce, zakończonej dwoma rożkami. Przedziurawienie w środkowej części szyjki.

Nr 6263 (c). Dno naczynia kształtu prawdopodobnie jajowatego. Na dnie reszta drobnych kosteczek. Kolor naczynia brunatny.

XLIX. Grób Nr 1344.

Grób zawierał 5 naczyń, z których Nr 6276 i 6277 znajdowały się w misie Nr 6275. Koło naczynia Nr 6279 w piasku znalazł się kawałek szpili brązowej.

Nr 6275 (a). Misa. Szyjka zaznaczona, lekko wygięta na zewnątrz. Uszko grube, o otworze małym, kończy się na granicy szyjki. Nad uchem jeden, po bokach dwa symetryczne rożki. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz brudno-brunatna.

Nr 6276 (e). $\frac{1}{3}$ część czerpaka. Ucho wstęgowe, ku górze wzniesione, o otworze na 1 palec. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz popielato-brunatny.

Nr 6277 (f). Naczynie dwustożkowe. Szyjka lekko zaznaczona; uszka sztabkowane, z otworami małymi, łączą szyjkę z brzuścem. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szyjka i górna część brzuśca czernione, reszta popielato-brunatna.

Nr 6278 (b). Urna dwustożkowa. Poniżej załamania znajdują się 4 listwy trójguzkowe. Powierzchnia dolnej części chropowata. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 6279 (c). Naczynie jajowate (popękane). Uszka sztabkowane o małych otworach. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie czerwono-brunatne.

Nr 6280 (d). *Grzechotka dwustożkowa o lekko zaokrąglonym załamaniu. Szyjka utraczona.*

L. Grób Nr 1345.

Grób zawierał 11 naczyń. Z nich Nr 6282 znajdował się w naczyniu Nr 6281, a Nr 6291 stał w misie Nr 6290. Misa Nr 6284 była obrócona do góry dnem, a pod nią znajdował się czerpak Nr 6292. Grzechotka była włożona do naczynia jajowatego Nr 6287.

Nr 6281 (a). Naczynie jajowate, uszka taśmowate o otworach małych, powierzchnia gładzona, dno wklęsłe. Naczynie wewnątrz koloru jasno-brunatnego, zewnątrz czerwono-brunatnego.

Nr 6282 (n). Czerpak kształtu elipsy, bez zaznaczonego dna. Ucho taśmowate z otworem wielkości na palec. Wewnątrz czerniony, zewnątrz brudno-brunatny.

Nr 6283 (b). Urna o szyjce dobrze zaznaczonej. Uszko taśmowate, zaczyna się na granicy szyjki, kończy na brzuscu. Z boku na granicy szyjki zachowany 1 guzek. Poniżej granicy szyjki powierzchnia chropowata, obmazywana palcami poziomo. Dno płaskie. Wewnątrz oraz zewnątrz szyjka czerniona, reszta jasno-brunatna.

Nr 6284. Dwa ułamki misy o dobrze zaznaczonej szyjce. Wewnątrz i zewnątrz naczynie brunatne.

Nr 6285. Kawałki dużego naczynia, wewnątrz czernionego, zewnątrz czerwono-brunatnego.

Nr 6286 (e). Naczynie jajowate. Uszka sztabkowate z otworami małymi. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 6287. Reszta naczynia jajowatego o powierzchni chropowatej II stopnia. Uszko sztabkowate z otworem małym. Wewnątrz naczynie jasno-brunatne, zewnątrz jasno-brunatne z lekkim czerwonym odcieniem.

Nr 6288. *Grzechotka. Dolna część do załamania kształtu odcinka kuli, nad załamaniem stożkowa. Załamanie zaokrąglone. Szyjka krótka, tępo zakończona. Przedziurawienie w dolnej części szyjki.*

Nr 6289 (g). Urna z szyjką zaznaczoną. Dwa uszka, łączące dolną część szyjki z granicą brzusca, utracone. Na brzuscu, tuż przy górnej jego granicy ornament w postaci dołków, rozmieszczonych w pewnych od siebie odległościach. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz cała, zewnątrz tylko szyjka czerniona, reszta szaro-brunatna.

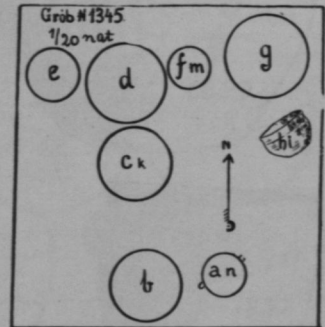
Nr 6290 (h). Misa. Uszko sztabkowate z małym otworem. Szyjka słabo zaznaczona. Uszko łączy brzusec z szyjką. Nad uszkiem różek i 2 symetryczne po bokach. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz tylko częściowo, poza tym brudno-brunatna.

Nr 6291 (i). Czerpak. Uszko taśmowate, wznoszące się pionowo, o otworze na mały palec. Część przednia znacznie wyższa. Dno bardzo lekko wklęsłe, mocno asymetryczne. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz jasno-brunatny.

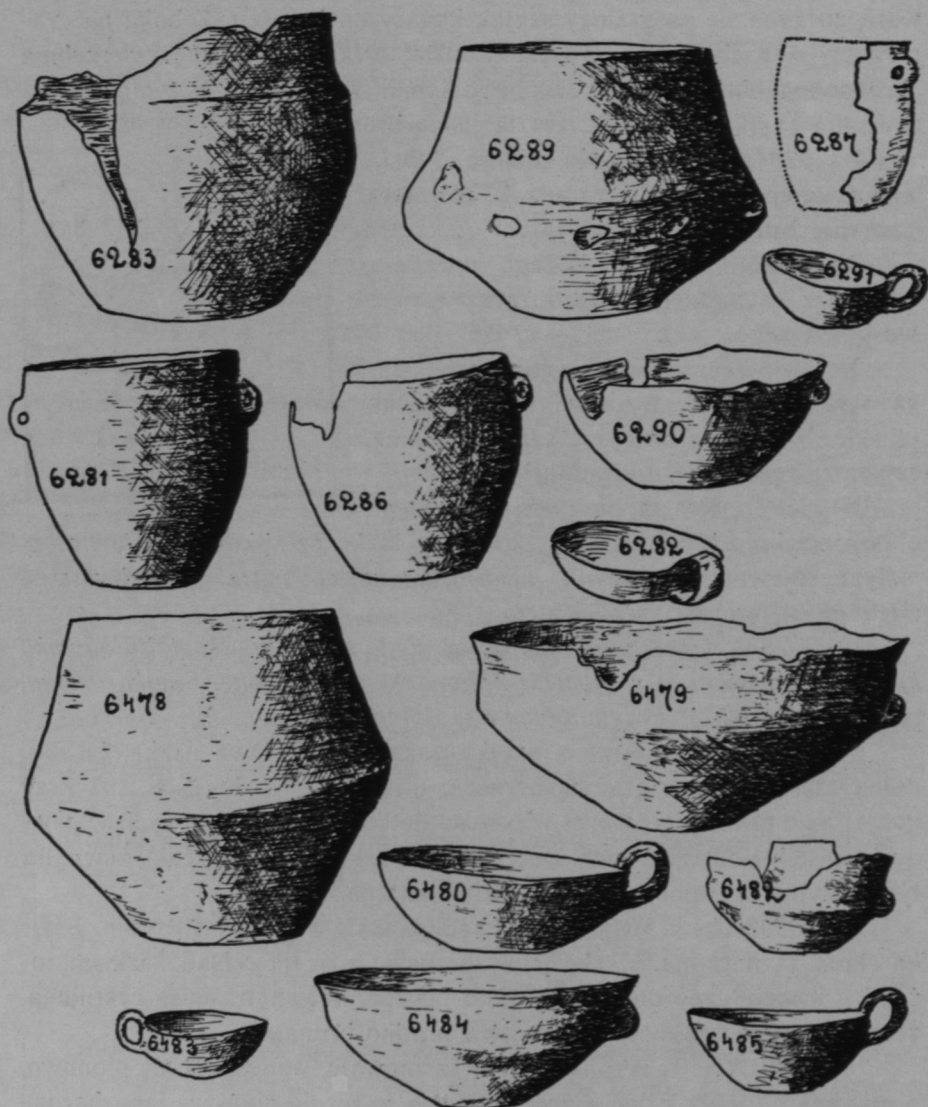
Nr 6292 (k). Skorupki czerpaka.

LI. Grób Nr 1386.

Grób zawierał 7 naczyń. Z nich 2 (Nr 6480 i 6481) znajdowały się w misie Nr 6479, a po jednym w naczyniach Nr 6482 (czerpak Nr 6483) i w Nr 6484 (czerpak Nr 6485).

Tablica XVI. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

Nr 6478 (a). Urna dwustożkowa. Poniżej załamania brzuśca powierzchnia chropowata. Dno bardzo lekko wklęsłe. Wewnątrz urna czerwona, zewnątrz brunatna z odcieniem zielonkawym.

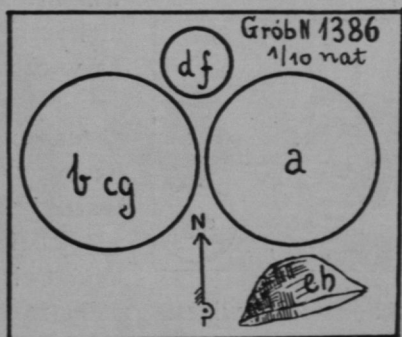
Nr 6479 (b). Misa. Szyjka dobrze zaznaczona. Uszko z małym otworem sztabkowane łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem rożek

podwójny, po bokach 2 symetryczne (podwójne). Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz misa grafitowana, zewnątrz tylko do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 6480 (g). Czerpak wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatny, w kształcie odcinka kuli. Uszko taśmowate, pionowe, z otworem dużym na 2 palce. Dno szerokie, wciśnięte, zlewające się z brzuścem.

Nr 6481 (c). Grzechotka dwustożkowa o lekko zaokrąglonym załamaniu. Szyjka krótka, tępo zakończona. Przedziurawienie na granicy szyjki z brzuścem.

Nr 6482 (d). Miseczka o szyjce dobrze zaznaczonej. Uszko sztabkowate, z maleńkim otworem, łączy szyjkę z brzuścem. Dno płaskie. Wewnątrz czerniona (starta), zewnątrz częściowo czerniona, reszta jasno-brunatna.

Nr 6483 (f). Czerpak wewnątrz czerniony, zewnątrz szaro-brunatny. Uszko taśmowate z otworem średnicy grubego ołówka. Dno wciśnięte, słabo zaznaczone. Przednia część czerpaka nieco wyższa.

Nr 6484 (e). Misa o szyjce słabo zaznaczonej, wygiętej na zewnątrz. Uszko sztabkowate, o otworze maleńkim, łączy szyjkę z brzuścem. Dno małe, płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz część przy brzegu czerniona, reszta szaro-zielonkawa.

Nr 6485 (h). Czerpak w kształcie odcinka kuli. Ucho taśmowate, wznosi się pionowo, o otworze wielkości na mały palec. Dno małe, płaskie. Wewnątrz czerniony, zewnątrz szaro-brunatny.

LII. Grób Nr 1389.

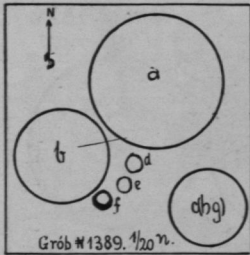
Grób zawierał 7 naczyń, z których Nr 6498 i 6499 znajdowały się w misie Nr 6497. Naczynie Nr 6502 stało obrócone do góry dnem.

Nr 6495 (a). Urna dwustożkowa. Powierzchnia dolnej części brzuśca chropowata 0—1 stopnia. Poniżej załamania są 4 listwy 3-guzkowe. Dno płaskie. Urna wewnątrz czerniona, zewnątrz część górna czerniona, reszta szaro-brunatna.

Nr 6496 (b). Urna o załamaniu brzuśca zaokrąglonym. Powierzchnia dolnej części chropowata 1 stopnia. Tuż pod załamaniem

4 listwy dwuguzkowe. Dno płaskie. Wewnątrz urna czerniona, zewnątrz brunatna.

Nr 6497 (c). Misa. Szyjka zaznaczona. Uszko sztabkowane, zaczyna się na granicy szyi, a kończy na brzuścu. Otwór uszka mały. Dno wklęsłe. Nad uchem rożek, a po bokach dwa symetryczne. Wewnątrz czerniona, zewnątrz brunatna w czarne plamy.

Nr 6498 (h). Naczynie kubkowane, szyjka zaznaczona, ucho odbite, dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szyjka czerniona, reszta brunatna.

Nr 6499 (g). Czerpak w kształcie odcinka kuli. Ucho taśmowate z otworem na palec. Dno małe, lekko wklęsłe, słabo zaznaczone. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz do połowy czerniony, reszta brunatna.

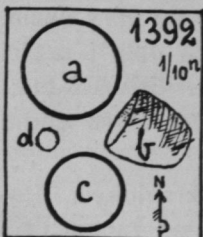
Nr 6500 (d). Naczynie beczkowane. Uszka sztabkowane z otworami maleńkimi znajdują się nad załamaniem brzuśca. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czarno-brunatne, zewnątrz połowa czarno-brunatna, połowa rdzawo-brunatna.

Nr 6501 (e). *Grzechotka kształtu gruszkowatego, baniastego, o załamaniu brzuśca zaokrąglonym. Szyjka dosyć wysoka, rozszerzona od góry, wykazująca dążność do wytworzenia rożków. Przedziurawienie w górnej części szyjki.*

Nr 6502 (f). Naczynie dwustożkowe o dosyć ostrym załamaniu brzuśca. Uszka sztabkowane z otworami małymi, umieszczone są na granicy brzuśca. Dno wciśnięte, słabo zaznaczone. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz do połowy czernione, reszta brunatna.

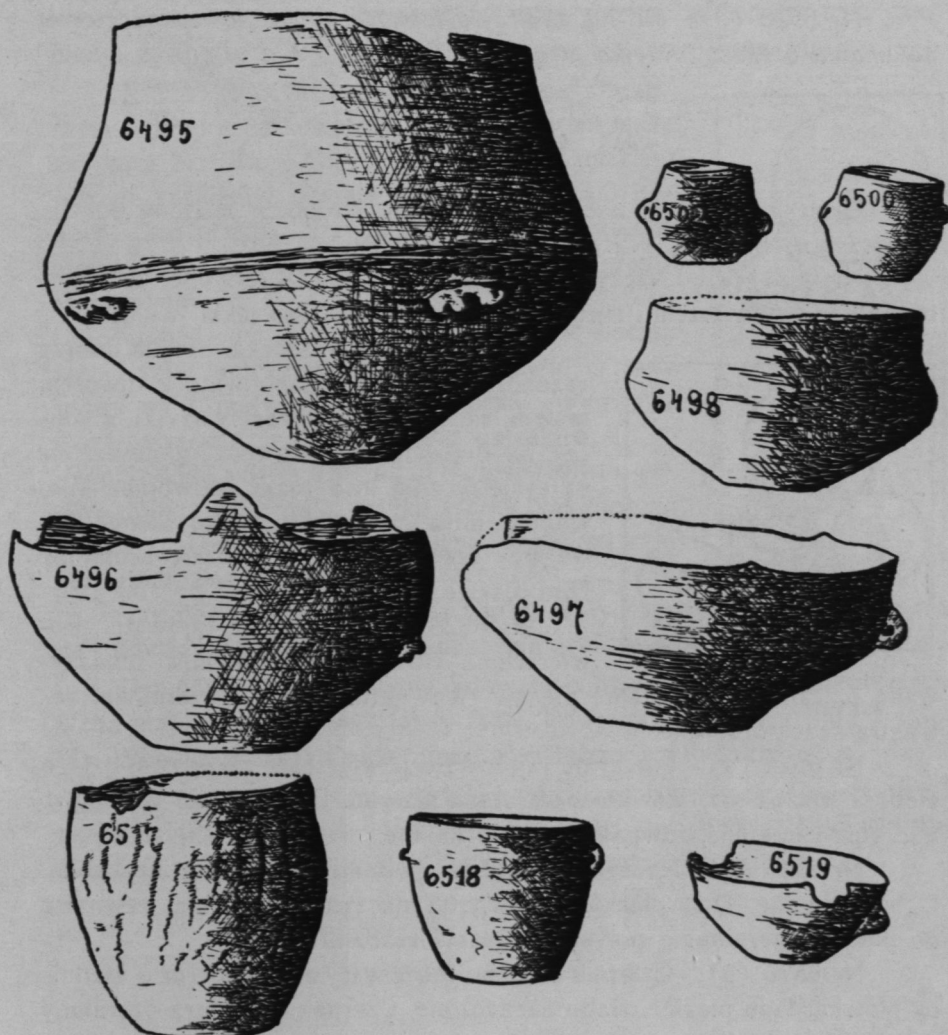
LIII. Grób Nr 1392.

Grób zawierał 3 naczynia, stojące pojedynczo.

Nr 6517 (a). Naczynie jajowate. Zamiast uszka guzek przy samej krawędzi. Powierzchnia chropowata I stopnia; występuje na niej dość wyraźnie mazanie palcami lekko ukośne. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 6518 (b). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej I-go stopnia. Uszka sztabkowane

Tablica XVII. Około $\frac{1}{3}$ nat. wielkości.

z małymi otworami. Dno płaskie, słabo zaznaczone. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czerwonawo-brunatne.

Nr 6519 (c). Mieczka. Szyjka dobrze zaznaczona. Uszka sztabkowate z otworami małymi. Uszka zaczynają się na granicy szyjki, a kończą na brzuchu. Na brzegu zachowany jeden z dwóch rożków sy-

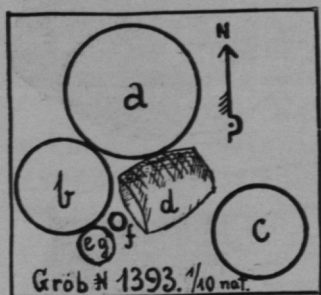
metrycznych. Dno lekko wciśnięte. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz szyjka czerniona, reszta brudno-brunatna.

Nr 6520 (d). *Grzechotka dwustożkowa o słabo zaznaczonym załamaniu brzuśca. Szyjka utracona.*

LIV. Grób Nr 1393.

Grób zawierał 6 naczyń, z których Nr 6525 znajdowało się w naczyniu Nr 6526. Naczynie Nr 6524 leżało na boku.

Nr 6521 (a). Naczynie jajowate. Wewnątrz czernione, zewnątrz brunatne, o powierzchni chropowatej II stopnia. Dno lekko wklęsłe.

Nr 6522 (b). Miseczka. Szyjka dobrze zaznaczona. Uszko sztabkowane z otworem małym, zaczyna się od granicy szyjki, a kończy na brzuścu. Na krawędzi umieszczone są symetrycznie dwa rożki podwójne. Wewnątrz misa czerniona z połyskiem, zewnątrz czerniona, reszta szaro-brunatna. Dno płaskie.

Nr 6523 (c). Naczynie jajowate. Powierzchnia chropowata I stopnia, obmazywana palcami ukośnie. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 6524 (d). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej I-go stopnia. Uszka sztabkowane z otworami małymi. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 6525 (e). Naczynie w rodzaju głębokiego czerpaka lub kubka. Ucho ułamane. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz do połowy czernione z połyskiem, reszta szaro-brunatna.

Nr 6526 (g). Czerpak o uszku taśmowatym z otworem o średnicy ołówka. Dno płaskie, słabo zaznaczone. Czerpak wewnątrz czerniony z połyskiem, zewnątrz czerniony do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 6527 (f). *Grzechotka dwustożkowa o lekko zaokrąglonym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka z dwoma rożkami. Przedziurkowanie w górnej części szyjki.*

LV. Grób Nr 1395.

Grób zawierał 6 naczyń, z których Nr 6541 i grzechotka znajdowały się w misie Nr 6540. Naczynie Nr 6545 leżało na boku.

Nr 6539 (a). Urna dwustożkowa o chropowatej powierzchni dolnego stożka; poniżej załamania brzuśca znajdują się 4 trójguzkowe listwy, umieszczone na krzyż. Dno urny płaskie. Wewnątrz cała czerniona, zewnątrz połowicznie czerniona, reszta szaro-brunatna.

Nr 6540 (b). Miska. Szyjka zlewa się z brzuścem. Uszko sztabkowane z małym otworem łączy szyjkę z brzuścem. Brzeg zdobiony nad uszkiem jednym rożkiem i dwoma symetrycznymi po bokach. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem. Zewnątrz połowicznie czernione, reszta szaro-brunatna.

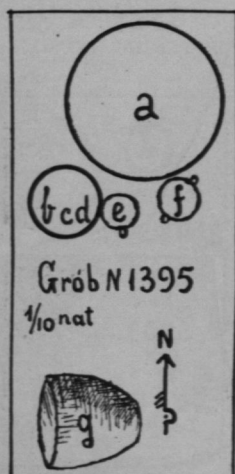
Nr 6541 (c). Kubek. Szyjka słabo odcina się. Uszko kończy się na granicy szyjki. Otwór uszka na 1 mały palec. Dno płaskie. Wewnątrz i zewnątrz naczynie czernione z połyskiem.

Nr 6542 (d). *Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu, szyjka krótka, zakończona dwoma rożkami; przedziurawienie w dolnej części szyjki, dno płaskie.*

Nr 6543 (e). Czerpak. Uszko w tył odchylone; otwór uszka na grubość ołówka. Wewnątrz naczynie grafitowane, zewnątrz czernione.

Nr 6544 (f). Naczynie jajowate o dwu uszkach sztabkowatych. Ucha mają otwory małe. Dno płaskie. Powierzchnia chropowata I stopnia. Wewnątrz naczynie czernione. Zewnątrz ciemno-brunatne.

Nr 6545 (g). Naczynie jajowate o dwóch uszkach. Otwory uszek małe. Szyjka z wcięciem. Powierzchnia lekko chropowata. Dno wklęsłe. Wewnątrz naczynie brunatne, zewnątrz czerwono-brunatne.

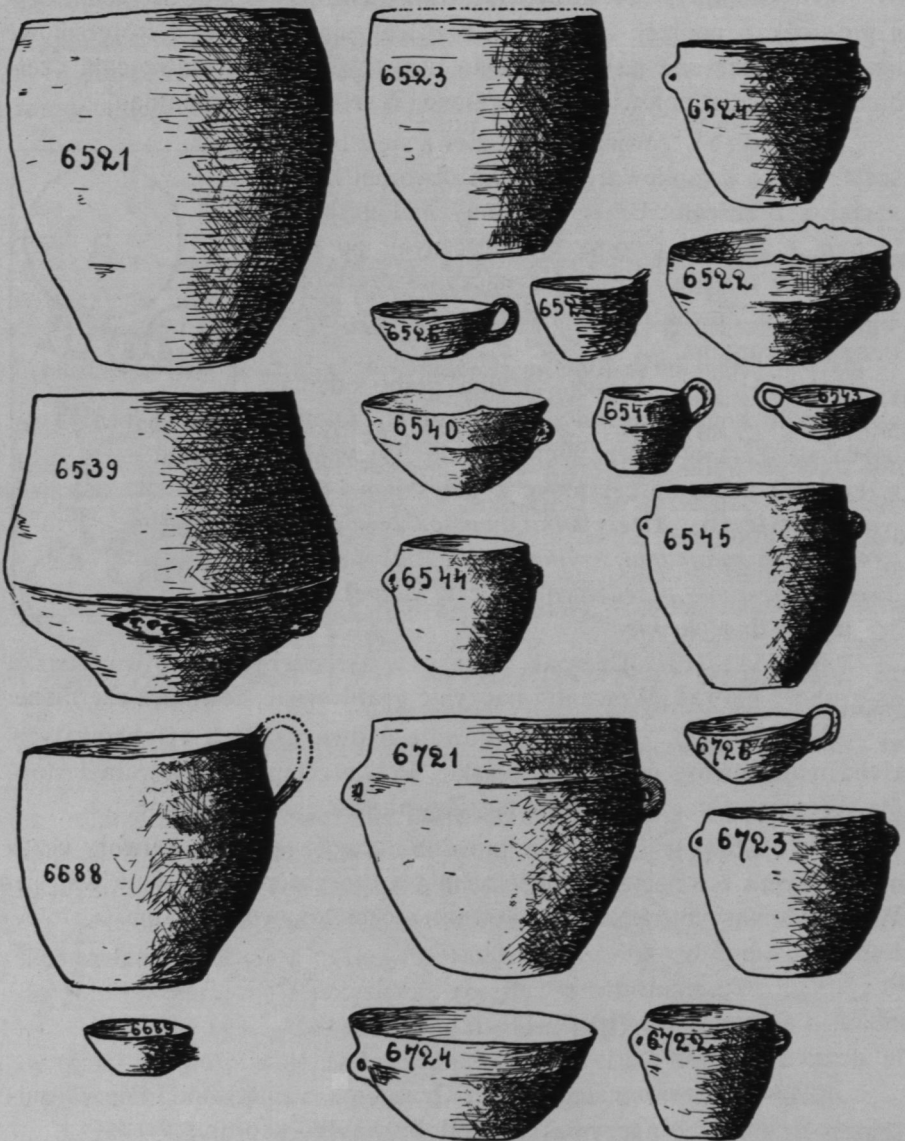

LVI. Grób Nr 1423.

Grób zawierał 3 naczynia. Grzechotka znajdowała się w miseczce Nr 6689. Z naczynia Nr 6691 były tylko skorupki.

Nr 6688 (a). Naczynie jajowate. Powierzchnia chropowata I—II-go stopnia. Ucho tylko jedno, taśmowate z otworem na 1 palec, ułamane. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz jasno-brunatne z plamami czerwonymi.

Nr 6689 (b). Czerpak z odłamanym uszkiem. Dno lekko zaznaczone, płaskie. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz przy brzegu czerniony, reszta brudno-żółta.

Tablica XVIII. Około $\frac{1}{2}$ nat. wielkości.

Nr 6690 (c). Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzusca. Szyjka krótka, tępo zakończona, przedziurawiona w dolnej części.

Nr 6691 (d). Dno naczynia jajowatego o powierzchni chropowatej stopnia I. Wewnątrz i zewnątrz naczynie brunatne.

LVII. Grób Nr 1430.

Grób zawierał 5 naczyń, stojących pojedynczo. Naczynie Nr 6726 leżało bokiem koło misy Nr 6724, która była obrócona dnem do góry.

Nr 6721 (a). Naczynie jajowate o szyjce lekko zaznaczonej. Uszka sztabkowane, z otworami małymi, zaczynają się od granicy szyjki, kończą na brzuścu. Powierzchnia dolnej części, począwszy od szyjki, chropowata (I stopień). Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szyjka czerniona, reszta brunatna.

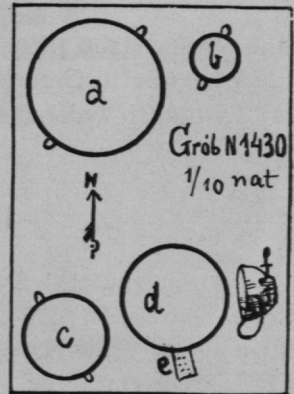
Nr 6722 (b). Naczynie jajowate. Uszka sztabkowane z otworami maleńkimi. Dno płaskie. Powierzchnia chropowata I stopnia. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz brudno-brunatne.

Nr 6723 (c). Naczynie jajowate o uszkach sztabkowatych z otworami małymi. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz brudno-brunatne.

Nr 6724 (d). Miseczka. Szyjka zaznaczona. Uszko sztabkowane, z małym otworem, zaczyna się na granicy szyjki, a kończy na brzuścu. Nad uszkiem rożek oraz dwa symetryczne po bokach. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, górna część zewnątrz również czerniona, reszta szaro-brunatna.

Nr 6725. *Grzechotka w kształcie podziurkowanej beczułki. Przy granicy górnej uwypuklają się w płaszczyźnie poziomej dwa guzki, przedziurkowane w kierunku pionowym.*

Nr 6726 (f). Czerpak. Uszko taśmowate, o otworze na mały palec. Dno wciśnięte. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz do połowy czernione, reszta szaro-brunatna.

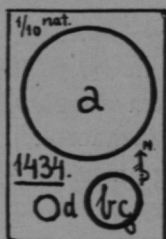

LVIII. Grób Nr 1434.

Grób zawierał 3 naczynia, z których Nr 6740 znajdowało się w czerpaku Nr 6739.

Nr 6738 (a). Naczynie dwustożkowe. Ucha utracone przed włożeniem do grobu. Otwory uch, znajdujących się tuż nad załamaniem brzuśca, były małe. Dno płaskie. Nad załamaniem wyraźny ornament w postaci wcinanych dwóch linii poziomych. Na brzuścu grupy żłobków pionowych, przedzielanych zespołami dołków. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz czernione do połowy, reszta czerwono-brunatna.

Nr 6739 (b). Czerpak. Uszko taśmowate, z otworem średnicy grubego ołówka, wznosi się pionowo. Dno prawie płaskie, bardzo lekko wklęsłe. Wewnątrz czerpak czerniony, zewnątrz tylko przy brzegu, reszta czerwono-brunatna.

Nr 6740 (c). Mały kubek o zaznaczonej szyjce. Uszko taśmowate pionowe, o otworze wielkości średnicy małego ołówka, kończy się na granicy szyjki.

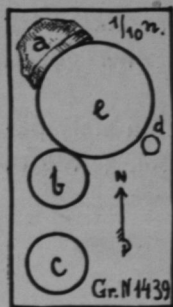
Dno płaskie słabo zaznaczone. Wewnątrz i zewnątrz czarnawo-brunatny.

Nr 6741. *Grzechotka dwustożkowa o dość ostrym załamaniu, szyjka bardzo krótka, w dolnej części przedziurkowana.*

LIX. Grób Nr 1439.

Grób zawierał 5 naczyń, z których czerpak Nr 6765 znajdował się w misce Nr 6764. Miseczka Nr 6762 była ustawiona bokiem, otworem do urny. Na planie nie zaznaczono, że w misie (c) znajdował się czerpak (f).

Nr 6762 (a). Misa. Szyjka dość dobrze zaznaczona. Uszko, z małym otworem, łączy szyjkę z brzuścem. Nad uszkiem i symetrycznie od uszka, po obu stronach, na brzegu misy — rożki. Dno płaskie. Misa wewnątrz czerniona, zewnątrz czerwono-brunatna.

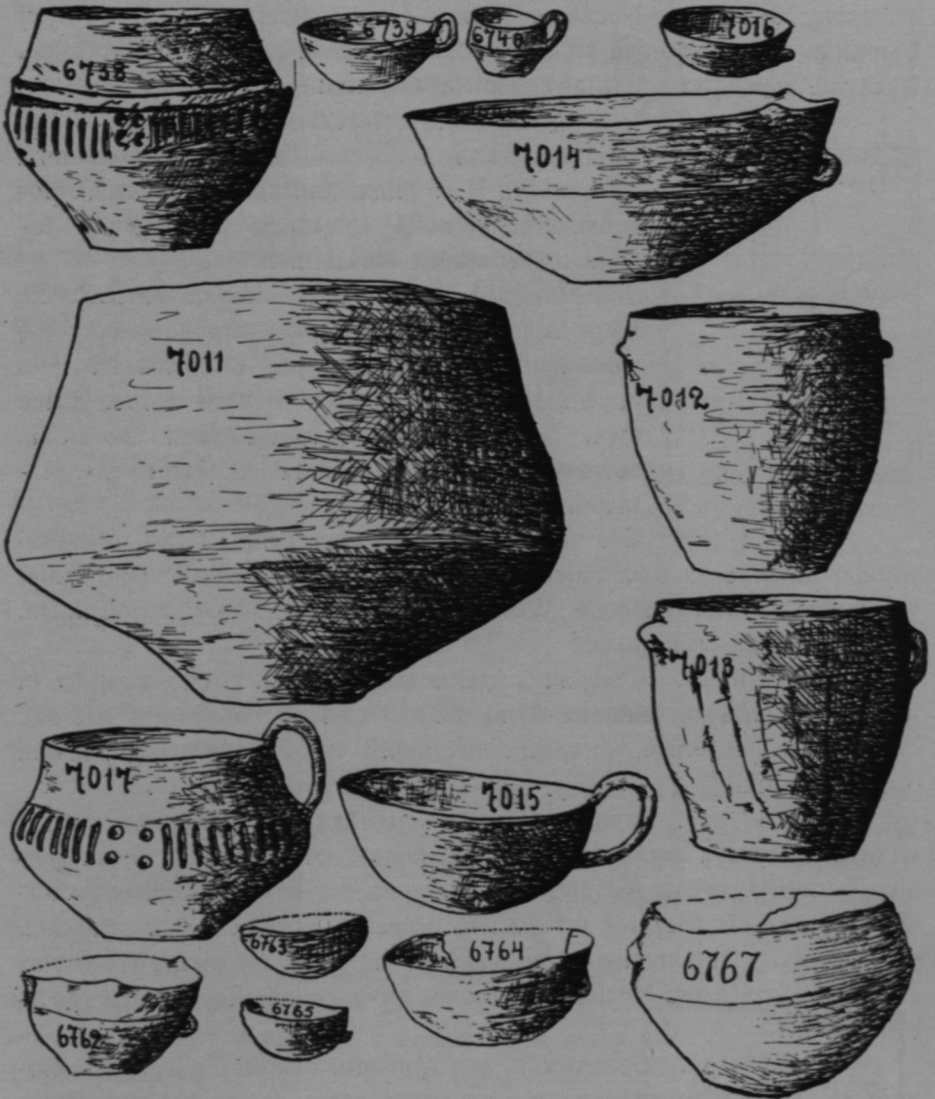
Nr 6763 (b). Połowa czerpaka. Uszka brak. Dno wciśnięte. Kolor wewnątrz i zewnątrz czarno-brunatny.

Nr. 6764 (c). Misa o dobrze zaznaczonej szyjce. Uszko, o maleńkim otworze, łączy szyjkę z brzuścem. Brzeg misy ozdobiony trzema rożkami, z których jeden znajduje się nad uchem, dwa inne symetrycznie po bokach. Dno płaskie. Misa wewnątrz czerniona, zewnątrz szaro-brunatna z czarnymi plamami.

Nr 6765 (f). Czerpak z ułamanym uchem o otworze średnicy ołówka. Dno wciśnięte. Kolor naczynia wewnątrz i zewnątrz czarny.

Nr 6766 (d). *Dwustożkowa grzechotka o wyraźnym załamaniu brzuśca. Szyjka dość długa, przedziurawiona w dolnej części. Zakończenie szyjki zaokrąglone.*

Nr 6767 (e). Urna w kształcie kubka z uszkiem (umyślnie odbitym). Uszko kończy się nad granicą szyjki. Szyjka dobrze zaznaczona. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

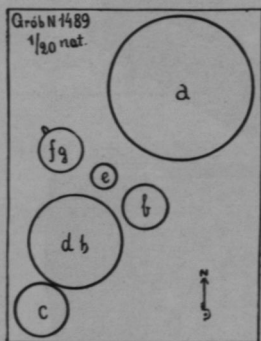
Tablica XIX. Około $\frac{1}{4}$ nat. wielkości.

LX. Grób Nr 1489.

Grób zawierał 7 naczyń, z których Nr 7015 znajdowało się w misie Nr 7014. Reszta naczyń stała pojedynczo.

Nr 7011 (a). Urna dwustożkowa. Powierzchnia dolnej części od załamania chropowata I stopnia, obmazywana palcami poziomo. Dno płaskie. Wewnątrz urna starta, czerniona, zewnątrz brudno-brunatna.

Nr 7012 (b). Naczynie jajowate, o powierzchni chropowatej I stopnia, z zaznaczonym pionowo obmazywaniem palcami. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz popielato-brunatne.

Nr 7013 (c). Naczynie beczkowate. Uszka sztabkowate z otworami małymi. Powierzchnia chropowata II stopnia, obmazywana palcami pionowo. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz i zewnątrz czerwono-brunatne.

Nr 7014 (d). Misa. Szyjka zaznaczona, wygięta na zewnątrz. Uszko sztabkowate, z otworem małym, łączy szyjkę z brzuścem. Nad uchem jeden rożek a po bokach symetrycznie dwa. Dno płaskie. Wewnątrz misa czerniona, zewnątrz brudno-brunatna z czarnymi plamami.

Nr 7015 (h). Czerpak niższy od strony ucha. Ucho wstążkowe o otworze na dwa palce, wznosi się lekko ku tyłowi. Dno małe, wciśnięte, słabo zaznaczone. Wewnątrz czerpak czerniony, z połyskiem, zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 7016 (e). Czerpak kształtu nerkowatego. Ucho z otworem o średnicy ołówka, ułamane. Dno małe, wciśnięte. Wewnątrz czerpak czerniony z połyskiem, zewnątrz czerniony tylko przy brzegu, reszta szaro-brunatna.

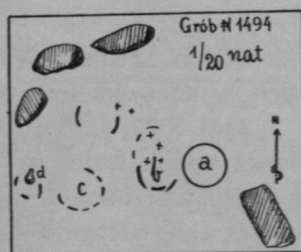
Nr 7017 (f). Naczynie kubkowate. Szyjka zaznaczona bardzo wyraźnie. Ucho wstążkowe, z otworem na 2 palce, kończy się na granicy górnej brzuśca. Na brzuścu ornament w postaci żłobków pionowych, biorących początek od granicy brzuśca, przedzielanych grupkami po 4 dołki. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szyjka i górna część brzuśca czernione, z połyskiem. Reszta zielonawo-brunatna.

Nr 7018 (g). *Grzechotka, gruszkowata, o krótkiej szyjce, wykazującej dążność do wytworzenia na zakończeniu dwóch rożków. Przedziurkowanie tuż przy górnym brzegu szyjki.*

LXI. Grób Nr 1494.

Grób zawierał 3 naczynia. Grzechotka znajdowała się w misie Nr 7044. Wszystkie naczynia mocno uszkodzone, a z Nr 7044 tylko skorupy. Pomiędzy skorupami w piasku znajdowała się niewielka ilość kości. Grób obstawiony był 4 kamieniami.

Nr 7042 (a). Naczynie beczułkowate, o powierzchni chropowatej I—II stopnia, z poziomymi wyciskami palczastymi. Uszka sztabkowe, o otworach małych. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz jasno-popielato-brunatne.

Nr 7043 (b). Naczynie jajowate o lekko zaznaczonej szyjce. Powierzchnia chropowata I—II stopnia, obmazywana palcami ukośnie. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

Nr 7044 (c). Reszta miseczki. Szyjka słabo zaznaczona. Dno lekko wklęsłe. Wewnątrz miseczka czerniona z połyskiem, zewnątrz częściowo, reszta czarno-brunatna.

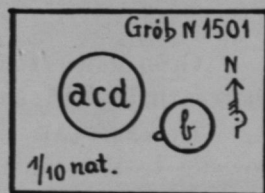
Nr 7045 (d). *Grzechotka dwustożkowa o lekko zaokrąglonym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, tępo zakończona, w środku przedziurkowana.*

LXII. G r ó b N r 1501.

Grób zawierał 3 naczynia, z których Nr 7062 i grzechotka znajdowały się w miseczce Nr 7061.

Nr 7061 (a). Miseczka o szyjce dobrze zaznaczonej. Uszko sztabkowe, z małym otworem, zaczyna się na granicy szyjki, a kończy na brzuścu. Nad uszkiem rożek, po bokach dwa symetryczne. Wewnątrz naczynie czernione z połyskiem, zewnątrz tylko szyjka czerniona, reszta szaro-brudno-brunatna.

Nr 7062 (c). Czerpak. Uszko taśmowate z otworem o średnicy olówka, pionowo wzniesione. Dno płaskie, słabo zaznaczone. Wewnątrz czerpak czerniony z połyskiem, zewnątrz czerniony do połowy, reszta szaro-brunatna.

Nr 7069 (d). *Grzechotka dwustożkowa o dosyć ostrym załamaniu brzuśca. Szyjka krótka, wykazująca dążność do wytworzenia rożków. Przedziurkowanie w dolnej części szyjki.*

Nr 7064 (b). Naczynie jajowate. Uszka sztabkowe, o małych otworkach. Jedno uszko utracone. Powierzchnia chropowata I stopnia. Dno płaskie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

LXIII. Grób Nr 1508.

Grób zawierał 2 naczynia, włożone jedno do drugiego, mianowicie w naczyniu kubkowatym był czerpak, a w czerpaku grzechotka.

Nr 7087 (a). Naczynie kubkowane z szyjką lekko zaznaczoną. Uszka sztabkowane o małych otworkach, łączą szyjkę z brzuścem. Powierzchnia brzuśca chropowata I stopnia. Dno bardzo lekko wklęsłe. Wewnątrz całe naczynie, a zewnątrz tylko szyjka czernione, z połyskiem, reszta szaro-brunatna.

Nr 7088 (b). Czerpak. Uszko średnicy ołówka, wznosi się pionowo. Dno płaskie, słabo zaznaczone. Czerpak wewnątrz cały, a zewnątrz przy brzegu czerniony, reszta szaro-brunatna.

Nr 7089 (c). *Grzechotka dwustożkowa. Poniżej załamania brzuśca jest kształtu odcinka kuli. Szyjka krótka, tępo zakończona, przedziurkowana w środku.*

LXIV. Grób Nr 1536.

Grób zawierał resztę urny, ściętej pługiem w górnej części. Obok znajdował się nieduży stos skorupiek, po których sklejeniu (częściowym) okazało się, iż były to resztki prawdopodobnie dwu kubeczków i połowa grzechotki.

Nr 7165 (a). Reszta urny gładzonej koloru wewnątrz czarnego, zewnątrz brunatnego, o lekko wklęsłym dnie.

Nr 7166 (b). Reszta kubeczka o szyjce nie zaznaczonej. Uszko z otworem małym; dno lekko wklęsłe. Kolor naczynia wewnątrz i zewnątrz szaro-brunatny.

Nr 7167 (c). Drobne resztki małego naczynia, prawdopodobnie kubeczka koloru szaro-brunatnego.

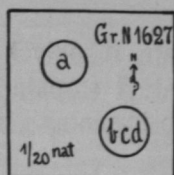
Nr 7168 (d). *Dolna część grzechotki w kształcie odcinka kuli.*

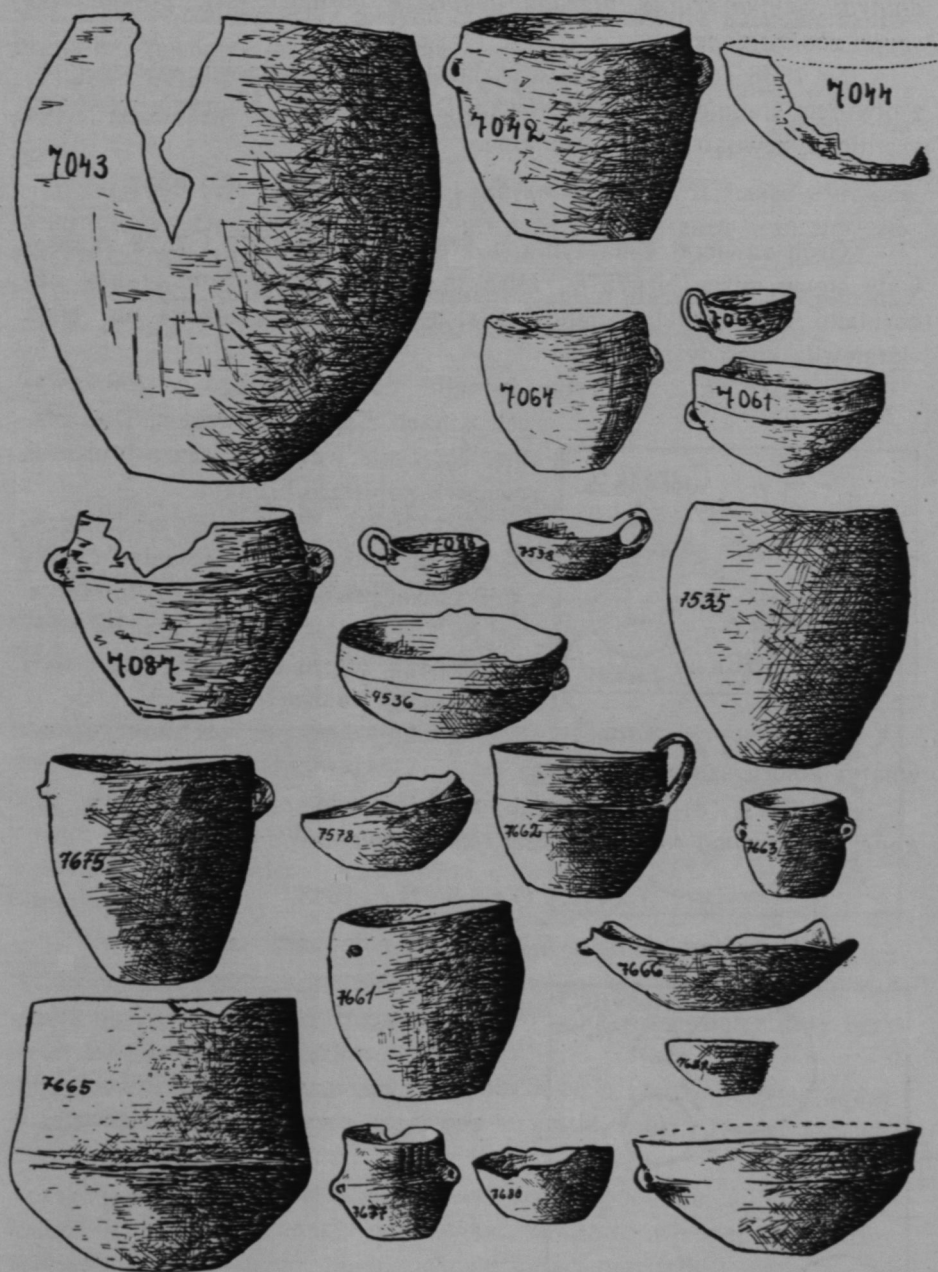
LXV. Grób Nr 1627.

Grób zawierał 3 naczynia, z których czerpak Nr 7538 i grzechotka znajdowały się w miseczce Nr 7536.

Nr 7535 (a). Naczynie kształtu jajowatego o powierzchni chropowatej I—II stopnia. Dno bardzo lekko wklęsłe. Kolor naczynia wewnątrz czarny, zewnątrz brunatny.

Nr 7536 (b). Miseczka o zaznaczonej szyjce. Uszko łączy szyjkę z brzuścem, otwór ucha mały. Nad uchem, na brzegu misy znajduje się rożek oraz dwa inne, ułożone symetrycznie po bokach. Dno wciśnięte. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz czerwonawo-brunatne z czarnymi plamami.

Tablica XX. Około $\frac{1}{4}$ nat. wielkości.
 (Ostatnie naczynie — misa — powinno być oznaczone Nr 7678).

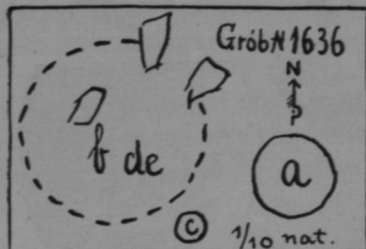
Nr 7537 (c). *Grzechotka dwustożkowa o bardzo niskim stożku dolnym. Szyjka krótka, przedziurawiona w górnej części. Zakończenie szyjki zaokrąglone.*

Nr 7538 (d). Czerpak o uszku lekko wznoszącym się do góry, z otworem średnicy grubego ołówka. Dno wciśnięte. Naczynie wewnątrz czernione, zewnątrz szaro-brunatne.

LXVII. Grób Nr 1636.

Grób zawierał 4 naczynia, z których Nr Nr 7577 i 7578 znajdowały się w misce Nr 7576. Misa ta razem z zawartymi w niej naczyniami była zupełnie potłuczona, a pod nią znajdowała się mała warstewka kości wśród piasku.

Nr 7575 (a). Naczynie kształtu doniczkowego o sztabkowatych uchach z małym otworem. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz szaro-brunatne, zewnątrz popielato-brunatne.

Nr 7576 (b). Reszta misy o zaznaczonej szyjce. Kolor wewnątrz misy czarny z połyskiem, zewnątrz popielato-brunatny.

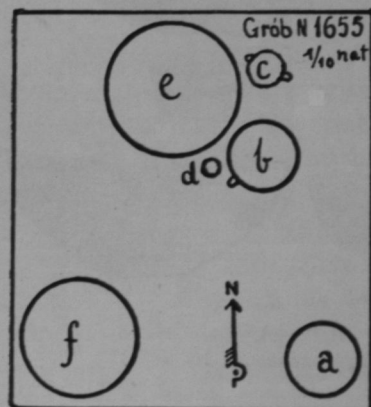
Nr 7577 (d). Nieduży ułamek brzęgu czerpaka koloru brunatnego ze strony wewnętrznej i zewnętrznej.

Nr 7578 (e). Płaskie dno kubka wewnątrz czernionego, zewnątrz koloru szaro-brunatnego.

Nr 7579 (c). *Grzechotka, dwustożkowa, o krótkiej szyjce, zakończona dwoma rożkami. Przedziurkowanie szyjki w środku.*

LXVII. Grób Nr 1655.

Grób zawierał 5 naczyń, stojących pojedynczo obok siebie.

Nr 7661 (a). Naczynie jajowate o powierzchni chropowatej II-go stopnia. Ucho odłamane. Dno wklęsłe. Kolor naczynia szaro-brunatny wewnątrz i zewnątrz, przy czym wewnątrz ciemniejszy.

Nr 7662 (b). Kubek o zaznaczonej szyjce. Dno lekko wklęsłe. Ucho wznosi się pionowo. Otwór ucha na grubość jednego palca. Kolor naczynia wewnątrz czarny, zewnątrz szyjka częściowo czerniona, reszta brunatna.

Nr 7663 (c). Naczynie doniczkowate, małe, gładzone. Dno płaskie. Uszka sztabkowe z małymi otworami. Wewnątrz naczynie szaro-brunatne, zewnątrz jasno-brunatne.

Nr 7664 (d). *Grzechotka dwustożkowa o stożkach wyraźnie przyplaszczonych. Szyjka bardzo krótka, przedziurkowana, zakończona tępo.*

Nr 7665 (e). Urna o lekko zaznaczonej szyjce. Brzusiec wyraźnie zaokrąglony. Dno wklęsłe. Kolor urny wewnątrz szaro-brunatny, zewnątrz czerwonawy.

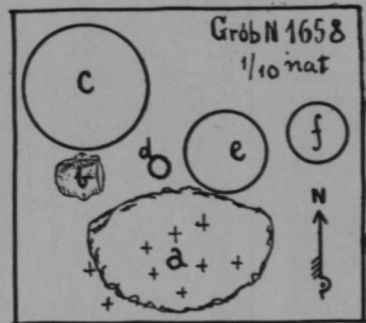
Nr 7666. Reszta naczynia kubkowatego o płaskim dnie. Kolor naczynia zewnątrz brunatny miejscami czerniony, wewnątrz czarny.

LXVIII. Grób Nr 1658.

Grób zawierał 5 naczyń, stojących pojedynczo obok siebie. Kości były częściowo luźnie rozsypane w piasku dokoła urny.

Nr 7676 (a). Same skorupki od urny kształtu naczynia jajowato-doniczkowego.

Nr 7677 (b). Naczynie kubkowate o dobrze zaznaczającej się szyjce. Uszka sztabkowe z małymi otworami łączą szyjkę z brzuscem. Dno płaskie. Kolor naczynia wewnątrz i zewnątrz jasno-żółto-brunatny.

Nr 7678 (c). Misa o dobrze zaznaczonej szyjce. Ucho sztabkowe z małym otworem zaczyna się od granicy szyjki. Dno płaskie. Naczynie wewnątrz czernione z połyskiem do połowy, zewnątrz przy brzegu, a reszta koloru brunatnego.

Nr 7679 (d). *Grzechotka dwustożkowa o zaokrąglonym załamaniu brzuśca i dość krótkiej szyjce, tępo zakończonej. Na szyjce włożone było kólecčko gliniane.*

Nr 7680 (e). Reszta naczynia, prawdopodobnie kubka, o płaskim dnie. Wewnątrz naczynie czernione, zewnątrz z jednej strony czernione, reszta brunatna. Szyjka w dolnej części przedziurkowana.

Nr 7681 (f). Skorupki czerpaka o wciśniętym dnie koloru czarnego po stronie wewnętrznej, a częściowo tylko czernionego zewnątrz, reszta koloru czerwono-brunatnego.

III. POMIARY NACZYŃ¹

Nr naczyń	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauteur	Nr naczyń	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauteur
	m/m	m/m	m/m		m/m	m/m	m/m
9	—	101	—	767	200—214	67—71	67—75
10	177	53	92	932	178	94	195—200
11	—	48	—	933	107	68	110—114
13	—	73	—	934	162—167	64	80
283	143	87	164	935	85—93	35	57
284	108	56	112	937	50	28	59
285	150	44	68	938	84—90	21	34—45
286	93	20	28	1000	152	62	60—66
316	88	49	60	1002	139	75	126—132
479	131	64	92	1005	81	37	58—68
480	88	18	35	1006	129—143	46	50
482	187	56	69	1007	70	27	31—36
483	275	90	98	1008	162	46	59—62
484	125	27	55	1009	—	—	—
485	—	128	—	1058	109	—	—
486	85—102	41	61	1060	109	—	—
487	61—50	12	24	1061	160	36	65—68
489	110	27	40	1062	86—92	—	63
490	165	77	156	1064	74—79	18	38
502	105—116	65	116	1191	—	95	—
503	41—50	23	25—22	1192	147	67	56—59
505	83	23	37	1193	75—79	43	52
506	102	52	95	1194	—	44	—
507	76	46	73	1195	—	—	—
508	127	45	52	2274	156	77	147—169
509	64—73	39	47	2275	116	45	57—65
511	281	90	112	2276	68—80	25	27—37
562	85—101	21	34—48	2278	98	52	80—89
563	82—94	46	59—65	2279	57—70	37	43
565	111	69—72	111—124	2518	183—190	91	158—180
738	153—147	56—54	65—58	2519	176	69	88—92
739	64—69	20	20—29	2520	—	—	—
740	61	20	45	2521	146—150	82	144—148
742	—	64	—	2522	115—124	45	35—48
755	166—171	86	160—170	2523	83—97	35	34—40
757	67	39	52	2524	71—75	45	78
758	100	55	100—110	2799	—	71	—
759	85—96	57	78—81	2806	178—191	155	186—198
761	168—173	78	57—68	2807	146	62	58
762	76	—	30	2808	74—84	30	26—34
763	63—69	42	48—55	2809	62—70	38	57
764	76—80	26	35—39	2907	—	131	—
765	—	72—78	—	2908	208—215	82	204—210
766	120—133	77	152—186	2909	135	86	165—174

¹ Podajemy wymiary tych naczyń, które nie nasuwały wątpliwości, a więc były dobrze zachowane, lub dały się dokładnie zrekonstruować. Pomiaru podwójne odnoszą się do naczyń asymetrycznych.

Nr naczyńia	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauteur	Nr naczyńia	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauteur
	m/m	m/m	m/m		m/m	m/m	m/m
2935	117—138	56	82—96	3566	71	21	27
2936	128	45	52—57	3682	131—138	62	104—108
2937	60—68	20	23—29	3684	44—53	24	27
3118	192	102	201—212	3685	69	34	47—55
3119	163—166	53	67—71	3704	—	110	—
3120	82—97	22	26—35	3705	81—85	49	79—88
3121	65—78	28	45—57	3706	222—225	78	113—117
3122	99	57	85	3707	121—135	38	49—59
3123	56—65	16	24—29	3708	93—103	52	79—82
3235	—	81	—	3709	150	76	159—179
3236	97	39	94—97	3766	—	87	—
3237	112—119	40	46—56	3767	110—117	57	103
3238	56—69	18	25—29	3768	178	55	83
3239	50—63	31	43—49	3769	88—101	27	46—55
3241	161—172	96	212—224	3770	80—89	27	32
3242	140	84	131—140	3782	222—227	112	257
3243	159—162	54	68—77	3783	142	75	152—157
3244	106—112	39	37—42	3784	150—153	39	70
3245	71—83	49	64—70	3785	145	48	59—72
3247	44—78	—	68	3786	88—97	29	33—38
3280	117	51	67—74	3787	70—79	22	27—31
3281	55—69	38	59—63	3788	50—63	29	50
3284	81	55	83—91	3789	213	65	84—100
3285	72	21	22—29	3790	126—135	52	100
3296	90	47	81—91	3791	114—126	41	42—55
3297	59—69	36	52	3792	68	34	59—73
3298	142—149	59	79	3793	79—88	31	33
3299	71—78	25	25—33	3922	—	85	—
3306	135	61	123—129	3923	94	55	84—88
3308	201—207	67	90—101	3924	123—126	52	49—53
3309	82—96	48	67—70	3925	50—59	15	22—29
3310	52	31	48—53	4371	—	98	—
3311	102—125	43	42—53	4372	100	66	98
3312	69—82	24	28	4373	85—92	24	32—36
3313	56—68	19	23—29	4375	—	97	—
3337	141	101	140—165	4376	142—146	51	58
3338	83—93	41	82—89	4377	61—77	29	49—55
3339	64—73	38	46—49	4932	165—181	103	167—178
3340	104	43	40—48	4933	142	87	147—156
3341	60—70	21	24—37	4934	82—93	16	34—40
3555	149—154	77	149—161	4935	85—97	43	52—60
3556	167—173	88	170	4936	—	72	74—93
3557	114	61	108—111	4937	94—114	20	38—47
3558	—	71	—	4940	71—87	15	20—33
3559	127	—	—	5123	117—135	61	73—78
3560	80—96	33	34—41	5124	—	85	—
3561	55—63	19	24—32	5125	105—116	61	64
3562	77—90	25	32—37	5126	203—213	75	83—87
3563	71	21	27	5128	121—137	21	43—59
3564	71—80	40	58	5129	72	34	66
3565	52	37	65	5130	80	45	75

Nr naczyńia	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauteur	Nr naczyńia	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauteur
	m/m	m/m	m/m		m/m	m/m	m/m
5131	—	123	—	6212	54—63	18	19—25
5152	146—154	91	186	6213	73—80	40	69
5153	109	27	42—47	6215	—	80	—
5154	75	43	69—79	6275	224	70	100—110
5156	56	—	33—47	6276	—	—	43
5157	58—65	12	23—27	6277	72	39	61—71
5396	120—129	57	60—68	6278	24	116	227—241
5397	74—81	25	27—37	6279	138	72	—
5399	101—118	61	94—105	6281	120—136	70	116—128
5400	—	71	—	6282	80—106	—	19—40
5401	275—284	84	104—130	6283	185	103	172
5402	137—160	80	100	6286	127	67	112—124
5403	124—142	—	58—70	6287	—	61	102
5404	128—156	28	41—57	6289	150	89	156
5411	182—190	96	201	6290	147—151	68	62
5412	181—186	—	55—63	6291	67—77	21	24—36
5413	110	64	89—98	6478	151—159	89	176—185
5414	103—109	54	92—103	6479	255	72	105—114
5415	154—173	81	134—148	6480	138—148	47	41—48
54 6	74—77	20	29—36	6482	103	34	54
5417	60—70	24	42	6483	65—76	25	24—28
5553	78	37	80	6484	182	49	63—74
5554	97	40	39—43	6485	94—107	23	32—43
5555	61—69	28	36	6495	226—248	91	245—259
5556	54—67	23	20	6496	—	96	—
5558	173	82	—	6497	238	95	94
5819	140—143	53	57—63	6498	138—154	62	89—69
5820	55—64	31	47	6500	51—56	34	55
5821	53—63	15	21	6502	45	15	48
5822	69	42	71—74	6517	123	72	127—35
5873	162	84	186	6518	91—96	52	80—15
5874	70	26	25—30	6519	105	27	488
5875	67—82	46	51—56	6521	165	88	195
5951	137	49	59	6522	128	41	61—64
5953	101	50	84—100	6523	132	58	128—138
5954	—	85	—	6524	96—101	45	86—90
6041	150	79	138	6525	57—65	24	37—42
6043	60—71	31	39	6526	64—74	23	24—30
6044	47—59	13	24	6539	152—157	69	17—182
6045	47—54	—	22	6540	104	41	30—44
6046	—	85	—	6541	50	27	46
6047	115—145	71	125	6543	51—59	18	22
6048	259	81	101—106	6544	70	41	68
6049	128—140	49	39—49	6545	101—107	51	108—111
6050	105—122	46	60—65	6688	137—145	79	130—137
6103	165	96	119—130	6689	61—68	15	23
6104	86—90	41	76—86	6691	—	86	—
6105	101	28	40—48	6721	150	75	144
6106	53—59	19	30—39	6722	72	37	62—69
6210	158	61	67—73	6723	100—103	56	90—97
6211	—	42	—	6724	142—146	53	58—65

Nr naczyńia	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauter	Nr naczyńia	Największa średnica otworu Diamètre de l'ouverture	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość Hauter
	m/m	m/m	m/m		m/m	m/m	m/m
6726	65—77	23	29	7064	85	40	70—79
6738	—	80	—	7087	124	64	112
6739	76—88	29	30	7088	51—57	19	21—24
6740	38—42	15	31	7165	—	80	—
6762	106	41	48—57	7166	—	39	56
6763	—	17	33	7167	—	11	22
6764	115	—	44—57	7535	120	63	148
6765	64	13	22—31	7536	130	36	49—60
6767	126	56	—	7538	60—70	19	27
7011	271—278	105	250—253	7575	117	59	115—128
7012	137—142	77	141—150	7578	—	43	—
7013	141—145	91	140—144	7661	102	58	103—106
7014	267	74	102—106	7662	91—101	55	68—78
7015	147—166	32	49—83	7663	59	33	48—55
7016	71—79	11	21—27	7665	156	76	148—157
7017	133—151	72	114—118	7666	—	75	—
7042	138	83	109—120	7677	54	35	54—59
7043	—	92	250	7678	162—168	52	56—71
7044	—	62	73	7680	—	42	—
7061	107	28	49—59	7681	—	23	36
7062	49—58	17	22				

IV. POMIARY GRZECHOTEK.

Nr grzechotki	Wysokość Hauter	Średnica brzuśca Diamètre de la panse	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość załamania brzuśca Hauter de l'angle de la panse	Nr grzechotki	Wysokość Hauter	Średnica brzuśca Diamètre de la panse	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość załamania brzuśca Hauter de l'angle de la panse
	m/m	m/m	m/m	m/m		m/m	m/m	m/m	m/m
12	62	55	26	22	1196	68	56	25	25
251	61	53	—	29	2277	49	46	18	21
287	53	44	25	20	2800	60	50	26	15
317	54	42	23	20	2810	57	47	20	18
481	65	58	33	45	2910	60	47	20	20
488	57	45	22	—	2911	60	49	20	21
504	54	51	27	16	2938	55	52	19	18
510	51	52	31	16	3124	37	38	16	13
564	44	41	14	—	3240	52	46	19	21
741	65	48	26	19	3246	83	44	34	—
756	60	43	15	18	3283	66(?)	47	29	30
760	90	58	29	26	3300	75	51	24	21
768	102	60	30	31	3307	76	52	23	24
936	—	43	19	20	3342	62	49	11	19
1059	52	30	22	—	3567	85	47	27	25
1063	50	56	23	19	3568	63	51	20	25

Nr grzechotki	Wysokość Hauteur	Średnica brzuśca Diamètre de la panse	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość załamania brzuśca Hauteur de l'angle de la panse	Nr grzechotki	Wysokość Hauteur	Średnica brzuśca Diamètre de la panse	Średnica dna Diamètre de la base	Wysokość załamania brzuśca Hauteur de l'angle de la panse
	m/m	m/m	m/m	m/m		m/m	m/m	m/m	m/m
3569	—	41	22	18	6280	—	35	17	11
3594	65	50	17	26	6288	50	48	—	11
3683	54	31	21	30	6481	55	51	23	19
3710	49	41	24	18	6501	58	45	21	18
3771	82	61	19	26	6520	—	45	19	19
3786	73	53	21	28	6527	50	40	13	15
3794	70	54	29	24	6542	43	35	15	16
3926	52	39	13	14	6690	53	44	17	19
4374	—	45	24	19	6725	51	35	28	—
4938	61	60	25	24	6741	41	33	14	16
4939	—	42	—	—	6766	63	48	20	20
5127	55	54	18	16	7018	57	40	14	19
5158	45	42	17	12	7045	53	42	17	16
5398	55	40	15	13	7069	73	48	25	29
5418	75	65	17	20	7168	—	—	—	—
5557	56	40	24	21	7089	48	30	13	12
5823	46	38	22	14	7444	52	50	19	15
5876	55	47	25	14	7445	68	48	22	20
5952	73	40	16	31	7537	53	41	17	12
6042	50	48	16	18	7579	54	45	23	16
6107	—	41	—	—	7664	53	59	26	24
6262	56	48	20	19	7679	53	43	—	16
6214	50	46	20	19	łuźna	—	57×93	—	—

V. WNIOSKI.

Rozpatrując kształty grzechotek, znalezionych na cmentarzysku w Laskach, stwierdzamy, iż możnaby je podzielić na cztery podstawowe grupy.

Do pierwszej grupy należą 3 grzechotki o kształtach, przypominających zwierzęta. (Nr 481, 1059, na tabl. XXI i w ostatnim rzędzie na tabl. XXIII). Jedna z nich przypomina ptaka o dość wysokiej nóżce. Grzechotka ta posiada przedziurawienie na granicy szyjki ptaka, więc prawdopodobnie służyła do zawieszania. Dwie inne grzechotki z tej kategorii przypominają kształt zwierzęcy przez zakończenia brzuśca i nóżki. Trudno jednak stwierdzić, jakie wyobrażają one zwierzęta, gdyż są zbyt stylizowane. Jedna z tych grzechotek ma wyraźnie zakończony brzusec dwoma rożkami z jednej strony i jednym z drugiej. Zważywszy, że na 1812 odkopanych grobów w Laskach znalazło się 80 grzechotek, a z tej liczby zaledwie trzy o kształtach, przypominających zwierzęce, należy stwierdzić, że są to grzechotki dość rzadkie, co już podkreślali i inni autorowie⁶.

⁶ J. KOSTRZEWSKI, *l. cit.* — WŁ. ANTONIEWICZ. *Archeologia Polski*. Warszawa 1928.

Do grupy drugiej należy tylko jedna grzechotka, mianowicie Nr 1063. Jest to grzechotka dwustożkowa, lecz o ściętych wierzchołkach stożków. Grzechotka ta nie posiada zupełnie szyjki. Brzusiec jednak jest przy górnym brzegu przedziurkowany na krzyż. (Tabl. XXI).

Trzecią grupę stanowią grzechotki walcowate lub beczkowate. Takich grzechotek znalazło się dwie. (Tabl. XXI, XXIII). Jedna z nich jest na całej powierzchni bocznej dziurkowana. Otworki do ewentualnego zawieszania znajdują się przy podstawach.

Wreszcie czwartą grupę stanowią grzechotki dwustożkowe, kolbkowate lub butelkowate, o wyraźnej mniej lub więcej dłuższej szyjce. Grzechotek tych znalazło się 74, czyli ogromna większość.

Do grupy tej zaliczamy: 1) grzechotki o szyjkach krótkich lub długich, zakończonych tępo lub gładko, z rożkami mniej lub więcej wykształconymi, albo tylko zaledwie zaznaczonymi, wreszcie mające zakończenie na szyjce, przypłaszczone w postaci krążka; 2) grzechotki bądź o wyraźnie występującym załamaniu brzuśca, tak iż dolna część grzechotki ostro odcina się od górnej części, bądź z brzuścem załamującym się łagodnie, przypominającym kształtem gruszkę lub kolbkę; 3) grzechotki, których górna część brzuśca jest mała, a dolna wydłużona, przez co przypominają butelki, oraz grzechotki, mające bardzo małą część dolną brzuśca, a natomiast górną wydłużoną.

W czwartej grupie grzechotek jest kilka o cechach szczególnych jak np. grzechotka Nr 5127, posiadająca na załamaniu brzuśca guzki nakładane, tudzież grzechotki Nr 3568 i Nr 7445, posiadające górną część brzuśca dziurkowaną. Wreszcie wspomnieć należy, że grzechotka Nr 7679 miała na szyjce włożone kóleczo gliniane.

Szyjki grzechotek, jak to zaznaczyliśmy już w opisie grobów, są prawie wszystkie dziurkowane, przy czym otwór jest umieszczony na różnych wysokościach: raz na granicy szyjki i brzuśca, to znowu przy zakończeniu szyjki. Tylko 2 grzechotki (504 i 510) nie mają otworu na szyjce, przy czym obie mają przypłaszczone szyjki w postaci krążków. W 46 grzechotkach znajduje się również dziurka w dnie.

Zawartość grzechotek stanowią drobne kulki gliniane w liczbie kilkunastu, jak to można było stwierdzić w niektórych grzechotkach uszkodzonych. Na tab. XXIII przedstawione są kulki wyjęte z grzechotki Nr 760. Dwie „grzechotki” (504 i 6542) są puste.

Co do techniki wyrobu grzechotek dwustożkowych mogliśmy na podstawie kilku okazów rozbitych, jak również niewykończonych stwierdzić, że wyrabiano osobno część górną i osobno dolną, a następnie zlepiano razem i załamanie obmazywano gliną. Uwidacznia się to dobrze na fotografiach niewykończonych i rozbitych grzechotek na tab. XXIII

(a, b i c). Również często dorabiano szyjkę osobno, jak to wykazują grzechotki Nr 760, Nr 768 i inne.

Porównywając kształty naczyń z kształtami grzechotek można się przekonać, iż grzechotki o kształtach zwierzęcych, dwustożkowa ze ściętymi wierzchołkami stożków i w kształcie podziurkowanej beczułki, należą do IV okresu epoki brązu; innych typów grzechotki znajdowały się w grobach pochodzenia późniejszego, mianowicie V okresu brązu i okresu halsztackiego, przy czym część ich można było stwierdzić również w grobach z końca IV okresu brązu, prócz grzechotek z szyjkami zakończonymi u góry krążkami (tabl. XXI), występujących wyłącznie w grobach z V okresu brązu.

Na pytanie o znaczeniu grzechotek w grobach łużyckich odpowiedź daje dokładne zbadanie kości, znajdujących w grobach. Otóż prawie we wszystkich grobach, w których zachowane były kości, należały one do dzieci w wieku najwyżej do 12—13 lat. W 7 grobach, obok kości dziecięcych, znalazły się również kości dorosłych. W jednym z grobów stwierdzono szczątki, co najmniej trojga dzieci, o czym świadczy znalezienie 6 kości skalistych. To prawie wyłączne występowanie grzechotek w grobach z kośćmi dziecięcymi potwierdza mniemanie, że grzechotki były zabawkami, które wkładano zmarłym dzieciom do grobu jako będące ich własnością za życia.

Z Zakładu Antropologii Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Poznańskiego,

Dyrektor: *Prof. Dr Adam Wrzosek.*

*

*

*

Tablica XXI. 0,43 naturalnej wielkości.

Tablica XXII. 0,43 naturalnej wielkości.

Tablica XXIII. 0,43 naturalnej wielkości.

R É S U M É.

Le cimetière de culture lusacienne à Laski (district de Kępno)¹ a fourni une grande quantité de vases d'argile, parmi lesquels on a trouvé un nombre important de hochets (80). 78 d'entre eux avaient été trouvés dans les tombes, 2 ont été mis au jour séparément, pendant qu'on creusait des fossés. Ils avaient été probablement entraînés par le soc d'une char-ruée loin des tombes, auxquelles ils avaient appartenu.

Les tombes ne contenaient en général qu'un seul hochet; sur les 68 tombes à hochets, 6 seulement en contenaient deux; dans 2 cas il y en avait même trois.

Une partie de hochets était détruite, pourtant la majorité se trouvait dans un excellent état.

La présence des hochets dans les tombes lusaciennes est connue; la plupart des préhistoriens les considèrent comme des jouets d'enfants. Ils revêtent différentes formes: tambours, tonnelets, coussins, parfois aussi ils ont la forme d'animaux.

On connaît aussi des hochets de l'âge de la pierre. Ils ont pourtant des dimensions beaucoup plus grandes; on les considère comme des objets de culte religieux.

La grande collection de hochets lusaciens de Laski, la plus nombreuse peut-être des musées préhistoriques polonais, nous donne une idée de leurs différentes formes et de la technique de leur fabrication; on a, en effet, trouvé parmi eux quelques hochets inachevés. L'analyse des os recueillis dans les tombes qui contenaient des hochets montre aussi, que ceux-ci étaient des jouets d'enfant; comme on le verra plus loin, les hochets ont été trouvés presque exclusivement dans les tombes qui contenaient des ossements d'enfants. Une étude exacte du contenu de ces tombes permet d'établir une chronologie dans l'apparition de certaines formes de hochets, ce qui est particulièrement intéressant pour la plus fréquente de ces formes: hochet biconique ou en bouteille.

Les formes des hochets du cimetière de Laski peuvent être divisées en 4 groupes principaux. Le premier compte 3 hochets, dont la forme rappelle des animaux. L'un d'eux représente un oiseau sur haut pied. (Pl. XXI, 1059). Ce hochet est muni d'un trou sur le col de l'oiseau; il servait probablement à la suspension de l'objet. Deux autres hochets de la même catégorie rappellent des formes animales par la terminaison de la panse et du pied. Il est pourtant difficile de déterminer les animaux qu'ils représentent, car ils sont trop stylisés. La panse d'un de ces hochets est munie de 2 petites cornes à une extrémité et d'une petite corne à l'autre. (Pl. XXI, 481). Comme il y avait 80 hochets dans les 1812 tombes fouillées à Laski, et que 3 d'entre eux seulement rappelaient des formes d'animaux, il faut constater, que ce genre de hochets est assez rare; ce fait a été noté aussi par d'autres auteurs.

¹ A. WRZOSEK et M. ĆWIRKO-GODYCKI. *Cimetière de culture lusacienne à Laski*. „Revue Anthropologique” 1932, Nr 10—12.

Le deuxième groupe comprend un seul hochet, Nr 1063. C'est un hochet biconique, à sommets tronqués. Il n'a pas de col. La panse porte au bord des trous disposés en croix.

Le troisième groupe est composé de hochets ayant la forme d'un cylindre ou d'un tonneau. On en a trouvé deux. L'un d'eux est percé de trous sur toute sa surface latérale. Les trous servant à la suspension se trouvent près des bases.

Enfin le quatrième groupe est constitué par les hochets biconiques, en forme de gourde ou de bouteille, à col plus ou moins allongé. On en a découvert 74; ils constituent donc la majorité des hochets trouvés.

Dans ce groupe on peut distinguer trois espèces de hochets: 1) d'après la forme et la terminaison du col, qui est court ou long à terminaison mousse ou lisse ou à petites cornes plus ou moins marquées, parfois à peine signalées. Quelques uns de ces hochets ont la terminaison du col aplatie en forme de disque; 2) d'après la forme de la panse qui présente un galbe bien marqué de sorte que la partie inférieure du hochet se détache nettement de la partie supérieure; on voit aussi des hochets au galbe de la panse arrondi, rappelant par leur forme une gourde ou une poire; 3) d'après le rapport entre la partie inférieure et la partie supérieure de la panse.

Il y a des hochets dont la partie supérieure de la panse est petite, la partie inférieure allongée, rappelant une bouteille, et les hochets dont la panse est petite dans sa partie inférieure, allongée dans sa partie supérieure.

Dans le quatrième groupe on a placé les hochets présentant certaines particularités, tels que le Nr 5127, muni de mamelons sur le renflement de la panse, et les N-os 3568 et 7445, où la partie supérieure de la panse est garnie de trous. Enfin, notons que le Nr 7679 avait un anneau en argile sur le col.

Les cols des hochets sont presque tous munis de trous. Ceux-ci sont placés à une hauteur variable, tantôt à la limite du col et de la panse, tantôt à l'extrémité du col. Dans plusieurs hochets on voit aussi un trou dans le fond.

Les hochets contenaient une douzaine de petits grelots d'argile; on a pu le constater sur quelques hochets endommagés. La planche 23 représente les grelots, extraits du hochet Nr 760.

Quant à la technique de fabrication des hochets biconiques, quelques exemplaires brisés ou inachevés montrent, que l'on fabriquait séparément les parties supérieure et inférieure, que l'on rappliquait ensuite en enduisant d'argile la jointure. On le voit bien sur les photographies des hochets inachevés ou brisés (planche 23 a, b, c). Souvent aussi le col était fabriqué séparément, comme l'indiquent les hochets N-os 760, 768 et d'autres.

En comparant les formes des vases à celles des hochets, on aboutit à la conclusion que les hochets dont la forme rappelle des animaux (I-er groupe), les hochets biconiques à sommets tronqués (II-e groupe) et ceux qui ont la forme d'un tonnelet percé de trous (III-e groupe) appartiennent à la IV-e période de l'âge du bronze. Les autres types

de hochets (Nr 3246 du III-e groupe, planche 21) ainsi que tous ceux du IV groupe ont été trouvés dans des tombes, appartenant à la V-e période de l'âge du bronze et à l'époque de Hallstatt. Une partie de ces hochets a aussi été trouvée dans les tombes de la fin de la IV-e et du début de la V-e période de l'âge du bronze, excepté les hochets munis au sommet d'un disque (pl. 21), trouvés exclusivement dans les tombes de la V-e période de l'âge du bronze.

Une étude exacte des ossements des tombes de Laski explique la destination des hochets trouvés dans les tombes lusaciennes. Dans presque toutes les tombes, où les ossements ont été conservés, ceux-ci appartenaient à des enfants ayant au plus 12—13 ans. Dans 7 tombes, à côté des ossements d'enfants, il y avait aussi des ossements d'adultes. Dans une des tombes on a trouvé les restes d'au moins 3 enfants. La présence des hochets exclusivement dans les tombes d'enfants permet de conclure, que les hochets étaient des jouets que l'on déposait à côté des ossements de l'enfant auquel ils avaient appartenu.
